

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

obor sociální a kulturní ekologie

Bc. Kateřina Menšíková

Vztah uživatelů druhého bydlení k přírodě

Relation of the Secondary Housing Users to Nature

Diplomová práce

Vedoucí práce: Ing. Michael Bartoš, CSc.

Praha 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně, použila pouze uvedené prameny a literaturu a diplomová práce nebyla využita k získání jiného titulu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato práce byla zpřístupněna v příslušné knihovně UK a v elektronické databázi vysokoškolských kvalifikačních prací a v souladu s autorským právem používána ke studijním účelům.

V Praze dne

Bc. Kateřina Menšíková

Poděkování

Především bych ráda poděkovala vedoucímu práce Ing. Michaelovi Bartošovi, CSc. za vedení mé práce, ochotu, cenné rady a poskytnuté materiály.

Dále děkuji všem svým respondentům a představitelům obcí za vyplnění dotazníků a informace.

Velký dík patří též mé rodině za psychickou a finanční podporu.

OBSAH	
ABSTRAKT	7
ABSTRACT	7
1. ÚVOD	8
1. 1 Cíl práce a použité hypotézy	8
1. 2 Struktura diplomové práce	9
2. TEORETICKÁ ČÁST	10
2. 1 CESTOVNÍ RUCH	10
2. 1. 1 Počátky cestování a historie cestovního ruchu	11
2. 1. 2 Typologie cestovního ruchu	12
2. 1. 3 Přínosy a ztráty cestovního ruchu	13
2. 2 VENKOVSKÝ CESTOVNÍ RUCH	14
2. 2. 1 Agroturismus	15
2. 2. 3 Ekoagroturismus	15
2. 2. 4 Ekoturismus	16
2. 3 DRUHÉ BYDLENÍ	17
2. 3. 1 Vymezení základních pojmů	17
2. 3. 1. 1 Etymologické vymezení slov chata a chalupa	19
2. 3. 2 Typologie druhého bydlení a chatových oblastí	20
2. 3. 3 Druhé bydlení v Česku	22
2. 3. 4 Druhé bydlení v zahraničí	23
2. 3. 5 Vývoj druhého bydlení	25
2. 3. 5. 1 Starověk, Řím	25
2. 3. 5. 2 Období od raného středověku do 20. století	26
2. 3. 5. 3 Období začátku 20. století do roku 1945	27
2. 3. 5. 3. 1 Tramping	28
2. 3. 5. 4 Období poválečné 40. - 50. léta	29
2. 3. 5. 5 Období socialismu 60. léta – 1989	30
2. 3. 5. 6 Období od roku 1990 až současnost	33
2. 3. 6 Uživatelé druhého bydlení a jejich motivace k rekreaci	35
2. 3. 7 Pozitiva a negativa druhého bydlení	38
2. 4 MIGRACE	39
2. 4. 1 Migrace v biologických disciplínách	39
2. 4. 2 Migrace v lidské populaci	40

2. 4. 3 Amenitní migrace	41
2. 4. 3. 1 Formy amenitní migrace	42
2. 4. 3. 2 Motivace amenitních migrantů	43
2. 4. 3. 3 Typologie amenitních migrantů	44
2. 4. 3. 4 Pozitiva a negativa amenitní migrace	44
2. 5 MODELOVÉ ÚZEMÍ	45
2. 5. 1 Fyziogeografická charakteristika území	45
2. 5. 1. 1 Geomorfologické členění a geologické poměry	45
2. 5. 1. 2 Hydrologické poměry	46
2. 5. 1. 3 Klimatické poměry	47
2. 5. 1. 4 Chráněná území	47
2. 5. 2 Socioekonomické charakteristiky území	48
2. 5. 2. 1 Historie osídlení modelového území od pravěku do novověku	48
2. 5. 2. 2 Cestovní ruch Soběslavska	49
2. 5. 2. 3 Města a obce modelového území	50
3. PRAKTICKÁ ČÁST	53
3. 1 METODIKA	53
3. 2 CHATOVÉ OSADY MODELOVÉHO ÚZEMÍ	55
3. 2. 1 Chatové osady na katastru města Soběslavi	55
3. 2. 2 Chatové osady na katastru obce Klenovice	59
3. 2. 3 Chatové osady na katastru obce Roudná	60
3. 2. 4 Chatové osady na katastru obce Skalice	60
3. 3 PRŮBĚH DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	61
3. 4 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	62
3. 4. 1 Charakteristika uživatelů druhého bydlení	63
3. 4. 2 Charakter bydlení	65
3. 4. 3 Vztah uživatelů druhého bydlení k přírodě a hlavní motivace k navštěvování objektu individuální rekreace	69
3. 4. 4 Spokojenost s vybaveností obce	75
3. 4. 5 Transformace druhého bydlení v bydlení trvalé	81
3. 5 ANALÝZA 2. STUPNĚ	85
3. 5. 1 Závislost aktivní ochrany přírody na motivaci uživatelů druhého bydlení	86
3. 5. 2 Citový vztah k lokalitě a možnost přestěhování	87
3. 5. 3 Závislost zájmu o kvalitu složek životního prostředí na dosaženém vzdělání	89

3. 5. 4 Závislost amenitní migrace na množství přátel v místě druhého bydlení	91
3. 5. 5 Závislost amenitní migrace na způsobu získání objektu druhého bydlení	92
3. 5. 6 Závislost aktivní ochrany přírody na pohlaví uživatelů druhého bydlení	94
3. 6 TESTOVÁNÍ HYPOTÉZ	96
3. 7 VÝZKUM S PŘEDSTAVITELI OBCÍ MODELOVÉHO ÚZEMÍ	97
4. DISKUZE	100
5. ZÁVĚR	103
SUMMARY	107
BIBLIOGRAFIE	108
Bakalářské a diplomové práce	121
Internetové stránky	122
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ	124
SEZNAM PŘÍLOH	127
PŘÍLOHY	129
Příloha č. 1: Mapová příloha	129
Příloha č. 2: Obrazová příloha	140
Příloha č. 3: Dotazník pro uživatele druhého bydlení	145
Příloha č. 4: Dotazník pro představitele obcí	150
Příloha č. 5: Projekt	151

Abstrakt

Předkládaná diplomová práce se zabývá druhým bydlením na části území středního toku řeky Lužnice (katastr města Soběslav, obce Roudná, Klenovice a Skalice). Praktická část vychází z teoretické rešerše, ve které jsou definovány základní pojmy a rozpracována témata, jež s druhým bydlením souvisí (venkovský cestovní ruch, historie druhého bydlení, amenitní migrace), a zároveň je zde popsáno modelové území. Cílem práce je zjistit hlavní motivaci uživatelů druhého bydlení k navštěvování objektů individuální rekreace a poznat současný stav chataření v dané oblasti. Dalším úkolem je prozkoumat spokojenost chatařů s vybaveností obce, a zda uživatelé druhého bydlení uvažují o transformaci druhého bydlení na bydlení trvalé. Metodika práce se sestává z dotazníkového šetření v chatových osadách na zájmovém území. K vyhodnocení dat jsou použity programy Microsoft Excel a PSPP.

Klíčová slova: druhé bydlení, Soběslavsko, chatové osady, amenitní migrace, dotazníkové šetření

Abstract

This diploma thesis analyses second homes in a specific region of the Lužnice river middle course (the cadastral town of Soběslav and the cadastral parcels of the Roudná, Klenovice and Skalice villages). The applied research part is based on a theoretical background research that defines basic terms, outlines appropriate topics with a connection to second homes (rural tourism, history of second homes, naturbanisation) as well as describes the analysed region. The aim of this thesis is to discover what motivates second home dwellers to use these dwellings for individual recreational activities and to identify the current situation of second home dwelling in this specific region. Another goal I have set for this thesis is to analyse how satisfied are second home dwellers with public services and facilities and whether they are thinking about converting their second (holiday) homes into permanent homes. The methodology of this thesis is based on a questionnaire analysing the second home settlements in the region specified above. The data have been evaluated using Microsoft Excel a PSPP software.

Key words: second homes, Soběslav region, second home settlements, amenity migration, questionnaire analyzing

1 ÚVOD

Druhé bydlení je typickým českým fenoménem, jehož boom nastal v důsledku společensko – ekonomických změn především v 60. a 70. letech minulého století a popularita pokračuje do současnosti, i když se zdá, že v menší míře, než tomu bylo v předchozích obdobích. Tento trend se řadí do vesnického cestovního ruchu, kdy uživatelé druhého bydlení dojíždí do svého objektu individuální rekreace. Jedná se o krátký pobyt, který se pravidelně opakuje. Týká se nejen rekreace, ale také volného času, jelikož v blízkosti objektů druhého bydlení je možnost pro naplnění zájmů, na které se nedostává čas ani prostor v místě bydlení prvního. Navštěvování chaty nebo chalupy je významné jak pro jednotlivce, tak pro celou rodinu, která zde tráví víkendy, dovolené a mnohdy celou letní sezonu. Blízkost přírody a klid umožňuje uživatelům druhého bydlení načerpat energii na rutinu všedního a pracovního dne. Někdy se můžeme setkat s rekreanty, jimž je příroda v blízkosti jejich rekreačního objektu lhostejná a svým chováním ničí nejen ji, ale i místo, ve kterém k rekreaci dochází. Druhým protipólem jsou uživatelé druhého bydlení, kterým na kvalitě životního prostředí záleží a snaží se aktivně o ochranu přírody. Krajina a právě kvalita životního prostředí se může stát důvodem pro přestěhování do rekreačního objektu natrvalo. Tomuto jevu říkáme amenitní migrace a v dnešní době můžeme pozorovat jeho vzestupnou tendenci.

Diplomová práce se bude zabývat druhým bydlením na území části středního toku řeky Lužnice (město Soběslav, obce Klenovice, Roudná, Skalice). Modelové území se vyznačuje jak přírodně hodnotným prostředím, tak kulturními památkami a možnostmi sportovního vyžití. Možná právě z tohoto důvodu se dá odvodit oblíbenost pro trávení rekreace v tomto mikroregionu, a proto je podél řeky Lužnice zaznamenána vysoká četnost objektů individuální rekreace, z nichž převažují především chaty. Zájmovému území zatím nebyla z hlediska druhého bydlení věnována detailnější pozornost,¹ a tak je vhodné tuto lokalitu blíže prozkoumat pomocí terénního výzkumu.

1. 1 CÍL PRÁCE A POUŽITÉ HYPOTÉZY

Cílem diplomové práce je zjistit hlavní motivaci chatařů (případně chalupářů) k pobytu v místě jejich druhého bydlení, vztah k přírodě, jejich spokojenost s vybaveností

---

¹ Bakalářská práce E. Novákové (2013) se zabývá chatovou oblastí střední Lužnice, výzkum ale zahrnuje podstatně širší území od Frahelže po Sezimovo Ústí a soustřeďuje se na územně rozvojové problémy chataření. Těchto problémů se má práce také stručně dotýkat, hlavní důraz je ale kladen na motivaci chatařů k navštěvování jejich druhého bydlení a spokojenost s vybaveností obce. Menší rozsah modelového území umožnil detailnější popis a prozkoumání chatových oblastí.

obce, a zda uživatelé druhého bydlení uvažují o transformaci druhého bydlení v bydlení trvalé. Na základě zjištění vztahu uživatelů druhého bydlení k přírodě a jejich spokojenosti v dané lokalitě by pak mohly být navrženy možnosti řešení problémů v modelovém území. Dalším přínosem je poznání zkoumané lokality z hlediska druhého bydlení a ověření hypotéz. Předmětem zkoumání jsou uživatelé druhého bydlení z pohledu sociální geografie. Použitá metodika se sestává z kvantitativního výzkumu,² k sběru dat byl vytvořen standardizovaný dotazník. Před zahájením práce byly stanoveny následující hypotézy:

1. Hlavní motivací k navštěvování rekreačního objektu je příroda alespoň pro 50 % uživatelů druhého bydlení.
2. Alespoň 40 % uživatelů druhého bydlení se podílí aktivně na ochraně přírody.
3. Ve zkoumaném vzorku jsou alespoň 2/3 uživatelů druhého bydlení, kteří jsou rozhodně nebo spíše spokojeni s občanskou vybaveností obce.
4. Ti uživatelé druhého bydlení, jejichž hlavní motivací k navštěvování nebo využívání objektu individuální rekreace je příroda, se zároveň snaží o její aktivní ochranu (alespoň z 50 %).
5. Přes 70 % uživatelů druhého bydlení, kteří mají silný citový vztah k lokalitě druhého bydlení, neuvažuje o přestěhování do objektu nebo lokality druhého bydlení.
6. Pro alespoň 50 % uživatelů druhého bydlení s vysokoškolským vzděláním je důležitá kvalita složek životního prostředí.

1. 2 STRUKTURA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Diplomová práce se sestává z pěti velkých kapitol, které se člení na další menší oddíly. První kapitola obsahuje úvod, tedy seznámení se s tématem druhého bydlení a základními cíli a hypotézami práce. Druhá kapitola se nazývá teoretická část. Jedná se o literární rešerši cestovního ruchu, venkovské turistiky, druhého bydlení, amenitní migrace a modelového území. Třetí kapitola, nazvaná jako praktická část, se věnuje použité metodice a terénnímu výzkumu, též tedy samotnému dotazníkovému šetření a jeho výsledkům. Následuje diskuze a závěr. Na konci práce je uvedena použitá bibliografie,

---

² Z důvodu velkého množství chat a chalup v zájmovém území byl zvolen výzkum kvantitativní.

přílohy a jejich seznam. Obrázky a mapy jsou uloženy do příloh, tabulky a grafy se vyskytují přímo v textu.

2 TEORETICKÁ ČÁST

V teoretické části se na úvod budu věnovat cestovnímu ruchu a jeho udržitelné formě - venkovskému cestovnímu ruchu. Zmíním jeho krátkodobé formy, jako je například agroturistika, ekoagroturistika, ekoturistika. Cílem práce není podat vyčerpávající informace o cestovním ruchu a venkovské turistice, ale pouze seznámit se s jejich základními skutečnostmi. Druhé bydlení je též formou venkovského cestovního ruchu, které podrobněji rozpracuji do dílčích podkapitol. Navazovat bude kapitola, kde se stručně budu zabývat obecně migrací a následně se zaměřím na migraci amenitní. Tuto kapitolu zařazuji z toho důvodu, jelikož může dojít k situaci, kdy uživatelé druhého bydlení se do svého rekreačního objektu přestěhují natrvalo a stávají se tak amenitními migranty. Na závěr této teoretické části popíši modelové území, jeho geomorfologii, geografii, přírodní parametry a základní historické údaje zkoumaných obcí.

2.1 CESTOVNÍ RUCH

Existuje mnoho definic cestovního ruchu a na tento složitý pojem se dá nahlížet z různých úhlů, jinak ho vymezují obce, podnikatelé, cestovní kanceláře a odlišný pohled mají konzumenti služeb cestovního ruchu. Z důvodu pochopení pojmu cestovní ruch jsem vybrala alespoň dvě základní definice. Světová organizace cestovního ruchu (WTO) definuje cestovní ruch jako *činnost osoby cestující na přechodnou dobu do místa mimo její běžné životní prostředí, a to na dobu kratší, než je stanoveno (kratší než 1 rok), přičemž hlavní účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě*. Českému pojmu cestovní ruch odpovídá termín turismus (Malá 2009: 9, 12; Ryglová 2009: 9; Palatková 2011a: 11). Definici zahrnující geografické aspekty cestovního ruchu předkládá P. Mariot: *Cestovní ruch je společenskou aktivitou, která podmiňuje přemísťování obyvatelstva do částí krajinné sféry, charakterizovaných interakcemi krajinných prvků, schopnými vyvolat dočasnou změnu místa pobytu* (Mariot 1983: 14).

Dnešní moderní společnost považuje cestovní ruch za významný ekonomický přínos pro národní hospodářství, má značný podíl na tvorbě HDP a přináší pracovní příležitosti (Palatková 2014: 15 – 19). Při tomto významném společensko - ekonomickém fenoménu dochází každoročně k dočasnému přemísťování cestujících za rekreací (Hesková 2006: 9). Globální rozsah cestovního ruchu neustále roste, poskytuje značný přínos

do rozvoje služeb (ubytování, stravování) nebo výroby suvenýrů (Hrala 2001: 7 - 9). Ekonomicky jej chápeme jako uspokojování spotřeby a podnikatelských příležitostí (Malá 2009: 7 - 8; Ryglová 2009: 9 - 10).

2. 1. 1 Počátky cestování a historie cestovního ruchu

Cestování na kratší nebo delší vzdálenosti sahá hluboko do minulosti. Nejčastěji docházelo k výměnným obchodům v rámci pravěkých komunit nebo starověkých kultur. Častým důvodem byly válečné konflikty, objevování nových území vhodných pro hospodaření nebo poznávací cesty (Ryglová 2009: 17).

Za nejstarší cestovatele jsou považováni Egypťané, Řekové a Římané. První doložené popisy pocházejí z řeckého dějepisceví z roku 480 – 425 př. Kr. (Dvořák 2006: 39 – 40; Ryglová 2009: 18). Za absolutní hegemony v cestování se však považují Feničané, kteří ovládli v prvním tisíciletí před Kristem celý středomořský obchod (Rákosník 2013: 367).

Rozmach zámořských objevů byl zpočátku reprezentován především Portugalci a Španěly. Objevné výpravy tak umožnily cestování téměř po celém světě. Účastníky cestovního ruchu se stali především nejbohatší občané (šlechta, církve a bohatí měšťané). Moderní počátky cestovního ruchu však spadají do 17. a 18. století, kdy existovalo právo cestování po cizích územích, jež se uplatnilo zejména u aristokracie a tovaryšů. Vliv v tomto odvětví přinesla průmyslová revoluce. Byly předávány zkušenosti ve vzdělávání a šířeny myšlenky modernizace v celé Evropě. V druhé polovině 19. století se vlivem návratu romantismu objevují první výlety do přírody, začínala se rozvíjet pěší a horská turistika, na svém vrcholu bylo lázeňství (Dvořák 2006: 40 – 41; Holeček, Mariot, Střída 2007: 43; Ryglová 2009: 18).

K rozvoji novodobého cestovního ruchu na přelomu 19. a 20. století přispíval nárůst volného času, zkracování pracovní doby a rozvoj dopravy. Cestovní ruch nabývá na masovosti a dynamice, stává se celospolečenskou záležitostí. Mezi světovými válkami byl vývoj cestovního ruchu poznamenán hospodářskou krizí a nárůstem fondu volného času. Motivací cestovního ruchu se stává rekreace v různých podobách, začíná se využívat venkovský prostor (tramping a chataření). Po válce se rozrostly chatařské osady a zahrádkářské kolonie (Dvořák 2006: 41; Holeček, Mariot, Střída 2007: 45; Ryglová 2009: 19).

Cestovní ruch byl po druhé světové válce (1945 – 1989) výrazně ovlivněn hospodářsko – politickými poměry. V tomto období nastává fenomén chalupaření a

chataření. Po roce 1989 dochází k nové etapě v liberalizaci cestovního ruchu. Vyšší životní úroveň obyvatelstva umožňuje cestování i do vzdálených destinací. Cestovní ruch se stal neodmyslitelnou součástí životního stylu a potřeb mnoha lidí (Dvořák 2006: 55; Malá 2009: 7; Ryglová 2009: 20 – 21).

Cestovní ruch prošel důležitou etapou své historie, která jej zformovala a vyprofilovala ve sférách politické, hospodářské a sociální. Vytvořila se odborná terminologie a další pojmy užívané dodnes. V politické rovině představuje cestovní ruch důležitý nástroj prezentace státu (Štemberk 2009: 268).

2. 1. 2 Typologie cestovního ruchu

Cestovní ruch se dá systematicky třídit podle kritérií do různých forem a druhů a vytváří se rozličné typologie. Uvedeno bude jeho primární dělení, které se objevuje nejčastěji v odborné literatuře (Tab. 1). Do základních forem cestovního ruchu patří rekreační, kdy hlavním cílem je načerpání sil rekreaanta. Ten souvisí také s chatařením a chalupařením, kdy uživatelé druhého bydlení navštěvují svůj rekreační objekt za účelem odpočinku. Kulturně poznávací cestovní ruch spočívá ve vyhledávání kulturních akcí a historických pamětihodností, sportovně – turistický se zaměřuje na sportovní vyžití (turistika pěší, vodní, horská, cykloturistika) a zdravotně orientovaný (lázeňský) především na léčbu (Drobná, Morávková 2004: 16 – 17; Ryglová 2009: 12 – 13). Dále můžeme vymezit specifické formy cestovního ruchu, kam řadíme například cestovní ruch dětí a mládeže, seniorský, gastronomický, dobrodružný, městský, ale i venkovský a chatařský či chalupářský (Drobná, Morávková 2004: 134 – 147; Ryglová 2009: 13, 119 - 122).

Tabulka č. 1: Typologie cestovního ruchu

Druhy cestovního ruchu	Formy cestovního ruchu	Typy cestovního ruchu
Dle místa realizace	Rekreační cestovní ruch	Aktivní cestovní ruch
Dle původu účastníků	Kulturní cestovní ruch	Incentivní cestovní ruch
Dle vlivu na platební bilanci	Společensky orientovaný cestovní ruch	Poznávací cestovní ruch
Dle počtu účastníků	Sportovní cestovní ruch	Venkovský cestovní ruch
Dle délky trvání	Ekonomicky orientovaný cestovní ruch	Veletřní a kongresový cestovní ruch
Dle způsobu zabezpečení	Specificky orientovaný cestovní ruch	Lázeňský a rekreační cestovní ruch
Dle způsobu financování		
Dle převahy místa pobytu		
Dle věku účastníků		

Zdroj: BINEK, Jan (ed.). 2008. *Průmysl cestovního ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. GaREP, spol. s.r.o.

Z hlediska území, na kterém je rekreace provozována, dělíme cestovní ruch na domácí (v rámci domácího státu) nebo zahraniční (mimo domácí území). Na základě délky pobytu se uvádí krátkodobý a dlouhodobý, podle počtu účastníků rozlišujeme individuální a kolektivní. Podle způsobu účasti a zabezpečení pobytu klasifikujeme cestovní ruch organizovaný a neorganizovaný, podle dopadu na životní prostředí rozčleňujeme měkký a tvrdý (Wokoun, Vystoupil 1987: 33 – 35; Ryglová 2009: 13 – 15; Drobná, Morávková 2004: 18 – 20). Měkký turismus snižuje vlivy nežádoucích aktivit, jež cestovní ruch doprovází, a to jak na místní komunitu, tak na životní prostředí. Charakteristickými rysy jsou blízkost, spontánnost, individuální a rodinné cesty (případně s malou skupinou přátel), zapojení místních zdrojů. Rekreatanti jsou více ochotni upustit od vymožeností civilizace ve prospěch přírody. Opakem měkkého je turismus tvrdý (též masový), jež se vyznačuje velkou vzdáleností, rychlými dopravními prostředky, pevným programem a jsou s ním spojeny dopady cestovního ruchu (Librová 1994: 72 – 73; Pásková, Zelenka 2002: 173, 298 – 299).

2. 1. 3 Přínosy a ztráty cestovního ruchu

Dopady cestovního ruchu mohou vykazovat charakter jak pozitivní, tak negativní. Tentýž jev může mít odlišný vliv a dopad na různé aktéry. Cestovní ruch stejně jako udržitelný rozvoj můžeme rozdělit do třech pilířů – ekonomického, environmentálního a socio – kulturního (Obr. 1). Z ekonomického hlediska znamená tato činnost přínos zisků ve vlastním i jiném odvětví nebo zaměstnanost, na druhou stranu zde může docházet k tzv. šedé ekonomice. Špatně se dá monitorovat, jestli finanční zisky byly znovu investovány v lokalitě, kde vznikly. Environmentální pohled cestovního ruchu poukazuje na zachování životního prostředí (rekultivace nevyužitých ploch, získané finanční prostředky na ochranu přírody), někdy ale naopak mohou turisté negativně působit na okolní ekosystémy. Turismus může vést k ztrátě přírodní, ale i kulturní diverzity. Socio – kulturní pilíř představuje vzájemné působení rezidentů a turistů, kdy se tyto skupiny ovlivňují opět jak pozitivně, tak negativně. Pokud cestovní ruch znehodnocuje svůj vlastní kapitál, dochází k efektu turistické pasti,³ a to může ovlivnit celý

---

³ Efekt turistické pasti – cestovní ruch vyvolává svou podnikatelskou činností dopady na kulturní i přírodní hodnoty v dané lokalitě a tím dochází k tomu, že cestovní ruch znehodnocuje svůj vlastní kapitál (Pásková, Zelenka 2002: 71 – 72).

životní cyklus destinace⁴ (Perlín, Bičík 2010: 61 – 63; Fialová 2012: 13 – 15, 24 – 32). Území má určitou únosnou kapacitu a při jejím překročení může dojít k tomu, že místa ztrácí svou atraktivitu. Působení člověka může ovlivnit kvalitu potenciálu krajiny pro cestovní ruch (Mariot 1983: 29 – 31).

Cestovní ruch působí na geografické prostředí na úrovni globální, regionální a národní, zde se dají zaznamenat vlivy krátkodobé i dlouhodobé, případně vratné a nevratné. Dopady pak mohou být zaznamenány i na tranzitní oblasti, nejen na místech samotné destinace. Největší problémy, jež vznikají z aktivit turistů, vyplývají ze samotného cestování a dopravy, prodeje suvenýrů, hluku a odpadků, sešlapu a dalších činností. Poškození životního prostředí nemusí vždy vyplývat jen z aktivit výletníků, ale i zprostředkovaně uskutečněním očekávaných požadavků. Jedním ze způsobů, jak stanovit dopady cestovního ruchu, je sledování některých proměnných, například podle počtu turistů, povahy poskytnutých informací cestujícím (vydané pokyny pro vhodné chování), aktivit, jež rekreanti provozují apod. (Chris 2003: 209 – 210; Pásková 2009: 35 – 39). V dnešní době se cestovní ruch čím dál více vyznačuje neudržitelnými trendy, a proto je potřeba se snažit o udržitelný rozvoj cestovního ruchu (Ryglová 2009: 159 – 161).

2. 2 VENKOVSKÝ CESTOVNÍ RUCH

Rurální turistika (zelená turistika) se vymezuje jako druh cestovního ruchu, jehož aktivity jsou spojeny s přírodou, krajinou a venkovským prostředím. Vyjadřuje zájem městského obyvatelstva o volnou a zachovalou přírodu společně s využitím kulturního a společenského potenciálu vesnického prostředí (Drobná, Morávková 2004: 138; Ryglová 2009: 132 – 133). Dle Zelenky a Páskové se jedná o *vícedenní pobyt s rekreačními aktivitami na venkově s ubytováním v soukromí nebo v menších hromadných ubytovnách* (Pásková, Zelenka 2002: 309).

Venkovský cestovní ruch vychází z konceptu udržitelnosti založeného na myšlence, že přírodní, kulturní a další zdroje jsou limitované, a proto je třeba s nimi nakládat optimálním způsobem (Palatková 2011b: 147). Venkovská turistika využívá celkový

---

⁴ Životní cyklus destinace – zahrnuje čtyři funkce, a to deskriptivní (popis cestovního ruchu), explanační (objasnění jeho vývoje), prediktivní (předpověď cestovního ruchu do budoucna), preskriptivní (návrh strategií k získání požadovaného průběhu cestovního ruchu). Často se uvádí model Butlerova životního cyklu destinace, jež zahrnuje vývoj destinace v šesti krocích: objevení - na destinaci je upozorňováno cestovními kancelářemi nebo místními obyvateli, vtažení - vzniká trh cestovního ruchu v destinaci, rozvoj - vzrůstá oblíbenost lokality rekreanty, jež mohou být zastoupeni i ve větším počtu než rezidenti, konsolidace - počet návštěvníků se zpomaluje a významné jsou turistické aktivity, stagnace - přestává být o danou lokalitu zájem a je dosažena její únosná kapacita, poststagnace - může dojít k poklesu, stabilizaci nebo omlazení (Pásková, Zelenka 2002: 336).

společenský a ekonomický potenciál venkova, nevěnuje se jen přírodě a venkovu. Z dlouhodobějšího hlediska se stále opakujícími pobyty představuje venkovský cestovní ruch tzv. druhé bydlení (chataření a chalupaření). Mezi jednorázové a krátkodobější turistické pobyty patří agroturismus, ekoagroturismus a ekoturismus (Ryglová 2009, 132; Binek 2010: 81 – 82).

2. 2. 1 Agroturismus

Agroturismus je moderním způsobem trávený volný čas, jehož obliba neustále roste (Dudák, Pavelka 2012: 8). Jde o formu aktivního odpočinku spojenou s kvalitním životním prostředím venkova (Hesková 2006: 33). Počátky agroturistismu sahají k roku 1993, kdy začaly v České republice vznikat první farmy s možností ubytování turistů (Ryglová 2009: 134).

Agroturismus se stal ideálním typem rodinné dovolené, poskytuje zájemcům komplexní turistické zázemí včetně ubytování ve vesnické usedlosti a místní specifické stravy z vlastních výpěstků. Jeho charakteristickým rysem se stává společné spoluzití s farmářskou rodinou (Drobná, Morávková 2004: 139; Malá 2009: 26; Ryglová 2009: 134 – 135). Agroturismus se vyznačuje ohleduplným vztahem k přírodě a krajině, má vliv na ekologické zemědělství a podporuje rozvoj venkova. Tato forma cestovního ruchu se často vyskytuje na území geoparků a je založena na směřování k udržitelnému cestovnímu ruchu s hlediskem ekologickým, socio - kulturním, ale i ekonomickým (Pásková 2009: 229; Ryglová 2009: 132 – 134). Agroturismus (dále například i ekoturismus nebo geoturismus⁵) patří do skupiny měkkého turismu.

2. 2. 3 Ekoagroturismus

Pravděpodobně vzhledem k zvýšenému společenskému zájmu o ekologické aktivity a životní prostředí nabývá na významu ekoagroturistika, jež má shodný způsob trávení dovolené jako agroturismus. Její provozování se odehrává na ekologicky hospodařících farmách nebo jiných zemědělských objektech. Ekologické farmy nepoužívají žádné ochranné chemické prostředky, zvířata se krmí jejich přírodní potravou, jsou produkovány biopotraviny. Farmy dodržují mezinárodní standardy pro ekologické

---

⁵ Geoturismus – patří do forem udržitelného cestovního ruchu a jedná se o poznávání vývoje Země s cenným geologickým dědictvím, sledují se zde především geologicky významná místa a jevy poskytující informace o vývoji Země (tzv. geotopy). Typickými aktivitami jsou geocaching, rýžování zlata, montanistika, návštěva archeoskanzenů apod. Další charakteristikou je, že je provozován v geoparcích vyskytujících se například v krasových oblastech, v bývalých hornických lokalitách nebo ve skalních městech (Palatková 2011a: 21).

zemědělství. Ekoagroturistika se hodí zejména do regionů s nejméně poškozenou přírodou nebo do tradičního venkovského prostředí (Drobná, Morávková 2004: 139; Hesková 2006: 33; Binek 2008: 62 – 63; Ryglová 2009: 136).

2. 2. 4 Ekoturismus

Ekoturismus je formou venkovské turistiky nazývanou jako etická turistika. Zahrnuje pozorování přírody s ohledem na zachování jejích zdrojů, kulturních zajímavostí a původních hodnot přírodního prostředí (Drobná, Morávková 2004: 139; Malá 2009: 20; Pásková 2009: 243; Palatková 2011b: 147 – 148; Palatková 2014: 169 - 170). Vznik ekoturismu je spojen s nespokojeností konvenční formy turismu, který ignoruje sociální a ekologické aspekty území ve prospěch antropocentrického přístupu k přírodě a ziskům. Tento koncept přinesl příslib dosažení cílů ochrany přírody, zlepšení spokojenosti, kvality života místních komunit a podporu podnikání v daném území (Drumm, Moore 2002: 13; Fennel 2007: 17). Jako jeden z prvních použil pojem ekoturismus Ceballos – Lascuráin na začátku 80. let 20. století. Definoval ho jako *cestování do relativně neporušených a neznečištěných přírodních oblastí s cílem studování, obdivování, užívání si krajiny a planě rostoucích rostlin a volně žijících zvířat, stejně jako existujících kulturních projevů (minulých i současných) nacházejících se na těchto územích* (Fennel 2007: 17). Ekoturismus se řadí pod nature tourism, kam patří i wildlife tourism⁶ a adventure tourism⁷ (Fennel 2007: 19).

Ekoturismus nese prvky vzdělávací a interpretační. Podporuje přírodní krajinu a navyšuje vědomosti o potřebě chránit přírodní a kulturní památky. Návštěvníci nemají většinou tak velké nároky na infrastrukturu a další zařízení a často se podílejí na ochraně přírody. Ekoturismus musí být dobře plánován a řízen a neměl by překračovat únosnou kapacitu území. Musí mít nízký dopad na chráněné oblasti, zapojit zainteresované subjekty do plánování, respektovat místní kulturu a tradice, vytvářet spravedlivé příjmy pro místní komunity, produkovat finanční zisky pro chráněná území, vzdělávat všechny zúčastněné strany o ochraně přírody. V propagaci bývá často zneužíván, jelikož jsou představovány aktivity provozované v přírodě, ale nesplňují předpoklady ekoturismu a nebere ohled

---

⁶ Wildlife tourism je cestovní ruch založený na setkání s divokými zvířaty, což zahrnuje pozorování divokých zvířat, odchytávání volně žijících živočichů do zoo, lov, rybaření atd. (Fennel 2007: 31).

⁷ Adventure tourism je provozování volnočasové aktivity v přírodě (na exotickém nebo vzdáleném místě), jedná se především o dobrodružné aktivity jako horolezectví, lyžování, vysokohorská turistika, potápění, jízda na kánoích nebo raftech, bungee jumping, let v horkovzdušném balónu apod. (Fennel 2007: 32 – 33).

na životní prostředí (Drumm, Moore 2002: 13; Cater 2004: 486 – 487; Perlín, Bičík 2010: 63 – 64; Pásková 2011: 17 - 18).

2. 3 DRUHÉ BYDLENÍ

V následujících podkapitolách bude rozpracován fenomén chataření a chalupaření. Nejdříve bych vysvětlila základní pojmy a případně uvedla jejich definice, dále bych se zabývala typologií českého chataření a chatovými oblastmi, vývojem druhého bydlení a srovnala druhé bydlení v Čechách a ve světě. Též uvedu některé možnosti trávení volného času a základní motivy, které vedou k navštěvování objektů individuální rekreace, dále pozitiva a negativa druhého bydlení.

2. 3. 1 Vymezení základních pojmů

Před provedením terénního výzkumu je nutné vymežit základní pojmy, které se tohoto tématu týkají. Pojem **druhé bydlení** můžeme definovat dle J. Vágnera jako *komplex jevů a procesů, spojených s objektem (či částí objektu), který je přechodným místem pobytu vlastníka(ů) či uživatele(ů), využívajícího(ch) tento objekt převážně k rekreačním účelům* (Vágner 2004a: 20). Procesy a jevy mohou být odlišné v různých regionech a mít svůj zvláštní charakter. Jedná se mimo jiné o pobyt v objektech individuální rekreace (tj. objekt ve vlastnictví účastníka cestovního ruchu, kde se dají provozovat činnosti spojené s rekreací spadající mimo veřejné formy cestovního ruchu). Typické je individuální různorodé využívání těchto objektů, a to jak v době, délce i periodicitě. Objekty individuální rekreace se nachází mimo trvalé bydliště uživatele druhého bydlení. Často jsou situovány v příměstském, venkovském a kvalitním přírodním prostředí. Druhé bydlení se snaží nahradit to, co není možné v bydlení prvním, zároveň však jeho uživatelé přenáší funkce prvního bydlení a životní styl do svého rekreačního objektu (Pásková, Zelenka 2002: 69, 198; Kolářová 2012: 38; Elisová 2013: 82 - 83). Tento jev se dá zkoumat a chápat mnoha způsoby, můžeme na něj nahlížet jako na součást obytné zástavby, na důležitou složku cestovního ruchu nebo na pohyb za rekreací spojený s přírodou. Též se dá vymežit jako důležitý prvek životního stylu (Fialová, Vágner 2009: 90). Objekty individuální rekreace se rozdělují na dvě formy – chataření a chalupaření. Rozlišení je stanoveno na základě různých faktorů jako funkce, využívání, vzhled a další. Formou rekreačního využívání volného času je pak i zahrádkaření (Duffková 2013: 175 - 176).

Pokud člověk svou rekreaci tráví na chatě, jedná se o **chataření**. Uživatel druhého bydlení zde pobývá víkendy, dovolenou, letní sezonu, ale i téměř celý rok. Rekreace je

nekomerční a může spočívat jak v odpočinku, tak v provozování různých koníčků (Kubeš 2004a: 86 – 87; 2009: 122; 2011: 56). Dle Páskové a Zelenky je chata *ubytovací zařízení s možností vlastního vaření obvykle postavené z cihel nebo ze dřeva a umístěné ve vlastní zahradě nebo v lesním prostředí* (Pásková, Zelenka 2002: 113). Primárním účelem **chaty** je tedy rekreace, jedná se o stavební objekt s přízemím nebo případně podkrovím, jež je uzavřený a nemobilní. Rekreční chaty jsou stavěné ve skupině mimo intravilán obcí nebo přímo v intravilánu (Fialová 2004: 44), často jsou ale umístěny v blízkosti přírodního prostředí. Měly by být stavebně i pozemkově zaregistrovány. Jako určitý typ chat můžeme vymezit **rekreační domky**, jež jsou situovány především v zastavěné části obce a můžeme je chápat jako určitý přechod mezi chatou a chalupou (Kubeš 2004a: 87; 2004b: 185; 2011: 56 – 57).

Dalším důležitým pojmem je **chatová osada**, tedy místo s vysokou koncentrací chat (nebo rekreačních, případně zahradních domků). Je prvkem územní struktury chataření. Jedná se o soubor nejméně pěti chat, jež se od sebe nachází maximálně několik desítek metrů. Chatová osada je vzdálena od dalších, uvádí se území bez chat široké 100 a více metrů. Mnohdy tyto objekty mají shodný architektonický styl a historii. Často je zde vybudována společná infrastruktura. Chatové osady nacházející se blízko sebe nazýváme jako **chatové lokality**, což je shluk či linie alespoň 50 a více chat (většinou přes 100). Chatové lokality je hierarchicky nadřazená **chatová oblast**. Daná chatová oblast se liší od jiných určitým typem krajiny a je podmíněna fyto geograficky, což ukazuje určitou vazbu chatařů k přírodnímu prostředí. Má rozlohu okolo 100 – 600 km² a minimálně se zde dá objevit 500 chat (Pásková, Zelenka 2002: 113; Kubeš 2004a: 91 – 93; 2004b: 193 – 198; 2011: 57 – 58).

Dalším typem druhého bydlení je **rekreační chalupa**. Základní odlišení od chat spočívá v tom, že chalupa byla využívána k trvalému bydlení. Původně tedy nesloužila pouze k dočasnému navštěvování a odpočinku, ale jako hospodářské stavení, které bylo umístěno v zastavěném území (Franc 2011d: 374; Duffková 2013: 176; Elisová 2013: 83). Může se jednat třeba též o hájovny nebo mlýny. Často jsou umístěny přímo ve vesnici a stále se rozrůstají (Kubeš 2009: 124 – 125). Podle geneze můžeme tyto objekty rozdělit na tři typy. Zaprvé význam chalupaření nastupuje po 2. světové válce, kdy se začaly objekty využívat po odsunu českých Němců. Zpočátku se vysídlené pohraničí po odchodu obyvatel německé národnosti nedařilo opět rychle osídlit, a proto byly nuceny místní národní výbory nabízet uvolněné objekty na rekreační účely (jak organizacím, tak jednotlivcům). Lokality se často vyznačují kvalitním přírodním prostředím (například Kokořínsko,

Českolipsko atd.). Dále se chalupaření rozvíjelo v 60., 70. a 80. letech, kdy druhý typ venkovských objektů individuální rekreace má spojitost s procesem urbanizace. Tím, jak se zvětšovala nabídka zaměstnání ve městech, docházelo k migraci venkovského obyvatelstva a uvolnily se některé chalupy i ve vnitrozemí republiky a místní správa dovolila přeměnu bytového domu na rekreační objekt. Ty se nachází téměř na celém území státu, jedná se i o místa bez rekreačního potenciálu. Třetí menšinový typ souvisí s pořízením chalupy bez dřívějších rodinných vazeb. Chalupy oproti chatám byly většinou postaveny již v současné vesnické zástavbě, a tak nezabíraly další zemědělskou půdu, měly celkově větší obyvatelný prostor, často i pozemek. Dnes představují zhruba 10% všech staveb určených k bydlení na území České republiky. Především se jedná o jižní, západní a východní Čechy (Pásková, Zelenka 2002: 112; Fialová, Vágner 2005: 74 – 75; Marada 2009: 151 – 152).

Typem individuální rekreace, jež se v literatuře uvádí, je pak i **zahrádkaření**. To je chápáno jako nekomerční forma rekreace, která je vázána na zahrádku (často s chatkou) v blízkosti prvního bydlení a většinou se tyto zahrádky rozkládají ve vyhraněných částech města nebo na jeho okraji. Vyznačuje se krátkodobým pobytem, případná chatka není uzpůsobena k dlouhodobé rekreaci. Hlavní aktivitou je zahrádkaření, tedy pěstování ovoce a zeleniny, ale i například okrasných stromů nebo květin. Jejich majitelé zde budují také další objekty na náradí, skleníky, studny, sklepy apod. Zahrádky ohrazené ploty tvoří společně **zahrádkářské osady**, seskupením zahrádkářských osad vznikají **zahrádkářské okrsky**. Jejich počátek je spojován s využíváním zahrádkářských kolonií především pracující populací v 19. století v západní Evropě, v Čechách se tento jev objevuje před druhou světovou válkou (Kubeš 2009: 125 – 126; Duffková 2013: 175).

2. 3. 1. 1 Etymologické vymezení slov chata a chalupa

Z lingvistického hlediska se pojem chalupa sestává z pejorativní předpony cha - (srovnatelné jsou ka-, ko-) a dále části – lupa, která je příbuzná k německému výrazu Laube. Od něho odvozená slova jsou loubí, půda, altán, přístřeší, předsíň, pavlač. Slovo chalupa má nejasný původ, podobným slovem může být chaloupka, chalupář, chalupník. Ve staročeštině se překládá jako chalup, pravoslovansky se podobá řeckému slovu chatrč, chýše. Slovo chatrč je ve staročeštině katrč. Nejspíše má spojitost s polským kotarha, které dříve znamenalo stan, potom také nebesa nad ložem nebo záclonu. Souvisí se slovenským pojmem kotíča, jež je od koterec, kotrec (bouda, kotec). Jinak je uvedeno jen zkrácené české, slovenské, ukrajinské a běloruské slovo chata. Uvažuje se, že slovo chata je přejato

ze staromadžarského představně mađarského slova ház, tedy dům (Rejzek 2001: 223 – 224; Machek 2010: 195 – 197).

2. 3. 2 Typologie druhého bydlení a chatových oblastí

Druhé bydlení je jev multidisciplinární a v případě vytváření jeho typologií je třeba zohlednit více hledisek. Můžeme jej rozlišovat na základě různých kritérií jako je velikost, stavební materiál, architektonický styl, způsob využívání a další. Někdy se uvádí odlišné typologie v Čechách a celkově ve střední Evropě oproti jiným částem světa (Kowalczyk 1994: 17; Vágner 2004b: 30). Objekty individuální rekreace by s okolní krajinou měly tvořit určitou harmonii a neměly by rušit krajinný ráz. Především chaty se sestávají z různých typů a ty by měly zapadat do okolního prostředí a stát se jeho součástí. Rozdílný tvar střechy by měl být umístěn na chatu v horách a na chatu v nížině u vodního toku, a to jak z hlediska funkčního, kdy chata musí odolat nepříznivým vlivům, tak z hlediska souladu objektu s krajinou. Rekreční nemovitost může představovat jak rodinnou vilu, tak chatu loveckou nebo poskládanou ze starých vyřazených věcí. Projekt chaty reprezentuje architektonické řešení pro způsob života, který je v opozici s životem městským (Měšťan 2008: 23 – 28). S nevhodným umístěním chat souvisí jejich konstruování ve starých vesnicích v prostoru historických stavebních parcel nebo v sudetských oblastech s bývalými prvky původní výstavby. Především u budování chat se někdy stává, že se jejich tvůrci inspiřují lidovou architekturou nebo různými motivy slohové architektury, přičemž nevkusně napodobují hrázděné či roubené stavby s vyřezávanými prvky a balkony (Škabrada 2007: 365 – 368).

Obecně můžeme podle možnosti přemístění rozdělit druhé domy na tři skupiny, a to nemobilní (domy a apartmány), částečně mobilní (kempy) a mobilní (lodě). Většina přístupů se zaměřuje primárně na nemobilní objekty druhého bydlení (Hall, Müller 2004: 4). V české krajině můžeme ale najít i specifické chaty z předělaných vagonů, hausbótů nebo autobusů, části chat a jejich vybavení se přestavuje z dřevěných sudů. Další rekreační objekty byly tvořeny z bývalých maringotek (ty mohou stát i na sobě a vytváří patra chaty) nebo ubytovacích stavebních buněk. Na Kokořínku vznikaly po druhé světové válce chaty vytesané v pískovcových skalách, v osadě Kazín na Berounce se v 20. letech chaty stavěly ze starých plovárenských kabiněk nebo tramvajů v té době taženými koňmi (Zapletalová 2007: 227 – 229).

J. Kubeš rozděluje chaty na základě jejich funkce. Nejběžnějším typem, který můžeme objevit, je chata rekreační. Ta se nejčastěji nalézá i v modelovém území středního

toku řeky Lužnice. Je spojována především s činnostmi, jež jsou vázány na přírodní prostředí. S podobnou funkcí, ale možným přemístěním, je potenciálně mobilní rekreační chata. Může jí být maringotka, karavan, přívěs, ale i železniční vagón. Rekreační domek se nachází často ve venkovské zástavbě a umožňuje bydlení celoroční. Zde se dá rozlišit například podtyp horský a podhorský. V příměstských částech v blízkosti trvalého bydlení se vyskytuje malá zděná zahrádkářsko – rekreační chata obvykle s oploceným pozemkem a menší ubytovací kapacitou. Též se dá vymezit například chata s hobby chovem, jež se vyznačuje chovatelskými aktivitami a může jí být například objekt s chovem včel nebo koní. Dalším typem je chata spolků (majiteli jsou spolky nebo organizace), tramský srub či bouda (dřevěná stavba umístěna v nepřístupných místech související s novodobým trampíngem) a další (Kubeš 2004a: 87 – 91; 2004b: 186 – 189). Existuje dále typologie chat architektonicky - stavební, jež se prolíná s typologií funkční, a proto jsou stanoveny její analogické typy (podrobně Kubeš 2004b: 189 – 193; 2005: 309 - 318). Charakteristiku jednotlivých druhů objektů individuální rekreace podávají též R. Wokoun a J. Vystoupil (1987: 202 - 203). Ti rozlišují mezi rekreační chatou a domkem, rekreační chalupou, zahrádkářskou chatou a vinařským domkem.

Chatové osady rozlišujeme podle funkční a architektonicko – urbanistické typologie, jež stanovují hlavní typy osad na základě podoby a funkce. Může se jednat o krajinné typologie chatových osad, to jsou terénně – polohové typy, vegetační typy nebo typologie půdorysná (souhrnně Kubeš 2004b: 193 – 195; Kubeš 2004c: 91 – 92).

Jednou z možností, jak vymezit typologii oblastí druhého bydlení na území České republiky, je její stanovení na základě vzniku, výskytu i typu objektů druhého bydlení. Můžeme takto rozdělit chataření příměstské, jež je charakterizováno vysokou hustotou objektů a blízkostí bydliště, nebo tradiční, které se nachází převážně v hodnotném přírodním prostředí, a jehož kořeny spadají do období tramských osad. Vymezuje se chalupaření tradiční, které je časté i v jižních Čechách, pak moderní, nacházející se v blízkosti aglomerací a vyznačující se dlouhodobým pobytem a častým přechodem na bydlení trvalé. Dále jde o smíšené chataření a chalupaření, druhé bydlení s vysokou sezónností nebo mimo aglomerace. Zařadit do této typologie můžeme nově budované rekreační lokality a rekreační byty, mnohdy se jedná o komerční rekreaci pro zahraniční zákazníky (Vágner, Fialová 2004b: 237; Fialová, Kadlecová 2007: 36).

Typologii chatových oblastí rozpracoval na základě terénního výzkumu J. Kubeš, který uvádí chatové oblasti nevýrazného chataření (s menším počtem chat), městské a příměstské chatové oblasti, dále rovinnou, pahorkatinou, vrchovinou nebo horskou

chatovou oblast. Řadí se sem chatová oblast rybníční pánve a dva nejčastější typy v České republice – chatová oblast přehradní nádrže a poříční. Postupně bylo definováno 39 chatových oblastí rekreačních chat České republiky, v nichž byl zkoumán převažující krajinný typ, hustota a počet chat. Modelové území, jímž se budu zabývat, spadá do chatové oblasti rekreačních chat s názvem Lužnice – střední, tato oblast zahrnuje okolo 1542 rekreačních objektů, převažující krajinný typ je vymezen jako poříční, mělké údolí (Kubeš 2004a: 92 – 94; 2004b: 198; 2011: 57 – 62).

2. 3. 3 Druhé bydlení v Česku

Rekreačních objektů si můžeme všimnout alespoň v malém množství na celém území České republiky. Jejich přibližný počet se dá získat z dat Českého statistického úřadu (ČSÚ) nebo Katastru nemovitostí. Ten náleží pod Český úřad zeměměřický a katastrální (Fialová 2001: 19 – 20). Roku 2001 na našem území na základě výsledků ČSÚ ze sčítání lidu, domů a bytů bylo zaznamenáno 395 752 rekreačních objektů (z toho 54 % tvořily rekreační domy a chaty) a dále bylo uvedeno, že 452 100 domácností vlastní rekreační objekt. Tyto nemovitosti tvoří zhruba 20 % všech obytných staveb. Nejvíce se jich soustřeďuje v okolí velkých a středních měst, rozhodujícími faktory pro výběr lokality se stala infrastruktura, veřejná doprava a nabízené služby (Mapa 1). Uživatelé chat především preferují blízkost přehradních nádrží, rybníků, vodních toků, ale i lesních komplexů a podhorských oblastí. Větší podíl chalup než chat se vyskytuje v perifernějších horských okresech (často pohraničních), jejich vysoký počet se nachází i v některých oblastech tzv. vnitřní periferie (Strakonice, Tábor, části Vysočiny apod.). Ve většině okresů České republiky však převažuje spíše chataření, zejména se uvádí příměstské lokality a oblasti kolem rekreačních řek (Sázava, Berounka, Vltava, Svratka) nebo horské oblasti na Moravě (Beskydy, některá místa v Jeseníkách), kde se méně uvolňoval bytový fond po poválečném odsunu německého obyvatelstva. Předpokládá se, že alespoň jedna čtvrtina obyvatel České republiky má zkušenost s užíváním chaty či chalupy (Fialová 1999: 92 – 93; 2004: 38 – 41; Vágner, Fialová 2004a: 49 – 54; Fialová, Vágner 2005: 76 – 77; Vystoupil 2006: 48).

Více objektů druhého bydlení se dá zaregistrovat v Čechách než na Moravě. Vysoké počty byly zaznamenány v Krkonoších a Jizerských horách (zde se uvádí spíše chalupy) nebo v zázemí Plzně. Ke koncentraci těchto objektů druhého bydlení došlo i v okolí Českých Budějovic (Vágner, Fialová 2004a: 51 – 54).

2. 3. 4 Druhé bydlení v zahraničí

Česká republika rozhodně není jediným státem, kde se druhé bydlení těší takové oblibě. Volný čas na chatě nebo chalupě tráví například i obyvatelé Francie, Slovenska, Německa, USA, Polska a své příznivce si tato aktivita získala především ve Skandinávii (Tab. 2). Nutné je ovšem poznamenat, že v zahraničí může mít druhé bydlení jinou podobu, což je dáno odlišnou kulturou, historií, politickou situací a dalšími aspekty.

Tabulka č. 2: Objekty druhého bydlení ve světě (1991)

Stát	Počet objektů druhého bydlení	Hustota druhého bydlení (objektů na 1 km ²)	Intenzita druhého bydlení (objektů na 1 000 obyvatel)
USA	4 500 000	0,9	71,4
Francie	2 700 000	5,0	47,4
Španělsko	2 000 000	4,0	50,8
Švédsko	615 000	1,4	71,5
Česká republika	396 000	5,0	38,4
Norsko	250 000	0,8	58,1
Švýcarsko	250 000	6,1	36,8
Velká Británie	200 000	0,8	3,5
Slovensko	86 000	2,0	17,6

Zdroj: BIČÍK, Ivan. 2001. *Postavení, změny a perspektivy druhého bydlení v Česku*. In.: BIČÍK, Ivan (et al.). *Druhé bydlení v Česku*. Praha: KSGRR PřF. UK. 25 – 41. ISBN 80-238-7002-3.

Množství rekreačních objektů v jednotlivých zemích není tak snadné určit, jedním z důvodů jsou méně přesné evidence. Největší počet rekreačních objektů na domácnost se vyskytuje ve skandinávských zemích, a to především v Norsku (31 %). Podle výsledků z roku 2001 11,3 % českých domácností je majitelem chaty nebo chalupy. Zájem vlastnit rekreační objekt je zaznamenán i ve Španělsku (17 %) a Francii (17 %), dále pak v Německu, Rakousku nebo státech Beneluxu. Poměrně vysoký počet se uvádí v postsocialistických zemích (Rumunsko nebo Bulharsko, v okolí Moskvy se nachází okolo 1 milionu chat). Tento trend se dá dále zaregistrovat i mimo Evropu, tedy například v USA, Kanadě, Austrálii nebo na Novém Zélandu. Velká část populace nemusí být přímo vlastníkem rekreační nemovitosti, a přesto tráví velké množství svého volného času v těchto objektech, jež si půjčuje od svých přátel (Pásková, Zelenka 2002: 69; Fialová, Vágner 2009: 92; Fialová 2011: 8 – 9).

Rozdíly najdeme již v terminologii a definicích, problémem je zde nedostatek srovnatelných dat především z důvodu rozdílných národních definic (Hall, Müller 2004: 3 - 4). V zahraniční literatuře objevujeme různá i téměř shodná vymezení pojmu objekt

individuální rekreace a můžeme jej chápat a studovat z mnoha hledisek. Nejvíce se termínu rekreační objekt pravděpodobně podobá německý pojem Freizeitwohnsitz nebo pojem polský wypoczynkowy. Ve francouzské literatuře se pak setkáváme se slovem residence secondaire a anglicky se pojem druhé bydlení překládá jako second homes (Kowalczyk 1994: 12 – 13; Fialová 2001: 19; Vágner 2004b: 26 – 29).

Jak už bylo zmiňováno v předchozím odstavci, zájem o rekreační objekty můžeme najít především ve skandinávských zemích, kde hustota chat a chalup na obyvatele je poměrně vysoká. Ve Švédsku se nachází okolo 680 000 rekreačních domů, což tvoří zhruba 14 % všech obydlí. Větší obliba je u severovýchodních zemí v chataření než chalupaření. Objekty, umístění v terénu i formy se často shodují s českými, společným rysem je situování těchto obydlí v blízkosti vodních ploch. Rekreační objekty jsou ale ve Skandinávii strohé a jednoduché, mnohem více vzdáleny od prvního bydlení ve srovnání s Českou republikou (což je charakteristické například pro druhé bydlení v USA) a jejich návštěva je spíše nárazová. České rekreační objekty se využívají častěji, mnohdy i přes celý rok a vnitřní i vnější vybavení chat či chalup má větší pestrost (Bičík 2001: 32; Kubeš 2009: 139; 2011: 55; Vágner, Müller, Fialová 2011: 202 – 203; Elisová 2013: 84).

Analogické typy českého druhého bydlení se objevují v Německu v podhůří (Alpy, Šumava) a v bývalé sovětské části Německa, kde se nachází i větší počet zahrádkářských kolonií. V Německu se rozšiřuje koncept timesharingu, kdy se turisté spolupodílejí na vlastnictví rekreačních objektů. Forma této rekreace je provozována i v Rakousku, kde je cestovnímu ruchu věnovaná značná pozornost, rekreanti vlastní často rekreační byty v alpských oblastech. Trávení volného času v objektech individuální rekreace je charakteristické dále pro Francii, zde se spíše preferuje chalupaření a dochází k přestavbě farmářských budov (Bičík 2001: 31 – 32; Kubeš 2009: 139). Od roku 1970 roste zájem o objekty individuální rekreace i na španělském trhu. Jejich největší koncentrace se vyskytuje od západní části Madridu po pobřeží Středozemního moře na východě včetně Baleárských ostrovů, což odráží tlak zahraničních odběratelů. Podobně jako ve Francii, hodně španělských objektů druhého bydlení je využíváno (případně i vlastněno) cizinci. Proto na severu Španělska a v oblasti Baskicka můžeme těchto nemovitostí pozorovat méně, jedním z důvodů jsou totiž nacionalistické postoje místních obyvatel (Gallent, Tewdwr – Jones 2000: 82 – 83).

Navštěvování chat či chalup zaznamenáváme na Slovensku, i když ne v takovém množství jako u nás, což má nejspíše spojitost s tím, že obyvatelé Slovenska často již v blízkosti přírody bydleli (Elisová 2013: 84). Odlišnost najdeme i v kořenech chalupaření,

kdy v České republice po vystěhování německé populace zůstaly prázdné objekty, které začaly následně sloužit k české rekreaci. K tomuto postupu na Slovensku docházelo jen zřídka. V letech 1965 – 1980 nastal boom ve výstavbě slovenských chat, u chalup našli Slováci oblibu především v 70. letech 20. století. Tento rozdílný časový vývoj je nejspíš též příčinou, proč se dnes na Slovensku vyskytuje méně chat než v Čechách. Velké množství rekreačních objektů se rozmístilo v oblasti středního Slovenska, na slovensko – moravském pohraničí a na severovýchodě Slovenska při hranicích s Polskem (Džupinová – Pšenka 2010: 8 – 9).

Kromě Evropanů investují do rekreačního bydlení i Australané. Zde najdeme velkou rozmanitost jak v typech, tak v cenové hodnotě druhých domů. Zatímco některé starší domy jsou velké a luxusní, většina spíše působí skromnějším dojmem a jedná se především o chaty ze dřeva a jiných materiálů. Oblíbené jsou trvale zaparkované karavany nebo honosné venkovské vily (Selwood, Tonts 2004: 161). Na jihovýchodě Austrálie je domácí turismus populární na pobřeží města Melbourne, kde se objevuje okolo 15 000 objektů druhého bydlení. Rekreační nemovitosti jsou stavěny dále od měst, čímž dochází k rozšiřování suburbanizace (Frost 2004: 173). Tento typ rekreace byl také v historii součástí životního stylu obyvatel na Novém Zélandu a někdy je vnímán jako symbol jejich kultury. Mezi tři klíčové typy druhých domů patří lidové (vytvořené majiteli), opětovně použité (opuštěné domy využité pro druhé bydlení) a moderní (účelově postavené v rekreační oblasti). V současnosti je zde sledován vzrůstající trend amenitní migrace nebo pořízení si rekreačního objektu v důchodovém věku (Keen, Hall 2004: 174, 178).

2. 3. 5 Vývoj druhého bydlení

Historii druhého bydlení můžeme v Čechách rozdělit do časových období od raného středověku po současnost. Kořeny spadají ale již do období vlády starověkého Říma. Druhé bydlení se stalo postupně určitým módním trendem a podléhalo vývojovým tendencím. Jednotlivé etapy budou popsány v následujících kapitolách a u některých pak stručně zmíním vývoj druhého bydlení na modelovém území a v oblasti středního toku řeky Lužnice, případně v jižních Čechách.

2. 3. 5. 1 Starověk, Řím

Za první formu vývoje druhého bydlení lze nejspíše považovat objekty, které jsou zdokumentovány z období antiky (ze starověkého Říma). Již někteří římscí císaři si nechali postavit honosné vily nebo paláce sloužící k přechodnému bydlení. Císař Tiberius

(42 př. n. l. – 37 n. l.) strávil část své vlády ve své rezidenci na ostrově Capri, císař Dioklecián (244 n. l. – 312/316 n. l.) svoji palácovou stavbu ve Splitu u Jaderského moře hodlal využívat, až zestárne (Bouzek 2013: 302, 309). Nejbohatší římsí občané patriciové si užívali rekreace v letních rezidencích na pobřežních partiích Středozevního moře, u italských jezer, v podhůří Alp. Za počátek cestovního ruchu a využívání rekreačních objektů se dají uvést celoevropské náboženské poutě, při nichž vznikala první ubytovací zařízení (Vágner 2004b: 30 - 31).

2. 3. 5. 2 Období od raného středověku do 20. století

Snad za jako první přechodné bydlení na našem území můžeme označit raně středověké dvorce. To byla centra loveckých obvodů téměř výhradně sloužící panovníkovi a jeho družině velmožů. Jednou z nejznámějších lokalit bylo například Zbečno, Kamýk nebo Živohošť (Kalhous 2013: 112). Trend dvorců a hrádků využívaných šlechtou pouze po určitou dobu v roce pokračoval po celý středověk. Typickým polyfunkčním objektem byl hrad Karlštejn, který zejména sezónně využíval císař Karel IV., nebo Křivoklát stojící uprostřed loveckého revíru. Příslušníci vyšších vrstev trávili volný čas i na dalších sídlech. V době renesance v 16. století se objevují v důsledku nových kulturních změn a životního stylu aristokracie první menší zámky (Matoušek 2010: 234). To byla například rožmberská Kratochvíle v jižních Čechách. V horských oblastech pak sloužily k odpočinku pastevecké boudy a salaše nebo lovecké chaty. V 18. století se tyto stavby staly významnými díky větším aktivitám a prestižní konkurenci mezi jednotlivými šlechtickými rody. Letní záměcky a letohrádky využívalo panstvo s početným služebnictvem k odpočinku nebo lovu. Od konce 18. století můžeme považovat za formu rekreace i lázeňství (Vágner 2001: 42), které se stalo určitým projevem člověka k přírodě. Jeho historie začíná hluboko ve starověku (podrobně Křížek 2002: 15; Matoušek 2010: 231). Tyto objekty sloužící k odpočinku se zpravidla nezařazují pod pojem druhé bydlení.

Podobné barokní stavby známe i v nedalekém okolí středního toku Lužnice. Je to například lovecký zámček Černice založený Paary v letech 1765 – 1766 stojící uprostřed Černické obory mezi Bechyní a Soběslaví nebo lovecký zámček Jemčina postavený v letech 1748 – 1750 rodem Černínů pro letní pobyt a perforsní hony. Tyto objekty byly však využívány výhradně vyšší vrstvou tehdejšího obyvatelstva. Vyžadovaly značné peněžní náklady, a to jak na pobyt, tak na údržbu rozlehlých prostor nebo pro placené sloužící, kteří udržovali objekty po celý rok (Koblasa, Kovář 2003: 27, 63).

Ještě před koncem habsburské monarchie se některá jihočeská letoviska stávala letními sídly umělců a středostavovských rodin (Šmíd 2008: 71 – 72). Bohatší reprezentanti vyšších společenských vrstev dávali přednost od 19. století letním sídlům v podobě samostatných luxusních vil nebo upravených venkovských usedlostí. Příslušníci nižších měšťanských vrstev však vyhledávali skromnější varianty pobytu v přírodě. (Matoušek 2010: 237, 239). Na konci 19. století se oblíbeným rekreačním místem Pražanů stala Chuchle. Zde si řada méně majetných rodin, mezi nimi čeští intelektuálové jako například J. Vrchlický, pronajímali letní byty, kam dojížděli lodní dopravou (Volný 2012: 77 – 78, 82).

Na Táborsku se zhruba od roku 1878 významným výletním místem stala Planá nad Lužnicí. Byli to obyvatelé měst, kteří chtěli trávit dovolenou v letních měsících v přírodě. Tyto výletníky přilákala dosud neporušená příroda, řeka, rybníky a na tehdejší dobu dobrá infrastruktura. V pozdějších dobách se v okolí začalo s výstavbou objektů individuální rekreace. Jednalo se o movitější občany především z okolí Prahy (Vysloužilová 2004: 23).

2. 3. 5. 3 Období začátku 20. století do roku 1945

Pro trávení letní dovolené se staly v tomto období oblíbené tzv. letní byty. Ty chápeme jako pobyt na venkově, kdy si rodina pronajala venkovskou nemovitost nebo její část pro pobyt na celou letní sezónu (Štemberk 2009: 220). Letní byty a vily zůstávají však ještě dlouhou dobu výsadou omezenou výhradně pro úzkou vyšší střední vrstvu. Fenomén letních sídel neznamenal masovou dovolenou, spíše se zpočátku jednalo o pokus napodobit životní styl aristokracie (Matoušek 2010: 249 – 250).

Počátkem 20. století dochází k nárůstu městských obyvatel a k čím dál většímu rozvoji industrialismu. Lidé se snaží uniknout z měst do přírody prostřednictvím různých zájmových činností (myslivost, rybaření, turistika, pobyty ve venkovském prostředí, organizované tuzemské zájezdy apod.). Zde se už nejednalo jen o aktivity bohatých vrstev. Mladá generace se vyznačovala stanováním v přírodě a tábořením. Postupně se utváří fenomén zvaný tramping. Trampové (často mladší generace z Prahy nebo Brna) jako první začali stavět chaty. Objekty v době trampského hnutí byly inspirovány loveckými nebo zlatokopeckými sruby. Ty se daly rozebrat a přenést, sloužily většinou jen k přenocování a představovaly malé budovy (stavěné z kulatiny) s nevelkými okny beze skel, jež se zavíraly okenicemi. Dřevěná střecha se stavěla hlavně sedlová nebo pultová, případně docházelo k jejich kombinacím. Ke srubu obvykle náležela i veranda nebo terasa (Vágner 2001: 42 – 43; Švácha 2007: 370; Zapletalová 2007: 24 – 25).

První automobily pak usnadnily dopravu do místa rekreace. Na rozdíl od většiny světových zemí popularita druhého bydlení v Čechách má kořeny u středních a dokonce nižších vrstev. Postupně se od 20. let 20. století přetvářela původní srubová obydlí a trampování se staly na chatové osady. Výstavbu chat mimo jiné ovlivnil rozvoj moderní architektury za první republiky. V některých lokalitách se objevovaly malé stavby vytvořené z barevných prken na vyvýšeném podstavci se sklepy a terasami. V konstrukci chat se postupně ukazovaly motivy vyšších architektonických stylů a pro 20. a 40. léta 20. století se stala oblíbenou architektura puristicko – funkcionalistická. Vlastní chatové osady začaly poprvé ve větší míře vznikat zejména v okolí Prahy (Vágner 2001: 43 – 45; Švácha 2007: 370 – 371; Zapletalová 2007: 61 – 62; Franc 2011a: 375;), ale i na středním toku Lužnice, obzvláště v okolí Plané nad Lužnicí. Jižně proti proudu řeky se nachází několik desítek těchto prvorepublikových chat.

Výletníci jezdili například do Plané nad Lužnicí již na konci 19. století. Zlatá doba druhého bydlení nastala na střední Lužnici v době mezi oběma světovými válkami, kdy byl nastolen i živý společenský život. Předváleční hosté nebyli až na výjimky vysloveně z bohatších vrstev, ale příslušníci vrstev středních (například lékaři, profesori, vyšší státní úředníci). Velká část těchto návštěvníků nevlastnila chatu nebo chalupu, a proto si ji pronajala od majitelů, kteří měli jistý příjímek. Lákala je čistá řeka a zájmové činnosti spojené s přírodou – vycházky, sběr hub a lesních plodů (Pavel 1922; Šmíd 2008: 203 – 204).

2. 3. 5. 3. 1 Tramping

Všednost každodenního života postupně vyplynula v trampský fenomén, který je v podstatě výchovným hnutím, ačkoliv nebyly pro něj vydány žádné směrnice, pouze podléhal individualitě osobností (Hurikán 1990: 10 – 11). Tramping klade hlavní důraz na znalosti přírody a na charakterové vlastnosti jednotlivce jako je sebekázeň, čestnost a spravedlnost. Ukázal na romantiku toulek krajinou. Tramping vznikl zřejmě na podnět skautingu, ten se rozvinul na konci 19. a na počátku 20. století v Kanadě a Spojených státech jako pokračovatel hnutí Woodcraft Indians. U nás byl velkým propagátorem a organizátorem Antonín B. Svojsík (1876 – 1938). Trampové si brali vzor především z filmů a literatury o Divokém západě, četby mayovek, kde čestnost a pravdomluvnost spojená s ochranou slabšího a utiskovaného byla podstatou těchto knih (Hurikán 1990: 12 – 13).

Po počátečním divokém táboření v přírodě začalo vznikat stanaření, které se přeměnilo v trvalé stavby - na jednotlivé chaty, jež se postupně měnily v osady (Mapa 2). V současnosti osada znamená skupinu chat koncentrující se v rekreační lokalitě, kde v jejím čele stojí osadní výbor nebo rada. Dříve se za ní považovala jedna chata nebo srub, jež trampové postavili za společné peníze. Zde byl v čele šerif, jehož ostatní osadníci uznávali. Osady lze zpočátku objevit na řekách v okolí Prahy, ale již na konci 20. let se objevují i v jižních Čechách. Osada Zlaté opojení v Údolí bouře patří mezi nejstarší osady v jižních Čechách. Roku 1926 byla založena osadníky z Tábora hlásícími se k myšlence trampingu. Až v roce 1931 se k nim přidali další vyznavači pobytu v přírodě. Ti vybudovali novou větší osadu u Raštského potoka (Hurikán 1990: 20 - 21, 159; Vágner, Procházka 2004: 62 - 63). Tak vznikaly i chatové osady podél střední Lužnice, které až po 2. světové válce nabyly většího rozsahu. Tramping přilákal další chataře a postupně sídel přibývalo. V 30. letech se většina chatových osad na Lužnici spojila se Sportovním trampským klubem a pořádaly se různé společenské nebo sportovní akce (Šmíd 2008: 285 – 286).

V roce 1935 byl vydán byrokratický zákon zaměřený proti trampingu (dle vyhlášky nesměli společně do lesa chlapci a dívky bez oddacího listu), jenž však podpořil masové hnutí zaměřené na pobyt v přírodě (Augusta, Klínková 2001: 128). Mezi trempy existovaly dva směry s politickými tendencemi. Na jedné straně se utvořilo uskupení pravicové, na druhé straně směr spojovaný s komunistickým hnutím. Doba po roce 1948 trampingu nepřála. Obdiv k západní kultuře a naprostá neochota být organizován vadila ideologům nového režimu. Nejprve byl úřední mocí potlačen skauting (1950), protože byl považován za odnož západního konzumního importu neslučitelného se socialistickou morálkou. V 60. letech se vztah režimu k trampům poněkud pozměnil k lepšímu. Byly snahy přetransformovat tramské hnutí a integrovat jej do oficiálních organizací. Přes odpor státní moci se mladí lidé dále sdružovali a jejich příznivců přibývalo (Hurikán 1990: 251 – 252; souhrnně Franc 2011b: 945). Mnozí projeví svůj kladný vztah k přírodě tím, že se vrátili a postavili si chatu, aby mohli o volných chvílích relaxovat. Chaty pro ně tak fungovaly jako náhrada toulek v přírodě (Holeček, Mariot, Střída 2007: 45).

2. 3. 5. 4 Období poválečné 40. - 50. léta

Během druhé světové války nebyly vytvořené vhodné podmínky pro novou soukromou výstavbu nemovitostí, chaty nevyjímaje. Omezení byla především ekonomická a psychologická, ale některá území dříve sloužící turistice byla zabrána pro vojenskou

speciální činnost. Stagnace se projevila i v prvních letech po válečném konfliktu, kdy měla republika starosti o obnovu dřívějších struktur a vypořádání se s minulostí (Vágner 2001: 45).

Zásadní přelom v životě společnosti, jenž se dotkl všech jejích podob, znamenal únor 1948. Nastupující režim vytvořil podmínky pro nové uspořádání společnosti a zavedení nové ideologie. Změna hospodářské orientace si vyžádala přesuny pracovních sil pro potřeby nových továren. Zvyšovala se zaměstnanost žen a při velkém pracovním tempu docházelo k navyšování platů. Prioritou zůstával proces odbourávání maloměšťáckého života a byl vítán společenský život (Knapík, Franc 2011: 21, 23 – 32). Zatímco je poválečné období na západě spojováno s neobvyklým nárůstem volného času, Československo se řadilo mezi státy s mimořádně dlouhou pracovní dobou. Teprve v druhé polovině 50. let přichází určité uvolnění fondu pracovní doby. Ideologie nového životního stylu preferovala ty společenské aktivity, které byly přínosné pro budování socialismu. Naopak politici sledovali se znepokojením pasivní zábavu, která se ve společnosti šířila se zavedením rozhlasu a od konce 50. let televize (Knapík, Franc 2011: 61 – 64).

S narůstajícím volným časem se vedle chataření a chalupaření objevuje od 50. let zájem o kempink - trávení volného času v přírodě pod stanem nebo v kempech. Významný vliv na kempování měl rozvoj motorismu, který souvisel i s chatařením. S používáním dopravního prostředku se tak mluvilo o autokempinku. Autoturistiku využívali převážně méně movití a mladí lidé. V dalších desetiletích zájem o tuto aktivitu klesl, nejspíše to mělo souvislost s narůstajícím počtem rodin vlastnících nějaký stálý rekreační objekt (Franc 2011c: 170). Od druhé poloviny 50. let dochází ve stavitelství chat k nástupu bruselského (atomického) stylu, jež se vyznačoval barevnou abstraktní ornamentikou a užitím nových materiálů (lamináty, vlnitý plech, probarvované sklo). Inspirací se stala světová výstava EXPO 1958 v Bruselu. Velkou pozornost v této době poutaly i volné chalupy a další venkovská stavení po Němcích a emigrantech (Cílek 2007: 384; Švácha 2007: 371, 377).

2. 3. 5. 5 Období socialismu 60. léta - 1989

K nárůstu chataření došlo v 60. letech, pořizování těchto objektů se stalo společenskou módou. Jednou z příčin bylo omezení příležitostí spojených s cestováním, především do zahraničí. Se stále zvyšujícím se počtem chatových osad v atraktivních rekreačních oblastech se stávající příslušné úřady pokusily využít soukromých chat k propagaci turistického ruchu, jenž stále v 60. letech spíše stagnoval. Protože se již v této

době nemohly používat přímé direktivní metody v podobě přidělování pozemků, úřady doporučovaly formou burzy volné kapacity pro další zájemce o rekreaci (Franc 2011a: 375 – 377). Chataření a chalupaření neodpovídalo zcela myšlence volnočasové aktivity preferované ideology, jelikož šlo o určitý rozchod s kolektivně tráveným volným časem. Někdy však v chatových osadách byly zakládány fungující společenské komunity. Rozvíjející se chataření a chalupaření, zejména po roce 1968, působilo jako faktor, který uzavíral společnost do soukromého rodinného světa. Tato volnočasová činnost však neohrožovala politickou moc stávajícího režimu (Knapík, Franc 2011: 65; Franc, Knapík 2013: 354).

K rozvoji individuálního rekreačního bydlení bylo třeba naplnit několik zásadních podmínek, díky nimž mohlo dojít k oblibě druhého bydlení v 60. letech. Důležité bylo mít čas, který vznikl zkracováním pracovní doby a rozšiřováním víkendů. Dále mít finanční prostředky, díky kterým docházelo k růstu životní úrovně a k větší produkci spotřebních předmětů, a nakonec mít prostředky dopravní, aby se chatař či chalupář mohl přesunout z místa trvalého bydliště do místa rekreace. V této etapě stát podporoval rozvoj dopravní sítě železniční a autobusové, docházelo ale i k rozšiřování individuálního automobilismu (Duffková 2002: 4).

Na konci 60. let se čím dál více začala projevovat různorodost chatové architektury. Chata tak spíše nebyla součástí okolní krajiny, avšak reprezentovala amatérské různorodé stavby. Nevhodnými a necitlivými stavebními prvky ráz krajiny narušovala, což se projevilo zvyšující kritikou (Cílek 2007: 387 - 388). Vznikaly tak neuspořádané a přehuštěné chatové osady a docházelo k znečišťování vodních toků a krajiny. Pohyb obyvatelstva z města na venkov souvisel s růstem dopravních problémů (Vágner 2001: 49). V 60. letech se projevila intenzivní výstavba těchto objektů i v jižních Čechách, zejména podél střední Lužnice a na březích nově vzniklých přehradních nádrží – Lipenské a Orlické, v oblastech Třeboňské pánve a v Blanském lese. Nebyla většinou ještě přivedena elektřina, ale do osad se sváděly dvoustopé prašné cesty. Uvádí se, že v zázemí Českých Budějovic se nacházelo v 50. letech 51 chatových osad a 1 157 chat, v 60. letech pak 93 chatových osad a 2 228 chat (Kubeš 2004a: 73).

Občan nesměl být vlastníkem dvou nemovitostí určených k trvalému bydlení, výjimku měli pouze významné osoby činné ve vědě, někteří umělci nebo političtí činitelé. Proto bylo nutné prohlásit venkovské zděné objekty jako trvale neobyvatelné, tedy používané pouze k rekreaci, protože jinak mohl vlastník být z jednoho objektu vystěhován. V průběhu 70. let vlastnictví rekreačních objektů – chalup i chat – neslo změnu životního

stylu pro vlastníky i jejich rodiny v možnostech trávení volného času. Většina rekreatů se z nedostatku řemeslníků a materiálů stali úspěšnými kutily, do této práce se zapojily celé rodiny. Nedostatek kvalitních potravin zapříčinil, že se rekreati ve svém volném čase věnovali pěstování zeleniny a ovoce (Franc 2011d: 374 – 375). K oblíbě chat a chalup přispívaly přetrvávající špatné podmínky ve městech, které si vynucovaly vícegenerační soužití. Zároveň se však vlastnictví chat a chalup stalo výrazným statusovým symbolem (Franc; Knapík 2013: 352 – 353).

K dalšímu rozmachu chataření dochází od druhé poloviny 70. let. V roce 1971 bylo zaznamenáno asi 156 tisíc objektů individuální rekreace, roku 1980 kolem 270 tisíc a 1991 420 tisíc (Tab. 3). Největší přírůstky byly u středočeských, jihočeských a západočeských měst (Vystoupil, Kunc, Šauer, Tonev 2010: 100). V 70. letech v blízkosti Českých Budějovic se vyskytovalo přibližně 4 568 chat. V 80. letech se výstavba těchto objektů utlumovala, počet chat rostl především v nových zahrádkářských osadách. Koncem 80. let existovalo v zázemí Českých Budějovic 190 chatových osad a 6 019 chat. V normalizačním období se utvářel v souvislosti s chatařením zajímavý fenomén – nový tramping. Skupiny mladých lidí tábořily ve volném čase v přírodě, toulaly se krajinou a stavěly novodobé trampské sruby a boudy. V některých oblastech chatových osad se pěstovaly sousedské vztahy, postupně se ale utváří vztah trpěného spolužití, kdy osadníci nových chatových osad většinou nechtějí příliš komunikovat s obyvateli ostatních venkovských sídel a čas netráví ve společnosti svých sousedů, nýbrž u televize. Tento jev můžeme pozorovat do současnosti, ale nedá se vztahovat na všechny lokality (Kubeš 2004a: 74 – 76).

Tabulka č. 3: Vývoj výstavby objektů individuální rekreace v ČR

Období výstavby	Počet objektů	Roční přírůstek
od 1930	3 000	100
1931 - 1945	5 000	333
1946 - 1955	5 000	500
1956 - 1965	40 000	4 000
1966 - 1971	103 000	17 160
1971 - 1980	124 000	12 400
1981 - 1990	117 000	11 700
1991 - 2000	36 000	3 600
Celkem OIR	433 000	

Zdroj: VYSTOUPIL, Jan; KUNC, Josef; ŠAUER, Martin; TONEV, Petr. 2010. Vývoj cestovního ruchu v ČR a jeho prostorové organizace v letech 1990 – 2009. In.: Urbanismus a územní rozvoj, Brno: Ústav územního rozvoje, 2010, roč. 13, č. 5, 93-108. ISSN 1212-0855. Upravila Kateřina Menšíková.

Na středním toku Lužnice se rekreační obydlí čím dál více rozšiřovala až na katastr Košic a Roudné. V 80. letech patřil střed řeky Lužnice mezi nejvýznamnější rekreační oblasti Jihočeského kraje. Pro srovnání v roce 1945 bylo v Plané 43 chat, v roce 1974 335 a v polovině 80. let již 378 (Vysloužilová 2004: 40). Dnešní stav k roku 2014 přesahuje 700 objektů.⁸

2. 3. 5. 6 Období od roku 1990 až současnost

Na přelomu 80. a 90. let docházelo ke změně politických a společensko – ekonomických podmínek, což mělo vliv i na oblast druhého bydlení. Z důvodu časové náročnosti podnikání a větších možností cestování do zahraničí se snižovala výstavba nových objektů. Udržování chat či chalup se stávalo více nákladným, především pro rodiny s nižším rodinným rozpočtem. Někdy však druhé bydlení mohlo být i zdrojem příjmů, jelikož se objekty začínaly více pronajímat. Upravené starší objekty mohly tak nabídnout ubytovací a stravovací služby. Postupně se druhé bydlení dostávalo do vzdálenějšího zázemí měst, a to i do pohraničí jižních Čech. Objevuje se trend dlouhodobějšího využívání objektu, kdy druhé bydlení se může stát bydlením trvalým, což můžeme zaznamenat i v dnešní době (Vágner 2001: 49 – 51). Tento jev nazýváme amenitní migrací (Moss 2006), kdy společným rysem těchto lidí je snaha žít ve vybraném

⁸ Osobní sdělení MěÚ (odboru výstavby) v Plané nad Lužnicí.

prostředí co největší část svého života. V České republice nedochází k tak velkému počtu amenitní migrace, což může mít několik příčin. Obecně se jedná o nechuť českých obyvatel měnit místo svého bydliště, nižší úroveň služeb ve venkovských a horských oblastech, méně pracovních příležitostí, horší dopravní dosažitelnost a další aspekty (Bartoš et al. 2011: 25).

V období let 1990 – 2003 výstavba rekreačních chat spíše stagnovala, častější byly jejich přestavby. Docházelo k vzniku nových forem chataření, kdy se jednalo o stabilně zaparkované marigotky a karavany. V tomto období bylo možné zaznamenat jak výstavbu nevhodných zahraničních vzorů chat, tak i další nekvalitní architekturu některých chat či chalup (Kubeš 2004a: 76 – 77). Na začátku 90. let chatařů a chalupářů ubývalo, chataření prošlo řadou změn a druhé bydlení už není v dnešní době považováno za tak prestižní jako dříve, pokud se nejedná o vily majetnějších vrstev pořizované v zahraničí. Přesto celkově 90. léta potvrdila, že chataření a chalupaření je stále českým fenoménem (Duffková 2002: 5). Z druhého bydlení se často stávají druhá pracoviště a místa pro trávení mateřské dovolené, na tato místa se stěhují sklady a dílny. Nemovitosti jsou ale také svými majiteli pronajímány (někdy i načerno), roste kriminalita a ploty se přebudovávají ve zdi. V poslední době jsou rekreační objekty v blízkosti vodních toků někdy ohrožovány povodněmi v důsledku klimatických změn (Cílek 2007: 390 – 391).

Kromě transformace chataření a chalupaření v trvalé bydlení je jedním z dalších současných trendů v České republice výstavba apartmánových rekreačních bytů, jež se začínaly objevovat v polovině 90. let. Tyto objekty slouží hlavně k rekreačním účelům a jsou situovány v bytovém domě. Především se preferují lázeňská města, horské a podhorské oblasti, břehy vodních nádrží apod. Tento jev vznikl díky úsilí developerů o větší zisky. Budování této formy druhého bydlení vyvíjí větší tlak na přírodní prostředí (rušení krajinného rázu nebo vytracení genia loci). Dalším záporům je ničení technické infrastruktury obcí, nedostatečné zapojení vlastníků apartmánových bytů do poplatkového systému obce, prázdné domy mimo sezonu, ale i nespokojenost místních, kteří z lokality odchází. Kromě negativ je třeba vidět i pozitiva, mnohdy stavba nových objektů může představovat další pracovní příležitosti (Fialová, Kadlecová 2007: 38 – 39; Fialová, Kadlecová, Nožičková 2011: 56 – 58; Kadlecová, Fialová 2012: 20).

Další novou formou druhého bydlení je výstavba rekreačních areálů, parků nebo celých vesnic uváděných jako „holandské vesničky“. Jedná se o objekty vytvářené pro zahraniční zákazníky (především tedy pro ty z Nizozemí), kdy majitelem objektů je zahraniční investor. Oblíbené jsou nizozemskými turisty především oblasti Podkrkonoší,

Broumovsko a jižní Čechy. Začátky těchto areálů se datují od roku 1989, kdy cestovní kanceláře v Nizozemí zajišťovaly rekreaci svým klientům v chalupách a domech v Česku. V budoucnu se předpokládá, že této formě druhého bydlení v Čechách budou věnovat pozornost další zahraniční klienti, například z Belgie, Rakouska nebo Německa. Tento trend představuje internacionalizaci druhého bydlení na území České republiky, který se projevuje nejen zájmem zahraničních návštěvníků o rekreaci u nás, ale i u bohatších vrstev českých obyvatel kupujících zahraniční nemovitosti, především v přímořských oblastech (Vorel 2004: 209, 213; Fialová, Vágner 2009: 96; Fialová, Kadlecová, Nožičková 2011: 59 – 61; Vágner, Fialová 2011: 8 – 9).

Jako poslední trend bych uvedla timesharing, který se rozšiřuje spíše v zahraničí (USA, Austrálie, západní Evropa). V Čechách se zatím příliš nevyskytuje. Jedná se o sdílené vlastnictví nemovitosti k rekreačním účelům, nabízí nákup práv k užívání budovy, apartmánu či jinému typu ubytování ve vybrané rekreační destinaci na určitý časový úsek (obvykle 1 – 3 týdny) ve stejném ročním období každý rok. Nejde o klasický zájezd, jde o nákup práv k dlouhodobému užívání nemovitosti (Ryglová 2009: 83). Koncept timesharingu prochází neustálým vývojem, nejdříve si návštěvník zaplatil časový podíl v jednom objektu, dnes lze přes timesharingové společnosti časové jednotky mezi sebou vyměňovat za jiné v různých lokalitách (Fialová, Kadlecová, Nožičková 2011: 62 – 63).

2. 3. 6 Uživatelé druhého bydlení a jejich motivace k rekreaci

Druhé bydlení se postupem času stalo masovou záležitostí a získalo si popularitu (nejen) českého obyvatelstva. V této podkapitole se budu zabývat různými důvody, jež vedou takové množství lidí k chataření a chalupaření.

Jako jednu z hlavních motivací (kterou můžeme zaznamenat už v druhé polovině 20. století, ale i dnes) bych uvedla únik z města, kdy jedinec chce žít v kvalitnějším životním prostředí, vyhnout se městskému způsobu života spojeného s hlukem, stresem a velkému počtu lidí. Dalšími důvody jsou seberealizace (rozvoj svých schopností a potřeba tvořit) a alespoň dočasně změnit svou sociální roli. Též je to příležitost něco vlastnit a tím zvýšit svůj sociální status. V 70. a 80. letech stavba chaty nebo chalupy představovala legální možnost vlastnictví. Vlastnění chaty nebo chalupy je zvláštností českého života, jež v 70. letech kompenzovala nedostatek realizace v profesní kariéře a nemožnost cestovat (Librová 1994: 91 – 92; Duffková 2013: 178 – 179).

K dalším motivacím můžeme zařadit odpočinek a relaxaci, vyhnoutí se stereotypům běžného života a pracovního dne. Druhé bydlení představuje nejen změnu místa, ale i

harmonogramu všedního dne. Vlastněný rekreační objekt může přinést i ekonomické zisky v případě pronajímání objektu. V neposlední řadě se stalo chataření a chalupaření módním trendem (Müller 2004: 389; Elisová 2013: 85 – 86; Pitkänen, Adamiak, Halseth 2014: 148). Důvodem pak může být i vztah k dané lokalitě, který může být větší než k prvnímu bydlení. Území prošlo charakteristickým historickým vývojem, což má často vliv při procesu formování identity regionů. Rekreaty váže silné pouto k místu i objektu rekreace a mnohdy se více identifikují s bydlením druhým než s tím prvním, kdy tyto vazby mohou být i silnější než u místních obyvatel dané oblasti. Příčinou může být rodové spojení nebo rekreati v dané lokalitě mohli strávit velkou část svého dětství. Význam druhého bydlení není jen územní, ale i symbolický. Lidé jsou méně omezováni časem, je zde příležitost společně sdílených aktivit, k místu jsou vázáni vzpomínkami a úctou k předkům (Vágner 2003: 103 – 104; Müller 2004: 389 - 390; Vágner, Fialová 2010: 208 – 209; Fialová 2011: 66 – 67; Vágner, Fialová 2012: 287). Pobyt v přírodě je vyhledávaný rodinami s dětmi, zde jsou důležitými argumenty méně znečištěné prostředí a více prostoru.

Druhé bydlení se vyznačuje určitou rutinou a zaběhlým stylem (stejně umístění objektu a trasa dojížděky, nakládání zavazadel do automobilu apod.), což může být příčinou, proč především mladší lidé vyhledávají jiné více adrenalinové formy rekreace. Pro některé návštěvníky může být ale naopak tento poklidnější způsob dovolené přitažlivý a užívají si drobných změn a nových skutečností, jež mají spojitost se střídáním ročních období nebo s měnící se strukturou návštěv. Tyto dva činitele opakující se monotónnost druhého bydlení narušují, činí jej pro uživatele atraktivním a právě dualita obou domovů může být využita ve vyvážené symbióze pobytu a volnočasových aktivit obou prostředí. Trávení víkendů a dovolených na chatě nebo chalupě umožňuje více prostoru pro komunikaci se členy rodiny, dochází k utužování vztahů mezi nimi a není vytlačován pocit domova (Vágner 2003: 101 – 105).

Dalším vysvětlením, proč se chaty a chalupy těší takové oblibě, může být široká škála možností, jak trávit volný čas, rekreati zde mohou naplňovat své koníčky. Ve volném čase mohou jednotlivci uskutečňovat svobodná rozhodnutí o jeho náplni podle svých vlastních hodnot, potřeb, představ a přání, nikoliv podle stereotypů. Jedná se o část mimopracovní doby, z kvantitativního hlediska je to čas po odečtení aktivit spojených s povinnostmi, z pohledu kvalitativního jsou to dobrovolné činnosti, z kterých má člověk radost. O volném čase jako o masovém jevu můžeme uvažovat až od průmyslové revoluce, kdy dochází k technickému, ekonomickému i sociálnímu pokroku. Do hlavních funkcí patří odpočinek (aktivní i pasivní), rozvoj osobnosti, čas pro zájmy a zábavu (Duffková,

Urban, Dubský 2008: 141; Fazik 2013: 12 - 14). Podle M. Petruska je chataření a chalupaření *habitualizované stereotypní rekreační chování* (Petrušek 2006), což znamená, že má kumulační efekt, spojuje řadu aktivit, jež se dají díky druhému bydlení provozovat (Duffková, Urban, Dubský 2008: 160). Údržba chaty a zahrady většinou vyžaduje rozdílné činnosti oproti těm v místě trvalého bydlení. Tvůrčí práce odlišuje druhé bydlení od komerčních forem cestovního ruchu, i když v některých případech může působit majitelům fyzickou a emocionální zátěž (Pitkänen, Adamiak, Halseth 2014: 147 – 148). Dalšími aktivitami může být kutilství všeho druhu, což může zahrnovat truhlářství, uměleckou práci se dřevem, vylepšování a přestavbu chaty (a to jak interiéru, tak exteriéru) apod. Oblíbenými se staly i hry společenské (například karetní) nebo především u mladší generace počítačové. V okolí objektů individuální rekreace se dá provozovat mnoho sportovních aktivit (Duffková, Urban, Dubský 2008: 160 – 161; Duffková 2013: 176 – 177), většinou se v blízkosti nachází různé sportovní areály s tenisovými kurty, ping – pongovými stoly, golfovými hřišti, ale i areály pro hraní míčových her jako je házená, badminton nebo fotbal. K pohybovým činnostem zde patří i turistika, plavání (v řece, přehradní nádrži, ale i městském nebo přírodním koupališti), horolezectví, kanoistika, lyžování, jízda na kole a další. Oblíbené je pak také zahrádkaření (zásoba vlastního ovoce a zeleniny), chov domácích zvířat, houbaření, sběr dalších lesních plodin nebo rybaření. V některých lokalitách se dají využít jezdecké areály nebo navštěvovat historické, kulturní a přírodní památky. Uživatelé rekreačních objektů se mohou zapojit do spolkové nebo zájmové činnosti (spolek zahrádkářský, rybářský, myslivecký, ochotnický apod.).

Do volnočasových aktivit můžeme zařadit i pořádání různých oslav se svými přáteli a příbuznými. V místě druhého bydlení se dají připravovat kulturní akce jako táborové ohně, oslavy svátků nebo dětské dny, organizovat brigády jako úpravy veřejných prostranství nebo vodních toků. Jeden názor poukazuje na vymizení společných aktivit mezi uživateli druhého bydlení a jejich snahu vyhnout se kontaktu se sousedy, kdy chatové osady mohou tvořit vysokou koncentraci staveb a lidí snažících se o anonymitu. Tento úhel pohledu ale nemůžeme generalizovat na všechny uživatele druhého bydlení. Navazování sousedských vztahů se více přisuzuje chalupářům, jejichž činnost směřuje především k manuální práci a méně k pohybu ve volné přírodě (Librová 1988: 141 – 144; Fialová 2004: 44 – 45).

Druhé bydlení má vliv na životní styl jeho uživatelů, určuje jejich týdenní rozvrh i pracovní činnost, udává náplň dovolených i víkendů (Duffková 2013, 176). Týká se životních cyklů celé rodiny, nejen jejich vlastníka. Dle terénních výzkumů D. Fialové

(1999: 92 – 93) zájem o tento typ pobytu mají především manželské páry ve věku 40 – 50 let. Tito lidé se řadí spíše do vyšší příjmové skupiny a jejich děti již dokončily základní školu.

2. 3. 7 Pozitiva a negativa druhého bydlení

Objekty individuální rekreace mají vliv sociální, ekonomický i environmentální, a to jak v pozitivním, tak negativním směru. Z těchto důvodů je třeba věnovat pozornost druhému bydlení i v oblasti plánování nebo ve správě. Na jedné straně představuje tento jev zdroj příjmů navštěvované obce (Vágner 2004a: 21 – 22) a zabraňuje vylidnění venkova, je nutné ale poznamenat, že způsobuje ekonomický dopad i v místě prvního bydlení, kdy dlouhodobé a celoroční využívání objektů individuální rekreace znamená značný odliv finančních prostředků z domácí oblasti (Müller, Hall, Keen 2004: 17 – 18, 22). Chataření a chalupaření pomáhá udržovat vztahy v rodině, mezi přáteli a sousedy, umožňuje navazování nových společenských kontaktů, podporuje vytvoření vztahu člověka k přírodě a utváří ekologické povědomí. Dalším plusem je pobyt v kvalitním životním prostředí a tím i vliv na zdravotní stav nebo rozvoj řemeslných dovedností. Na stránky záporné je upozorňováno už od 70. let 20. století a nejvíce souvisí s ničením životního prostředí. V minulosti a stále i v současnosti někdy dochází k zakládání skládek *na černo*, volnému odvádění splašků nebo rušení krajinného rázu architektonickými nedokonalostmi, modernizací budov a vysokou koncentrací staveb (Fialová 2004: 45 – 47; Kubeš 2009: 122 – 123). Dále je poukazováno, že do záporných stránek patří obecně větší spotřeba zdrojů a dopad na životní prostředí budováním nemovitostí a infrastruktury. Někdy s sebou rekreatanti přináší ochrannářské postoje, jež mohou být pozitivní, ale zároveň mohou bránit rozvoji venkova (Gallent, Tewdwr – Jones 2000: 49). Okolnímu prostředí též neprospívá masový pohyb populace do místa rekreace, hluk a další vlivy člověka, jež mohou vést k ztrátě biodiverzity. Nutné je ale poznamenat, že ne všichni chataři a chalupáři působí negativně na své prostředí, naopak někteří se aktivně snaží o jeho ochranu.

Chataření se stalo specifickým rysem spojeným s domácím cestovním ruchem. Významně se zapojilo do vytváření krajiny, jejíž vzhled kladně nebo záporně ovlivnilo. Chalupářská rekreace má pozitivní vliv na tradici venkova (Hrala 2001: 145). Vesnické chalupy jsou součástí urbánní zástavby a okolnímu prostředí jejich snaha udržet tato stavení v původním stavu většinou prospívá. Cenné je především zachování historicky a architektonicky významných staveb, kterým v minulosti hrozilo chátrání nebo zbourání,

často se jednalo například o horská sídla. Chalupa nepředstavuje novou výstavbu a zvyšuje estetickou hodnotu krajiny (Librová 1987: 104; Perlín, Bičík 2010: 55 – 56). Chalupáři také mohou ukázat trvale usazeným, že příroda je narušována a je nutné k ní přistupovat ohleduplně. Dle H. Librové chalupáři jsou hluboce spjati jak se svým stavením, tak s okolní přírodou a krajinou. Více projevují nesouhlas s nešetrným zemědělským hospodařením a snaží se o záchranu hodnot krajiny, například sekáním luk nebo péčí o potok. V současnosti se projevuje stále větší zájem o zapojení rekreatantů do dění v obci (Librová 1988: 146; Fialová 2004: 46).

2. 4 MIGRACE

Synonymem pojmu migrace je stěhování, přemísťování. Jednotlivé obory používají pojem migrace a mají pro něj své definice a předmět zkoumání. Nejčastěji se rozlišuje tento termín v ekologii a ve společnosti. V botanice jde o šíření mikroelementů (rostlin) do nového prostoru, v zoologii se přemísťují jedinci za hranice svých areálů a jejich pohyby jsou většinou periodické a opakované. V lidské populaci se jedná o pohyb jedinců nebo jejich skupin, při němž dochází ke změně bydliště. Migrace ve společnosti ovlivňuje s natalitou a mortalitou vývoj populace, proto je tento jev předmětem zájmu demografie, ale i sociální a kulturní antropologie, jelikož působí sociální a kulturní změny obyvatel. Sociologie se soustřeďuje především na motivy migrace, pohyby lidí přes hranice států a vzdálenosti těchto přesunů sleduje též obor geografie (Gregory, Johnston 1986: 297 – 298; Kolektiv autorů 1999: 168; Kalibová, Pavlík, Vodáková 2009: 67 – 68).

2. 4. 1 Migrace v biologických disciplínách

Přemísťování živočichů nebo rostlin můžeme rozdělit na základě dvou typů pohybu: migrace a rozptylu (šíření, rozmístění). Migrace je v populační ekologii definována jako *periodický pohyb živočichů mezi dvěma oddělenými oblastmi, které jsou využívány v různých obdobích* (Forman, Godron 1993: 351 – 352). Její příčinou může být potrava, rozmnožování nebo klimatické faktory. Často se důvody migrace překrývají (Rajchard 2002: 12 – 13). Populace se opakovaně přesunují na jiná stanoviště a doba tohoto cyklu může trvat hodiny, dny, ale i roky. Jedním typem migrace jsou pohyby denní a ty podnícené odlivem a přílivem (například fytoplankton klesá v noci ke dnu a ve dne stoupá k hladině, kde fotosyntetizuje). Druhý typ představuje sezónní přesuny mezi stanovišti, kdy stěhování je vyvoláno především střídáním ročních období (jeleni wapiti). Dalším způsobem je pohyb na velké vzdálenosti (vlaštovka obecná), ale i jednosměrná

migrace, jež je typická pro různé druhy motýlů (babočka admirál), a migrace s jediným návratem charakteristická pro úhoře a lososy (Begon, Harper, Townsend 1997: 160 – 166; Townsend, Begon, Harper 2010: 169).

Nepravidelnou migraci, ke které dochází náhle a organismy se hromadně přesunují na dosud neosídlená místa daným druhem, nazýváme jako invazi (jsou to třeba invazní plevele jako netýkavka nebo křídlatka). Často invazivní druhy mění vlastnosti prostředí a působí negativně na druhy domácí. V některých případech mají vliv i na člověka a mohou mu způsobovat ekonomické škody (Storch, Mihulka 2000: 53 – 55). Invazivním druhem označujeme jedince nepůvodní, expanzivní jsou druhy domácí, jež se rychle šíří a mohou ohrožovat ostatní domácí druhy (například Rajchard 2002: 13 -14; Nátr 2011: 69 - 72).

Disperze (rozptyl) se vymezuje jako *únik jedinců generace následující (potomků) z prostoru obývaného generací předchozí (rodičovskou)*. Tím dochází k menšímu hromadění organismů na jednom místě. Jako příklad se dá uvést rozptýlení semen od mateřské rostliny nebo odchod odrostlých lvích samců od rodné smečky. Především jde o pohyb, který není cílený nebo řízený, ale pasivní se závislostí na vnějších faktorech. Nemusí ale vždy jít o únik, ale o objevování, kdy se jedinci aktivně šíří v prostoru a hledají vhodné podmínky pro život (Begon, Harper, Townsend 1997: 166; Rajchard 2002: 19 – 20; Townsend, Begon, Harper 2010: 165). Rozptyl se od migrace odlišuje především tím, že je individuální a jednocestný, bez návratu. Vyznačuje se též kratší vzdáleností pohybu (Bartoš et al. 2011: 6).

2. 4. 2 Migrace v lidské populaci

Migraci můžeme rozdělit na základě více kritérií. Z pohledu geografického klasifikujeme migraci mezinárodní (mezi státy) a vnitřní (v rámci regionu). Přesuny do cílové lokality nazýváme imigrací, odchod z regionu emigrací (Pásková, Zelenka 2002: 177). Dochází tak k migračním proudům, což je označení pro celkové množství přicházejících a odcházejících migrantů. To ovlivňuje strukturu osídlení (Pavlík, Kalibová 2005: 104 – 105; Kalibová, Pavlík, Vodáková 2009: 68). Migraci můžeme také rozlišit na lokální a globální nebo sezónní a trvalou. Migranti se liší nejen délkou pobytu, ale i rolí, kterou hrají ve společnosti, do níž se přistěhovali. Nejedná se jen o pohyb lidí, ale šíření dovedností, technologií a pracovní síly (Sowell 1996: 3 – 4, 388 – 389).

Stěhování lidí je odezvou na ekonomické, kulturní a ekologické podmínky existence člověka. Z hlediska motivace se může jednat dále o pohyb lidí z důvodů profesních a sociálních. Zde můžeme ještě rozlišit migrace za obživou jako existenční

nutností a příležitostí ke zlepšení životních podmínek. Na konci 20. století byly specifikovány migrace pro holé přežití (také nazývané jako útky před ekologickými katastrofami). Ty se mohou dále lišit na útky nucené a vyvolané náboženskými, politickými nebo rasistickými názory (Bade 2005: 7 – 8), ale též migrace dobrovolné. Další klasifikace tento typ pohybu rozčleňuje na dočasné a trvalé. Mnoho lidí uvažuje o tom, že v cizím státě budou žít jen krátký čas. Někdy se ale stává, že zůstanou v dané zemi trvale. Postup může být i opačný, zpětná migrace je motivována ekonomickými podmínkami, negativními faktory, ale i vzpomínkami na svou rodnou zemi. Jako následující typ bych uvedla migraci ilegální, kdy dochází k nezákonnému překračování hranic států (King 2008: 8 – 9). Neregistrovaná práce v české populaci (a jinde) komplikuje fungování státu a dochází k nelegálním ekonomickým aktivitám cizinců. Někteří migranti mohou do cílové země zanést nové typy trestné činnosti (Drbohlav 2010: 110 – 115). K negativním důsledkům migrace patří i šíření nemocí nebo sociální konflikty mezi lidmi s rozdílným kulturním zázemím a prioritami (Sowell 1996: 385 – 388).

Populační migrace je mnohdy způsob, jak zvládat specifické životní situace. Může se jednat i o strategii, jak se přizpůsobit environmentálním změnám, především těm klimatickým. Proměnlivost klimatu a jeho extrémy mají vliv na kvalitu života jednotlivců, ale i celé společnosti. Degradaci životního prostředí jsou nejvíce ohroženy chudší vrstvy, jež trpí nedostatkem zdrojů. Obvykle je ale u těchto skupin problém s odchodem z daných lokalit, protože migrace vyžaduje finanční zdroje, znalosti a existenci sociálních sítí v zahraničí (Stojanov, Duží 2014: 11 – 15).

2. 4. 3 Amenitní migrace

Pojem *amenity migration* se používá v anglosaské literatuře, jehož českému překladu odpovídá termín amenitní migrace. Do češtiny se převádí slova *amenity* nebo *amenities*. Výraz *amenity* je spojován s pohodou, blahem nebo pohodlím, ale i s krásným okolím nebo se zdvořilostí (Bartoš et al. 2011: 5). Amenitní migrace není stimulována ekonomickou prosperitou, důvodem není ani migrace politicky motivovaná, přesun za lepším zaměstnáním nebo za větším množstvím pracovních příležitostí (Zelenka, Pásková 2002: 19; Kopp, Novotná 2007: 175). Je definována jako *trvalý přesun obyvatel za lepším životním prostředím* nebo snahou migrantů je *žít v celkově hodnotnějším socio – kulturním prostředí* (Bartoš et al. 2011: 13). Tito lidé se rozhodnou přestěhovat z hlučných a prašných metropolitních oblastí na venkov. Zatímco v minulosti převládala migrační směr venkov – město, nyní se ukazuje, že migrace do venkovských oblastí roste čím dál více od

roku 2000. Tento fenomén byl výrazně podpořen nárůstem motorizace, migrací lidí v důchodovém věku a zvyšující se dostupností informačních a komunikačních technologií (Novotná, Preiss, Kopp, Bartoš 2013: 31), kdy mobilní telefony, počítače, rozšiřující se internetová síť umožňují komunikaci a práci na velké vzdálenosti.

Existují dva náhledy na amenitní migraci. Jeden přístup je spojován s cestovním ruchem, tedy s poznáváním nových míst ve volném čase a přechodem z města na venkov (Steward 2002: 369 – 378). Dále je chápán jako mezistupeň a souvisí s druhým bydlením, kdy rekreanti navštěvují svou chatu nebo chalupu a přestěhují se (Bičík 2001). H. Librová v tomto případě zdůrazňuje dobrovolnou skromnost, kdy se lidé rozhodnou změnit způsob života, přestěhují se na venkov a spíše než o naplnění lidských potřeb se starají o rozvoj duševní. Dle H. Librové se vyznačují ekologickými postoji a jejich strava je ve velké míře založena na samozásobitelství ovocem a zeleninou (Librová 1994: 109 – 126).

Podle toho, jak často migranti tráví čas v druhém bydlišti, můžeme rozdělit tento současný trend na periodický (tak se vyznačují uživatelé druhého bydlení, jež navštěvují svůj rekreační objekt), přechodný (letní sezona, zimní byty) a trvalý. Amenitní migrace se týká cestovního ruchu, druhého bydlení, rekreace i trvalého přistěhovalectví (Pásková, Zelenka 2002: 19).

Pohyb rezidentů z města do venkovských oblastí se dá označit pojmem kontraurbanizace. Též se uvádí pojem ruburbanizace (rurální suburbanizace), kdy se obyvatelé předměstí stěhují na venkov. Migrační proud v opačném směru, kdy dochází k rozvoji městského životního stylu, se vymezuje jako urbanizace. K té docházelo především v 19. a 20. století v souvislosti s průmyslovou revolucí. Urbanizace má významnou spojitost s cestovním ruchem, kdy města se stávají jeho záměrem. Přesun migrantů ze středu měst do jeho zázemí se nazývá suburbanizace, což je důležitý migrační proud dnešní doby. Tito lidé si na rozdíl od kontraurbanizace zachovávají svůj městský způsob života (Pásková, Zelenka 2002: 256, 282, 304; Ouředníček 2008: 10; Šimon, Ouředníček 2010: 739 - 740; Šimon 2011: 6).

2. 4. 3. 1 Formy amenitní migrace

Rozlišujeme dvě základní formy této migrace, za prvé se osoby stěhují za lepším životním prostředím (*natural amenities*), za druhé se přemísťují za kvalitním a specifickým kulturním prostředím daného území (*cultural amenities*). Do druhé formy spadá životní styl, charakter místní komunity, tradice, výrobní praktiky, náboženství apod. Za dílčí formu je považována environmentální amenitní migrace (*environmental amenities*), kam

patří oceňování přírodních vlastností dané lokality. To jsou vodní plochy, reliéf, klima, biodiverzita, čistota vzduchu nebo celkově krajina. V Čechách se více vyskytuje stěhování za lepším životním prostředím a přírodními atraktivitami (Kopp, Novotná 2007: 175; Bartoš et al. 2008: 6; Bartoš, Kušová, Těšitel 2009: 165; Bartoš et al. 2011: 13, 107).

Tento typ migrace tedy nemusí platit jen pro prostředí venkovské, lidé se stěhují do kulturních (Telč) nebo historických měst (Praha) a jsou lákáni jejich atmosférou, pamětihodnostmi, minulostí. Týká se ale i lidí, kteří mají ekologické uvědomění, snaží se o co nejmenší spotřebu a odmítají přílišný konzum (Loquenz, Šimon 2013: 26).

2. 4. 3. 2 Motivace amenitních migrantů

Sezónní a trvalé přemístění je důležité rozhodnutí v životě. Je zřejmé, že na přestěhování má vliv přitažlivost turistických destinací, ale rozhodnutí mohou být i investiční. Ty jsou omezeny především společenskými trendy a hospodářskými cykly (Kuentzel, Ramaswamy 2005: 419 – 421). Motivaci amenitních migrantů zobrazuje teorie push – pull, kdy push faktory představují charakteristiky, jež spíše odtahují rezidenty od města. Jako příklad se dá uvést kriminalita, znečištěné životní prostředí, nedostatek prostoru apod. Pull faktory na druhé straně motivují obyvatele měst k životu na venkově. Těmi mohou být lepší sousedské vazby nebo zdravější životní prostředí (Pavlík, Kalibová 2005: 110; Bartoš et al. 2008: 6; Kopp, Novotná 2007: 179).

Faktory směřující pro a proti stěhování můžeme pojmenovat také jako zápory a klady města/venkova, kterých můžeme vyjmenovat velké množství. Mezi hlavní negativa města patří znečištěné životní prostředí, anonymita, vysoká koncentrace lidí a budov, málo zeleně, vyšší ceny. Plusem měst může být více pracovních příležitostí, širší škála služeb. Záporné vlastnosti vesnice zahrnují (v některých lokalitách) nedostatek pracovních příležitostí, špatnou infrastrukturu, méně služeb či horší dopravní obslužnost. Pozitiva života na venkově představuje blízkost přírody a celkově čistší životní prostředí, klid, místo pro realizaci koníčků (Šustrová, Šimon 2012: 106 – 113).

V odborné literatuře jsou uváděny tři faktory, jež ovlivňují stěhování obyvatel městského prostředí na venkov. První skupina souvisí se sociálně – ekonomickými vlastnostmi migrantů a charakteristikami domácností, tedy s jejich příjmem, majetkem, věkem, počtem potomků, typem bydlení, počtem členů v rodině apod. Druhý typ se váže k místu a jeho přírodním hodnotám, tzn. k reliéfu krajiny, ochraně přírody nebo struktuře sídel. Třetí kategorie je tvořena ekonomickou úrovní státu, konkrétně se sem řadí nástroje,

jež řídí trh s nemovitostmi, rozvoj venkova, právní řád atd. (Kopp, Novotná 2007: 176 – 177; Loquenz, Šimon 2013: 26).

2. 4. 3. 3 Typologie amenitních migrantů

Za první amenitní migranty můžeme označit evropské důchodce, jež migrovali ze skandinávských zemí a Velké Británie do zemí jižních, například do Španělska nebo Francie (Loquenz, Šimon 2013: 26). Migranty v důchodovém věku nebo skupinu starších produktivních lidí, kteří se chystají do penze a již nemusí zůstat ve městě z důvodu svého zaměstnání, označujeme jako odpočinkáře (též uváděna kategorie důchodci). Tito lidé touží prožít poklidné stáří na venkově. Další skupinou jsou navrátilci, tedy lidé, co se vrací do své rodné obce nebo zde prožili podstatnou část svého dětství, případně mohli nemovitost na venkově zdědit. Ekologové se vyznačují životem v těsné blízkosti přírody, pěstováním ovoce a zeleniny, chovem drobných zvířat a vyznáváním obyčejů. Dále se uvádějí mladí a zodpovědní nebo také rodiny s dětmi. Hlavním důvodem přestěhování je pobyt potomků v čistším a kvalitnějším životním prostředí. Často mají kreativní zaměstnání a pracují na dálku ze svého domu na vesnici. Prázdná hnízda (*empty nesters*) tvoří lidé unikající z měst, jejichž děti již žijí svůj vlastní život a se svými rodiči nebydlí. Nedobrovolní vesničané nebo také sociálně slabší je skupina, pro kterou je finančně výhodnější žít na vesnici než ve městě (Bartoš et al. 2011: 90; Šimon 2011: 6 – 7).

2. 4. 3. 4 Pozitiva a negativa amenitní migrace

Příchod migrantů z měst do venkovských oblastí může vést k rozvoji dané oblasti a alespoň zpomalit vyhlazení venkova (Loquenz, Šimon 2013: 26). Pozitivem je udržení určitých služeb (školy), zvýšení možností pracovních příležitostí nebo rozšiřování znalostí (například o způsobu používání informačních technologií). Na druhou stranu amenitní migranti přinášejí do lokality svůj městský životní styl a mohou negativním způsobem ovlivnit ten venkovský, který více lpí na tradicích, ohrozit kulturní zvláštnosti místního obyvatelstva a vnést sociální změny. Rozdílné názory mohou vést k sporům mezi starousedlíky a nově přistěhovalými (Bartoš, Kušová, Těšitel 2009: 175). Změny ve využívání území, růst bytové zástavby a infrastruktury mohou přinést ekologickou transformaci krajiny, degradaci přírodně hodnotných prostředí a agrární půdy (Bartoš et al. 2011: 36; Abrams et al. 2012: 270, 279).

2. 5 MODELOVÉ ÚZEMÍ

Předmětem mého výzkumu je současný stav druhého bydlení na území středního toku řeky Lužnice. Z hlediska velkého množství rekreačních objektů bylo nutné toto území zúžit, proto vymezený prostor zahrnuje zhruba jižní část středního toku Lužnice od Soběslavi k Plané nad Lužnicí. Do této lokality spadá město Soběslav, obec Klenovice, Skalice a Roudná (základní údaje o obcích Tab. 4). Modelové území tedy zahrnuje katastry těchto uvedených obcí o celkové výměře 4 531 ha. Jedná se o část severního regionu Soběslavska patřícího do Jihočeského kraje (Mapa 3, 4), jež se vyznačuje specifickými přírodními parametry a kulturními zajímavostmi, jež budou popsány v následujících kapitolách.

Tabulka č. 4: Základní údaje o obcích

Název obce	Nadmořská výška v m	Počet obyvatel	Velikost katastru	Počet chatových osad	Počet rekreačních objektů
Soběslav	405	7 304	1 999	18	450
Klenovice	418	553	657	5	111
Roudná	400	522	366	4	147
Skalice	430	454	1 509	4	106

Zdroj: Vlastní zpracování

2. 5. 1 Fyziogeografická charakteristika území

Do fyziogeografické charakteristiky území patří geomorfologie a geologie dané lokality včetně popisu chráněných území. Dále sem patří hydrologické a klimatické poměry regionu, ale i poměry biotické.

2. 5. 1. 1 Geomorfologické členění a geologické poměry

Geomorfologicky lze území rozčlenit na několik celků. Celý oblouk toku Lužnice a tedy levý – západní břeh řeky - zabírá Táborská pahorkatina tvořená moldanubickým rulovým a pararulovým podložím se zbytky neogenních sedimentů. Pahorkatina je součástí Středočeské vrchoviny. Na východním pravém břehu Lužnice se reliéf pomalu zvedá od západu k východu do Tučapské pahorkatiny tvořené rulou, ortorulou a žulou. Pahorkatina je součástí Českomoravské vrchoviny (Čech 1969: 9 – 15.; Chábera 1985: 21 – 36). Od jihu na Soběslavsko zasahuje Třeboňská pánev svojí Borkovickou částí. Je to zprohýbaná

rovina, v jejímž krystalickém podloží jsou uloženy miocenní písky, jíly a hlíny (Frídl 1969: 60 – 61).

Půdní substrát tvoří v blízkosti říčního toku Lužnice zvětraliny mladšího terciéru, kde převažují písky, jíly a vápenité jíly. V širším okolí se vyskytují půdy hlinitopísčité až hlinité. S vyšší nadmořskou výškou 450 – 600 m převažují hnědé půdy kyselé. Na extrémně chudých písčítých substrátech (pískovcích, navátých písčích, terasových šterkopísčích) se lze setkat s nížinnými podzoly, jež jsou na ně vázány (Tomášek 2003: 42 – 59).

Během historického vývoje člověk intenzivněji zasahoval do přirozeného prostředí krajiny a ovlivňoval rozsah a složení vegetačního krytu. Prozatím konečným výsledkem je dnešní kulturní krajina. Tvorba reliéfu krajiny je závislá na její geologické stavbě a podloží (Husová 2001: 42, 48). Pokud bychom se pokusili o rekonstrukci potencionálního přirozeného vegetačního pokryvu, je zřejmé, že v okolí středního toku Lužnice (Soběslav až Planá nad Lužnicí) dominuje stěmchová doubrava a olšina s ostřicí (místy v komplexu s mokřadními olšinami). S narůstající vzdáleností od říčního koryta převládají listnaté nebo smíšené bukové nebo jedlové doubravy (Neuhäuslová 2001: 66 – 73; 188 -195).

2. 5. 1. 2 Hydrologické poměry

Do hydrologických poměrů řadíme ve sledovaném mikroregionu řeku Lužnici a soustavy rybníků. Řeka Lužnice má pro rekreační oblasti největší význam. Její jméno je již zmiňováno v listinách z roku 1179 (Frídl 1969: 85). Délka říčního toku činí 199 km a teče od jihu k severu, u Tábora se stáčí k západu do oblouku. Poté směřuje k jihozápadu, aby se jako pravostranný přítok spojila u Týna s řekou Vltavou. Do sledovaného rekreačního mikroregionu vstupuje z Třeboňské pánve, kde má ještě rovinný charakter. Ten postupně ztrácí a rozděluje reliéf na dvě části – východní, jež je více plochý s nízkými břehy a možnostmi rozlitého toku do větší šíře, a západní, jenž se většinou zvedá do jednotlivých hřbetů – konkrétně od jihu hřbety Dráčov, Pilát, Svákov a Skalice. Tok se meandrovitě klikatí, v jižní části jsou vytvořena slepá ramena, jež se stávají součástí Dráčovských tůní. Dno řeky mezi Veselím a Tábořem je tvořeno šterkem a pískem. Břehy a okolí jsou většinou písčité a hlinité. Za Planou nad Lužnicí se tvar koryta mění, řeka se zahlubuje do oblasti krystalinika, mění se ráz krajiny a tok získává kaňonovitý tvar (Frídl 1969: 67 – 69). Levostranné přítoky jsou krátké, protékají údolními mezi jednotlivými hřbety a jmenují se převážně podle obcí, jimiž protékají. Pravostranné přítoky jsou delší, často protékají většími rybníky. Z nejvýznamnějších pravostranných přítoků lze jmenovat Dírenský potok

(ten se ve své dolní části nazývá Nadýmač) a Černovický potok, jenž se vlévá do Lužnice v Soběslavi (Chábera 1969: 171 – 173).

2. 5. 1. 3 Klimatické poměry

Klimatické poměry zásadně ovlivňují výškové rozdíly a přírodní reliéf dané oblasti. Normální roční izoterma na Soběslavsku činí 7°C, což jsou polohy do výše 500 m (Hlaváč 1985: 124 – 127). Rozdílnou místní roční izotermu budou mít chatové areály situované na jižní a severní straně svahů, v centrálním údolí podél řeky nebo v rovinách po obou březích vodního toku.

U srážkových celkových ročních úhrnů hodnot (izohyet) platí, že čím vyšší nadmořská výška, tím větší množství srážek za rok. Roční izohyeta pro Soběslavsko odpovídá přibližně 650 mm vodních srážek za jeden rok. Tato hodnota se nijak neliší od průměru v Jihočeském kraji s nadmořskou výškou 400 – 600 m (Hlaváč 1985: 142 – 143).

2. 5. 1. 4 Chráněná území

V následujícím textu budou zmíněna hlavní chráněná území mikroregionu Soběslavska, tedy i zájmového území. Jsou to především tyto lokality:

Borkovická blata

Významnou přírodovědnou lokalitu představují rašeliniště jihočeských Blat,⁹ která jsou vedena jako přírodní rezervace. Jihovýchodně od Borkovických blat se nachází druhá přírodní rezervace Kozohlůdky. Tato ložiska rašeliny jsou nedocenitelným záznamem vývoje přírody a odráží průběh klimatických změn a lesní vegetace, zejména v postglaciální době (Havelka 1972: 53; Abazid 2006: 34). Území se nachází směrem na jihozápad od města Soběslav a bylo poznamenáno ruční, později rozvinutou průmyslovou těžbou s negativními dopady na krajinu.

K vyhlášení přírodní rezervace (91 ha) došlo roku 1980, těsně po ukončení těžby rašeliny. Odvodňovací stoky byly přerušeny a zahrnuty a z celkové plochy byla značná část zpětně zamokřena. Lokalita se za pomoci člověka regeneruje, během revitalizace odtěženého rašeliniště vzniklo několik vodních ploch. Do chráněného území byl roku 2000 zahrnut i prostor po strojní těžbě. Nachází se zde mnoho vzácných druhů jak z rostlinné, tak živočišné říše (David, Soukup 2008: 23; Lintner 2008: 52 – 53). Místo se vyznačuje

---

⁹ Nejstarší název této lokality je uváděn jako Borkovická blata, též ale najdeme označení Veselská nebo Soběslavská (Havelka 1972).

rašelinnými jezírky, lesními porosty (především borovic a bříz), mokřadními křovinami s různými druhy vrb a travinnými rašeliništními porosty (Abazid 2006: 34 – 35). V přírodní rezervaci byla vybudována přes 5 km dlouhá Blatská naučná stezka (Lintner 2008: 52).

Dráčovské tůň

Dráčovské tůň (Dráčovský luh) byly vyhlášeny jako přírodní rezervace roku 1996, zabírají prostor o 39 ha a rozkládají se na levém břehu řeky Lužnice zhruba 2 km jižně od Soběslavi po obec Dráčov. Prostředí je tvořeno mrtvými rameny řeky Lužnice, tůňmi, mokřady a nivními loukami. Nachází se zde cenná společenství vodní a mokřadní, ale i druhy luční vázané na porosty křovin a stromů. Tůň jsou ideální pro hnízdění velkého počtu ptáků, jako je například kopřivka obecná, potápka malá nebo kachna divoká. Dalšími ptačími druhy jsou slavík obecný, moudivláček lužní nebo strakapoud malý (David, Soukup 2008: 78 – 79).

Nový rybník u Soběslavi

Nový rybník u Soběslavi je přírodní památkou, kterou lze objevit v severní části města Soběslav v nivě Černovického potoka. K ochraně tohoto místa došlo již od roku 1949, o 28 let později byla chráněná plocha zmenšena a dnes tvoří 22 ha. Lokalita je domovem vzácného pavouka z čeledi plachetnatkovitých *Endia fulva*, ale je i důležitým hnízdištěm ptáků. Vyskytuje se zde velké množství brouků a rozmanitá vegetace (David, Soukup 2008: 207).

2. 5. 2 Socioekonomické charakteristiky území

Do socioekonomických charakteristik území spadá historie osidlování, demografické údaje obyvatelstva, ale i hlavní památky a cestovní ruch dané lokality.

2. 5. 2. 1 Historie osídlení modelového území od pravěku do novověku

Počátky historie Soběslavska začínají pravděpodobně již v pozdním paleolitu (9500 – 8000 př. Kr.), ale zcela jistě v mezolitu (střední doba kamenná 8000 – 5500 př. Kr.). Četné nálezy kamenné štípané industrie na vhodných místech regionu svědčí o pohybu těchto lovců a sběračů především kolem vodních toků. I když nemáme doklady o přímém sídlení v dalších epochách (neolit, eneolit), několik broušených artefaktů kamenných seker z regionu pochází. Ojedinelé nálezy souborů fragmentů keramiky starší i

mladší doby bronzové (2200 – 850 př. Kr.) indikují již trvalejší pobyt pravěkých zemědělců. Tento trend pokračuje i v následující starší a mladší době železné (se starší literaturou Chvojka, Menšík, Prokop, Šída 2012: 3 – 41).

Nejlépe doloženou epochou se stalo období raného středověku (565 – 1200 po Kristu). Nejvýznamnější nemovitou památkou na katastru Soběslavi je raně středověké hradiště Svákov (polovina 9. až počátek 10. století) ležící nad levým břehem Lužnice na mohutné ostrožně asi 2 km severozápadně od města. Hradiště s centrální funkcí tvořilo zázemí pro okolní vesnické osídlení, bylo však na počátku 10. století vypáleno (například Lutovský 2011: 105 – 106; Chvojka, Lutovský, John, Menšík, Šálková, Thomová 2012: 133 – 164). O četnosti obyvatel svědčí nálezy raně středověké keramiky a četná pohřebiště na střední Lužnici dodnes zachovalá v lesním prostředí.

Období středověku po roce 1200 je na střední Lužnici spojeno s jihočeským rodem Vítkovců (pozdějších Rožmberků). Soběslav (zpočátku tržní osada s prvním záznamem 1293) se stala časem jedním z jejich důležitých sídel a součástí jejich jihočeského dominia. Rodu patřila rovněž většina okolních vesnic. Město si zvláště oblíbil Petr Vok z Rožmberka (1539 – 1611). Tento poslední potomek rodu pamatoval poslední vůlí na Soběslav a založil v bývalém hradním paláci rožmberskou školu. Další osudy se spojují již s rodem Švamberků – dědiců dominia. Později krajem pronikla četná vojska, ať to bylo za války třicetileté, tereziánské nebo francouzské. Městem Soběslav prošlo roku 1799 vojsko ruské, 1805 francouzské a 1806 bavorské. Tyto válečné konflikty měly vážné dopady na město a jeho okolí (například Lintner 2008: 73 -103; podrobně k tématu Šimůnek, Lavička 2011).

2. 5. 2. 2 Cestovní ruch Soběslavska

Mikroregion Soběslavska je pro turisty a ostatní návštěvníky atraktivní. Má své četné přírodní lokality, historické a kulturní památky, jež jsou často spojené s rodem Rožmberků. Rázovitá venkovská krajina jihočeských blat mezi Soběslaví a Bechyní je spojená s dochovanou lidovou blatskou architekturou. Ta je stavěna ve slohu tzv. selského baroka (Obr. 2), a proto byla v obcích na Blatech vyhlášena památková zóna. Mezi historické památky lze zařadit svákovské hradiště, na jehož plošině stojí dřevěná rozhledna. V dosahu můžeme vidět zříceninu hradu Choustníka, na jehož stejnojmenném vrcholu byla zřízena přírodní rezervace (9,9 ha) chránící buky a kleny (Jiráček 2012: 212 – 213). Též lze navštívit nově opravený zámek v Brandlíně. Sakrální památky lze objevit i v blízkém Veselí nad Lužnicí. Okolí Soběslavi a Veselí umožňuje značné

sportovní vyžití, v téměř ploché krajině se dají dobře využít značené turistické trasy a cyklotrasy, jež mohou návštěvníka zavést k již zmíněným turistickým destinacím. Na řece Lužnici tvořící osu celého mikroregionu se dají provozovat vodní sporty, při toku řeky se v Soběslavi nachází půjčovna lodí a nově přestavěný autokempink. Na okraji Černické obory je do přírody zasazené golfové hřiště. Celý lesní komplex obory se stal v roce 1933 přírodní památkou (*Černická obora*). [online]. cit. [14. 7. 2014] Dostupné z: <http://www.kct-tabor.cz/gymta/ChranenaUzemiCR/Taborsko/CernickaObora/index.htm>. Zvláště chráněny jsou dochované porosty smíšeného listnatého lesa.

Rybaření a koupání umožňuje nejen Lužnice, ale i Veselské pískovny, kde se v minulosti těžil štěrk, čímž postupně vzniklo pět jezer. Dnes místo slouží jako přírodní koupaliště, jež se nachází jižně od Veselí nad Lužnicí. Tato lokalita není významná jen z hlediska cestovního ruchu, jedná se zároveň o přírodně hodnotné prostředí, o kterém se můžeme dozvědět pomocí naučné stezky. V těsné blízkosti pískoven leží zachovalá písečná duna nazvaná Písečný přesyp u Vlkova, jež je přírodní rezervací (Hlásek, Abazid 2006: 37). Hojně turisticky oblíbené jsou bývalé pískovny v Roudné (Obr. 3). Ty umožňují nejen vodní sporty a koupání, ale zvláště rybaření. Koupání lze provozovat i v přírodních a uměle vytvořených koupalištích v regionu.

2. 5. 2. 3 Města a obce modelového území

Soběslav

O Soběslavi jsou poprvé uváděny údaje z roku 1293, kdy sídlo patřilo rodu Rožmberků. Královským městem se všemi jeho městskými právy se Soběslav stala roku 1390 za vlády Jindřicha z Rožmberka. Roku 1420 byla Soběslav dobyta husity a dvakrát vypálena. Město vzkvétalo v 16. století a k jeho úpadku docházelo za třicetileté války. Roku 1660 připadla Soběslav rodu Schwarzenberků. Od poloviny 18. století do roku 1960 patřila k okresním městům. Město Soběslav leží na soutoku Lužnice a Černovického potoka 17 km směrem na jih od Tábora a je součástí Jihočeského kraje (Krajíc 2006, 74; David, Soukup 2008: 268 – 269). Se Soběslaví sousedí regiony Tábor, Týn nad Vltavou, České Budějovice, Třeboň a Jindřichův Hradec.

V Soběslavi (v obci s rozšířenou působností) jsou významnými památkami města raně gotický kostel sv. Petra a Pavla, gotický kostel sv. Víta a raně barokní hřbitovní kostel sv. Marka. Bývalý středověký Rožmberský hrad Hláška ze 13. století dnes tvoří kulturní dům. Na hlavním Náměstí Republiky stojí několik architektonicky významných

renesančních domů. Jedním z nich je Smrčkův dům, který dnes představuje národopisnou část Husitského muzea (nazvané Blatské muzeum v Soběslavi a Veselí nad Lužnicí), v Rožmberském domě jsou dnes uloženy přírodovědné sbírky Táborska a Blat. Ve Staré radnici z konce 15. století sídlí městská knihovna. K městu náleží umělé letní koupaliště a sportovní letiště. Soběslav patří k Dobrovolnickému svazu obcí Soběslavska, kam se mimo jiné řadí i Klenovice, Skalice a Roudná. Spolek vznikl za účelem rozvoje regionu. Dále zde můžeme ze spolků najít Sbor dobrovolných hasičů, soubor Soběslavská chasa mladá, Český svaz chovatelů, Český svaz včelařů, Kynologický klub Soběslav, oddíl ledního hokeje, tělovýchovná jednota Spartak Soběslav a další. Ve městě se nachází velký počet restauračních zařízení, obchodů, pošta, zdravotnická zařízení, domov pro seniory, městská knihovna, tři základní školy, dvě mateřské školy, gymnázium i střední odborné učiliště. Je zde poměrně široká škála sportovního i kulturního vyžití. Najít zde můžeme zimní stadion, sportovní areál i kino. Na levém břehu řeky Lužnice leží kemp, návštěvníci se též mohou ubytovat v hotelech a penzionech (*Město Soběslav; Dobrovolnický svazek obcí Soběslavska*). [online]. cit. [14. 7. 2014] Dostupné z: <http://www.dsosobeslavsko.cz/index.html>; <http://www.musobeslav.cz>.

Klenovice

První písemné známky pochází z roku 1398, název je pravděpodobně odvozen od osobního jména Klen, jenž byl podle pověsti vůdcem slovanského kmene Doudlebů (Hojdar 1998: 4 – 40). Prvním doloženým majitelem obce se stal louňovický klášter a následně roku 1436 připadly Klenovice obci tábořské. Rožmberkové koupili vesnici od tábořské obce roku 1548, městu Soběslav patřila od roku 1594. Obec leží 2 km severně od Soběslavi (Smrž 1930: 104 – 109; David, Soukup 2008: 138 - 139) a je situována po obou stranách frekventované silnice I/3 z Tábora do Soběslavi. V Klenovicích se nenachází pošta, škola ani zdravotnické zařízení, najdeme zde obecní knihovnu a restauraci. Sběrné místo na odpady je umístěno na konci obce u silnice I/3 ve směru na Tábor (*Obec Klenovice*). [online]. cit. [14. 7. 2014]. Dostupné z: <http://www.klenovice.cz/>.

Skalice

Toponymum Skalice pochází pravděpodobně od skály nad řekou, na níž se rozkládala původní středověká osada v okolí dnes již zaniklé skalické tvrze (Úlovec 2005: 686). Obec je poprvé připomínána k roku 1265, kdy byl jejím majitelem Vítek z rodu Vítkovců s predikátem *de Scalicz* ze Skalice, jenž byl pravděpodobný stavitel tvrze. Další

písemné zprávy pocházejí z roku 1377, kdy byli držitelé skalického zboží bratři z rodu Landštejnů píšících se s predikátem *ze Želče* nebo *ze Skalice*, Vlček a Valkoun ze Sedlce a roku 1397 Vítek *ze Želče* a jeho potomci. Do roku 1547 patřila Skalice k Táboru a poté k rožmberskému dominiu, k němuž ji připojil zřejmě Oldřich Španovský, a od roku 1594 spadala pod město Soběslav (Cikhart 1947: 136 – 137; Úlovec 2005: 686 – 688).

Obec se nachází asi 5 km severoseverozápadně od města Soběslavi a cca 12 km jižně od Tábora na levém břehu středního toku Lužnice. Příslušnou obcí s rozšířenou působností je město Soběslav. Skalice je sídlem obecního úřadu, pod nějž náleží Třebiště, Radimov, Rybova Lhota a několik samot. V samotné obci je filiální původně románský kostel Šimona a Judy a je k dispozici knihovna a dvě restaurace. Oba břehy řeky spojuje ve Skalici lávka pro pěší. Obcí vede cyklostezka č. 1171 a ze spolků jmenuji Maškarní sdružení obce Skalice, Třebiště a Rybovy Lhoty, Myslivecké sdružení Háj, Hasičský sbor a Cykloteam Skalice. V budově bývalé školy je dnes umístěn obecní úřad. Uprostřed jednotlivých obcí jsou umístěny velkoobjemové kontejnery (VOK) a byl vybudován sběrný dvůr (*Obec Skalice*). [online]. [cit. 14. 7. 2014]. Dostupné z: <http://www.obeckalice.cz/obec/>.

Roudná

Obec Roudná se rozprostírá na řece Lužnici směrem na sever od města Soběslav, vzdálenost mezi nimi činí zhruba 5 km. První písemný záznam spadá k roku 1381. V 16. století v lokalitě byla založena tvrz, která o století později zanikla (David, Soukup 2008: 248). K Roudné patří přidružená osada Janov. Ta leží 1 km východně od Roudné. Na území se nenachází škola, zdravotnické zařízení ani pošta. Nedaleko řeky Lužnice u bývalých štěkopískoven leží dva autokempy Orion a Pohoda (*Obec Roudná*). [online]. cit. [14. 7. 2014]. Dostupné z: <http://www.obecroudna.cz/>.

3 PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část se věnuje použité metodice, popisu chatových osad modelového území, průběhu dotazníkového šetření a jeho výsledkům. Tabulky a grafy týkající se výsledků výzkumu jsou umístěny v textu, mapy zájmového území a chatových osad byly zařazeny do příloh.

3.1 METODIKA

Pro terénní výzkum diplomové práce bylo zvoleno území části středního toku řeky Lužnice, jež zahrnuje katastry Soběslavi, Klenovic, Roudné a Skalice (Mapa 5, 6). Důvodem pro výběr lokality byl předpoklad výskytu druhého bydlení, které je v tomto mikroregionu oblíbené, dále dostupnost a znalost zájmového území. Rekreační objekty mohou být umísťovány do přírodně cenného prostředí a mohou zatěžovat okolní krajinu. Větší koncentrace lidí, odpadů, dopravy a někdy neohleduplnost chatařů/chalupářů může vést k poškozování životního prostředí v dané lokalitě. Proto se zaměřím na uživatele druhého bydlení a detailnější výzkum s představiteli obcí ponechávám dalším výzkumům. Starostům obcí modelového území bylo předloženo pouze 5 otázek pomocí elektronické korespondence.

Metodologický postup diplomové práce se skládá z analýzy literatury a dostupných článků a kvantitativního výzkumu (Bryman 2012: 160 – 177). Pro sběr empirických dat byl zvolen standardizovaný dotazník (Disman 2002), jenž má doplnit obraz o stavu druhého bydlení v České republice a zodpovědět předem stanovené hypotézy:

1. Hlavní motivací k navštěvování rekreačního objektu je příroda alespoň pro 50 % uživatelů druhého bydlení.
2. Alespoň 40 % uživatelů druhého bydlení se podílí aktivně na ochraně přírody.
3. Ve zkoumaném vzorku jsou alespoň 2/3 uživatelů druhého bydlení, kteří jsou rozhodně nebo spíše spokojeni s občanskou vybaveností obce.
4. Ti uživatelé druhého bydlení, jejichž hlavní motivací k navštěvování nebo využívání objektu individuální rekreace je příroda, se zároveň snaží o její aktivní ochranu (alespoň z 50 %).
5. Přes 70 % uživatelů druhého bydlení, kteří mají silný citový vztah k lokalitě druhého bydlení, neuvažuje o přestěhování do objektu nebo lokality druhého bydlení.
6. Pro alespoň 50 % uživatelů druhého bydlení s vysokoškolským vzděláním je důležitá kvalita složek životního prostředí.

Hypotéza je tvrzení o podstatě určité situace ve zkoumané oblasti. Jde o návrh, představu o vztahu mezi uvažovanými výzkumnými proměnnými (Hendl 2009: 25). Na základě empirické evidence se hypotézy zamítají nebo potvrzují. Hypotézy jsem navrhla na základě studia literatury zabývající se tématem druhého bydlení, pomocí zjištěných předběžných informací a zmapování modelového území (Hendl 2009: 25).

Dotazník byl zpracován na základě dostupné literatury a předchozích výzkumů zabývajících se tématem druhého bydlení J. Vágnera a D. Fialové (2004) a amenitní migrace M. Bartoše et al. (2011). Při sestavování otázek ve standardizovaném dotazníku mi byla nápomocna publikace M. Dismana (Disman 2002) a A. Brymana (Bryman 2012). V srpnu roku 2013 jsem provedla pilotní výzkum, kdy byl dotazník předložen 12 respondentům. S těmi byl následně veden rozhovor, zda jsou otázky v dotazníku formulovány pochopitelně a co by doporučili ke zlepšení a doplnění. Konečná verze dotazníku se skládá z 30 otázek, z nichž 11 bylo vytvořeno na základě znalosti dané lokality a pilotního výzkumu. Především se jedná o otázky uzavřené a polootevřené vyžadující krátkou nebo jednoslovnou odpověď. 3 otázky potřebují volné odpovědi. Otázky se týkají časového využívání rekreačního objektu, spokojenosti rekreatantů s kvalitou přírodního prostředí a občanskou vybaveností obce, motivace k navštěvování chaty/chalupy, trávení volného času v blízkosti druhého bydlení, zapojení rekreatantů do ochrany přírody, zájmové činnosti obce nebo společenských akcí se sousedy atd. Na závěr byly zahrnuty identifikační otázky. Samotný dotazník je součástí příloh.

Pilotní výzkum zahrnoval též zjištění počtu rekreačních objektů zájmového území. Rozhodla jsem se vycházet z osobního sdělení obecních úřadů, které jejich množství evidují, nerozlišují ale většinou mezi chatami a rekreačními chalupami. Dle osobního sdělení obecních úřadů údaje vychází z poplatků za odpady, jež uživatelé druhého bydlení musí každý rok odvádět, proto jsou tato čísla aktuální. Během terénního výzkumu jsem počty rekreačních objektů ověřovala na základě pozorování a výsledky se téměř shodují. Malé rozdíly jsou nejspíše dány tím, že není vždy poznat, zda se jedná o rekreační objekt a zda o trvalé bydlení. Některé chaty očividně slouží k trvalému bydlení, stále ale nesly evidenční číslo,¹⁰ případně některé nemovitosti nemusejí být evidovány na obecním úřadu. Na modelovém území se nachází zhruba 830 rekreačních objektů. Cílem bylo získat vyplněný dotazník cca od 83 respondentů, což tvoří zhruba 10 %. Před provedením výzkumu bylo rozhodnuto, že oslovení budou pouze uživatelé druhého bydlení, kteří

---

¹⁰ Domy určené k trvalému bydlení nesou čísla popisná, rekreační objekty mají přiřazené číslo evidenční.

objekt navštěvují alespoň po dobu jednoho roku, aby byli schopni odpovědět na otázky v dotazníku. Z každého objektu bude osloven vždy jen jeden chatař/chalupář. V průběhu terénního výzkumu byla zaměřena pozornost i na stručný popis větších chatových osad zkoumaného území a jejich blízkého okolí. Práce je doplněna o mapy vybraných chatových osad a fotografie rekreačních objektů (viz. příloha). Z důvodu zachování anonymity nejsou k fotografiím jednotlivých chat uváděny názvy chatových osad, ale pouze katastry obcí.

Data získaná z kvantitativního výzkumu byla pak vyhodnocena pomocí programu Microsoft Excel s využitím statistických a matematických funkcí a programu PSPP. Zároveň byla vypracována analýza 2. stupně, což představuje rozbor dvou proměnných. Byl použit test dobré shody Chí kvadrát (χ^2).

3. 2 CHATOVÉ OSADY MODELOVÉHO ÚZEMÍ

Při svém terénním výzkumu jsem se zaměřila na chatové osady modelového území severní části Soběslavska (Mapa 7, 8), kde jsem zjišťovala počet rekreačních objektů na jednotlivých katastrech obcí, přírodní parametry v okolí lokality a kvalitu infrastruktury. Dále jsem se snažila objevit, zda se v blízkosti chatových osad nachází kontejnery na tříděný odpad, černé skládky, sportoviště, centrální ohniště. Před provedením terénního výzkumu jsem na základě použití online map a předchozí znalosti zájmové lokality vyhledala jednotlivé chatové osady. Na základě internetových aplikací Mapy.cz (<http://www.mapy.cz/>), nahlížení do katastru nemovitostí (<http://nahliznidokn.cuzk.cz/>), Mapy Google (<https://maps.google.cz/>) a vlastního terénního výzkumu byl zjištěn alespoň přibližný počet objektů druhého bydlení v zájmovém území, který se přibližně shoduje s poskytnutými údaji od obecních úřadů. Názvy chatových osad byly stanoveny na základě online map, případného rozhovoru s uživateli druhého bydlení v průběhu výzkumu a získaných informací z odboru výstavby na MěÚ v Soběslavi.

3. 2. 1 Chatové osady na katastru města Soběslav

Na katastru města Soběslav, jehož součástí tvoří také obce Nedvědice a Chlebov, bylo empiricky zjištěno zhruba 449 rekreačních objektů. Z těch dominantní počet tvoří chaty, které se až na výjimky nachází přímo u řeky Lužnice nebo v jejím bezprostředním okolí (Obr. 4, 5, 6, 7). V přímé blízkosti chatových osad nebo v jejich zázemí se nenachází obchod ani kontejnery na tříděný odpad. Uživatelé druhého bydlení mají možnost odpad

uložit na určeném místě ve městě Soběslavi.¹¹ Pro snadnější orientaci lze uváděné lokality rozdělit na osady na pravém nebo levém břehu řeky (Mapa 9, 10, 11).

Pravostranné lokality:

Chatová osada **U Letiště (Nová)** se rozkládá na rovině při jižním okraji Soběslavi podél západního okraje silnice I/3 Tábor – České Budějovice. V těsné blízkosti se nachází čerpací stanice Josef, HOS s. r. o a areál STK. Vedle běžných rekreačních objektů se na území objevují jednoduché zahrádkářské chaty s menšími pozemky určené k pěstování zeleniny a ovoce, jednotlivé parcely jsou mezi sebou odděleny ploty. Směrem na jihozápad se rozprostírají pozůstatky zaniklé zahrádkářské osady. Na okraji města tato osada sousedí s převážně listnatým lesem, ve kterém byly v blízkosti osady nalezeny odpadky a vyhozený organický materiál. Nedaleko stojí autobusová zastávka. Chaty se prolínají s domy k trvalému bydlení. Celá lokalita se stává postupně součástí města.

Na severním rozhraní veselského a jižním soběslavského katastru se nachází chatová osada **Na Švadlačkách**. Rozprostírá se západně od silnice I/3. Je více zasazena do přírodního prostředí, v blízkosti teče řeka Lužnice, součástí je rybník Švadlačky, jehož hráz tvoří břeh řeky. Přestože se větší množství chat rozkládá na západním svahu Veselského kopce, některé rekreační objekty leží v záplavové zóně. Z tohoto důvodu hrozí nebezpečí povodní. Západně od chatové osady a na protějším břehu se nachází severovýchodní okraj přírodní rezervace Dráčovský luh s nivními loukami, slepými rameny, skupinou tůní a mokřady, převažuje zde listnatý les s borovým. Komunikace osady je tvořena asfaltovou silnicí, případně přírodní cestou zpevněnou kamením. Okolí chat je upravené, parcely jsou odděleny ploty, ve středu osady se nachází společenská budova. Nedaleko se nalézá autobusová zastávka, osada se vyznačuje dobrou dopravní dostupností, ale nemá vybudovaný kanalizační systém. Část odpadní vody se odvádí do čistírny odpadních vod Strabag, část je akumulována v samostatných jímkách, čerpána a odvážena na zemědělské půdy. V chatové lokalitě vzrůstá počet trvale žijících obyvatel (*Územní plán Soběslav*). [online]. cit. [4. 8. 2014] Dostupné z: http://www.musobeslav.cz/user_data/zpravodajstvi/obrazky/File/up2012/text.pdf.

Čejnov leží asi 250 m severozápadně od Švadlaček na okraji přírodní památky Dráčovský luh a v pobřežní partii řeky Lužnice u Čejnovského jezu. Okolí se vyznačuje smíšenými lesy a nivními porosty. Pozemky převážně nejsou oddělené ploty, v blízkosti je

---

¹¹ Osobní sdělení respondentů v průběhu dotazníkového šetření.

společné ohniště a k chatám vede cesta zpevněná kamením. Nejstarší chata pochází z roku 1938, od té doby došlo třikrát k její přestavbě.¹² Lokalitu rozděluje potok Nadýmač (od středního toku Dírenský potok) na severní a jižní část. Asi 600 m severozápadně se nachází menší chatová osada **Za Letištěm**, jež je situována v pravém ohybu Lužnice s minimálním převýšením. Vzdálenost od budovy letiště činí 920 m jihozápadně a 1 300 m západně od silnice I/3. 9 chat v osadě je při zvýšeném stavu vody často zaplavováno.¹³ Jednotlivé objekty nejsou odděleny ploty, na celém pozemku je několik listnatých stromů. Přístup umožňuje prašná polní cesta od letiště.

Prostor **Na Propadlišti** se táhne severojižním směrem a kopíruje východní břeh řeky Lužnice. Vzdálenost jižního okraje osady od soběslavského hřbitova činí 650 m směrem na severozápad. Chaty majitelé vystavěli ve svahu východní terasy řeky. Pozemky uživatelů druhého bydlení sousedí s čistírnou odpadních vod Špačkův mlýn vybudovanou v letech 1985 – 91 (Lintner 2010: 67). Vzdálenost čistírny odpadních vod je od osady cca 50 m jižním směrem. V severní části nad chatami se rozprostírá smíšený les, k parcelám oddělených ploty vede zpevněná přírodní cesta od Soběslavi.

Celkový stav chatových objektů na pravé straně řeky lze doplnit o další lokality na katastru Soběslavi, například **Za Hřbitovem**,¹⁴ **K Sedlečku** na východním okraji města, **Na Pršíně** nedaleko ústí Černovického potoka do Lužnice, **Na Brousku** u soběslavských rybních sádek, **Na Douskách** jižně od cesty na Zvěrotice, **Na Pískách** na jihojihovýchodním okraji města mezi průmyslovou zónou a železniční tratí, **Za Jitonou** v jižním areálu průmyslového podniku Jitona.

Levostranné lokality:

Osadu **Na Petříně** rozděluje silnice III. třídy k obci Čeraz na dvě části – východní a západní. Chaty se rozprostírají místy silně nahuštěné na severním svahu nad silnicí Soběslav – Bechyně. K místu vede asfaltová silnice, v blízkosti chat převažuje cesta zpevněná i nezpevněná kamením. V bezprostředním okolí chat byly objeveny odpadky, organický materiál a komposty vně pozemků. Značná část rekreačních objektů slouží k trvalému bydlení. Sousední chatová osada směrem na jih, jež nese název **Na Pilátě**, se též vyznačuje spíše nahuštěnější chatovou zástavbou. Názvem se připomíná dnes již

---

¹² Osobní sdělení respondenta (uživatele druhého bydlení) v průběhu dotazníkového šetření.

¹³ Osobní sdělení respondenta v průběhu dotazníkového šetření.

¹⁴ Místo určené k rekreaci dle *Územního plánu Soběslav* [online]. cit. [4. 8. 2014] Dostupné z: http://www.musobeslav.cz/user_data/zpravodajstvi/obrazky/File/up2012/text.pdf.

nefunkční rulový lom Pilát, na jehož západním okraji se chaty rozkládají.¹⁵ Část chatové osady je obehnána společným plotem s centrální bránou. Okolí se zdá méně upravené, spíše jej lze charakterizovat jako nová divočina. Na Pilátě se rozprostírá na výrazném návrší prudce padající k řece Lužnici. Cesty jsou prašné, přírodní, pouze vysypané štěrkem. Některé z objektů byly přestavěny a slouží k trvalému bydlení. Jižně od místa Pilát nad nivou Lužnice se nachází menší chatová osada **K Čerazi**, ke které vede nezpevněná přírodní cesta. Lokalita se vyznačuje spíše méně kvalitní komunikací. V okolí se rozprostírají smíšené lesy. Žádné z těchto osad nehrozí riziko povodní a chatové pozemky jsou od sebe odděleny ploty. Chaty mají vlastní odpadní jímky (septiky), které jsou průběžně vyváženy. Voda pro chataře se čerpá z vlastních vrtů nebo studní.¹⁶

Severně od soutoku Mokerského a Svákovského potoka nad silnicí Soběslav - Bechyně leží největší chatová osada na katastru Soběslavi s názvem **Na Cihelně**. Již ve středověku byla na těchto pozemcích cihelna a hlína se těžila v místě dnešní chatové osady. Vlastní cihelna zanikla na počátku 20. století (Lintner 2013: 102). Jednotlivé chaty tak stojí na místě vytěžené cihlářské hlíny, tomu odpovídá i barva půdy. V okolí se rozkládají smíšené lesy a malý rybník s možností koupání, směrem na východ od chatové osady (cca 200 m) teče řeka Lužnice. Mokerské rokly jsou dnes cennou přírodní lokalitou. Zastavěné pozemky jsou od sebe oddělené ploty, v místě se nachází kontejnery na směsný odpad a poštovní schránky. V této rekreační oblasti není zavedena voda, během rozhovoru s respondenty bylo na tento problém často poukazováno. Jižně od prostoru Na Cihelně leží **Mokerské Strouhy**, k nimž vede přírodní cesta sypaná štěrkem, severní úsek se jmenuje **Ke Svákovu**.¹⁷ K chatám s ploty vede opět zpevněná cesta kamením a můžeme zde nalézt budovu hvězdárny. Osadou prochází komunikace ze Soběslavi do Nedvědic. V okolí nebyly objeveny žádné skládky s komunálními ani organickými zbytky.

Poslední chatová osada na katastru Soběslavi se nazývá **Veselka** (Mapa 12). Lze ji lokalizovat jižně od Nedvědickeho potoka nad údolím padajícím k východu k Lužnici. Asfaltová komunikace vede od mostu přes řeku až k území s rekreačními objekty. Celá chatová osada je ohrazena společným plotem, uvnitř jsou jednotlivé pozemky oddělené opět ploty. Nejbližší autobusová zastávka se nachází v sousední obci Klenovice nebo Rybově Lhotě.

---

¹⁵ Osobní sdělení respondenta v průběhu dotazníkového šetření.

¹⁶ Osobní sdělení respondenta v průběhu dotazníkového šetření.

¹⁷ Všechny tři chatové osady (Na Cihelně, Mokerské strouhy, Ke Svákovu) se prolínají a je těžké přesně určit, která chata leží v které osadě, proto bylo třeba doptat se na názvy míst respondentů, s nimiž byly vedeny rozhovory.

3. 2. 2 Chatové osady na katastru obce Klenovice

Na katastru Klenovic se rozkládá 5 větších chatových osad (Mapa 13, 14), ke kterým je velmi dobrá dostupnost po asfaltových komunikacích. V jejich těsné blízkosti se nenalézají kontejnery na tříděný odpad. Systém nakládání s odpadem je stejný jako ve městě Soběslav, chalupáři a především chataři platí poplatek za odpad a ten mají možnost umístit přímo v obci ve sběrném dvoře. Má ale otevřeno pouze ve všední den.¹⁸ Tak je tomu i v obci Skalice. Klenovicemi vedou též dobře značené cyklostezky. Na katastru obce je dle obecního úřadu Klenovic evidováno zhruba 111 rekreačních objektů (ukázka chaty obr. 8).

Východně mezi železnicí a řekou při jižním okraji silnice ze Soběslavi do Rybovy Lhoty se nachází chatová osada s názvem **Višňí Keř**. Chatové pozemky jsou ohrazené ploty, poblíž chat vně parcel byly nalezeny komposty na organický materiál, okolí celkově působí ale upraveným dojmem, veřejná prostranství i okolí cest jsou posekané a čisté. V místě stojí také dřevěné odpočívadlo pro cyklisty (též najdeme i na úseku U Hasíka). Další chatová osada **Hronův Lesík** se rozkládá na pískovém podloží převážně v borovém lese asi 100 m jihojihozápadně od předešlé. Chaty zde často lemují řeku Lužnici, a proto hrozí nebezpečí povodní.¹⁹ Zahrady někde nejsou rozčleněné ploty. Na druhý břeh Lužnice vede lávka. Obě osady se nacházejí v nivě řeky Lužnice, některá místa jsou zarostlá a neprostopupná.

Chatovou osadu **U Hasíka** lze lokalizovat 1 100 m severozápadně od Klenovic u železniční tratě na okraji smíšeného lesa. Vzdálenost od řeky činí asi 200 m. V severní části bylo zjištěno velké množství poházeného organického odpadu. Poblíž se nachází velká skládka odpadu Klenovice II, jejíž součástí je Táborská kompostárna, zařízení na sběr a výkup stavebních a demoličních odpadů, prostor pro odložení nebezpečných odpadů (z chemických procesů apod.). V chatové osadě **Pod Hasíkem** se nalézají parcely s chatami bez plotů. Některé se objevují téměř bezprostředně u říčního břehu nebo pod svahem (ale ještě v dosahu říční záplavy). Tato menší osada se rozkládá cca 200 m jihozápadně od předešlé. Další neoplocené chaty **Pod Bory** kopírují prakticky břeh řeky až ke katastru Roudné. K této osadě je přístup přes borový les ze silnice z Roudné, jež vede směrem ke skládce odpadu. Další jednotlivé chaty a chalupy se rozkládají přímo v Klenovicích.

---

¹⁸ Osobní sdělení respondenta v průběhu dotazníkového šetření.

¹⁹ Osobní sdělení respondenta, jemuž byl dvakrát zaplaven objekt individuální rekreace.

3. 2. 3 Chatové osady na katastru obce Roudná

K obci Roudná je přihlášeno cca 147 rekreačních objektů (chatové osady vyznačeny na Mapě 15). Pod obecní úřad Roudná náleží obec Janov, ve které je uváděno dalších 17 rekreačních objektů. Převažují z nich především chaty, jež se často prolínají se zástavbou obce, proto je zde v některých případech těžké odlišit rekreační chaty od trvalého bydlení. Chaty též leží kolem pískoven a v borovém lese, jsou mezi sebou ohrazené ploty. Prostor s chatami se vyznačuje kvalitní komunikací a oproti předchozím jsou pozemky méně určené k zahradničení. Na konci obce je možné využít kontejnery na tříděný odpad a je zde určené místo na svoz odpadu, který se odváží vždy ve čtvrtek.²⁰ Obec má železniční zastávku a nájezd na komunikaci I/3.

Na katastru obce Roudná je možné odlišit novější chatovou osadu **U Moravců**, jež se rozkládá bezprostředně u Klenovické pískovny. Další rekreační území **U Rybáků** a **V Zátokách** vymezuje prostor mezi skalickou lávkou, řekou a autokempem Pohoda. Obec Roudná je oblíbená užívateli druhého bydlení také proto, že se zde nacházejí dvě štěrkopískovny – Klenovická a Roudenská, která slouží ke koupání a rybolovu.

Další větší skupina chat se rozprostírá v polní trati **K Doubí** na severním okraji Roudné. Prostor leží mezi železniční tratí a silnicí I/3, kde jsou rekreační objekty oddělené ploty. Komunikace na všech roudenských osadách je velmi dobrá, jelikož je součástí obecní. Většina objektů má svoje septiky, které si nechávají vyvážet.

3. 2. 4 Chatové osady na katastru obce Skalice

Na katastru Skalice, pod jehož obecní úřad spadají obce Radimov, Třebiště, Rybova Lhota (již zmíněno výše), se vyskytuje dle obecního úřadu 106 rekreačních objektů. Oproti předchozím obcím je zde větší počet chalup, přesto zde podstatně dominují chaty (obr. 9, 10). Nachází se zde 3 větší chatové osady, další rekreační objekty jsou rozmístěné jednotlivě nebo jen v malých skupinkách po celém katastru (často nestejněměrně podél břehu řeky).

K chatové osadě **Kuchyňky** (Mapa 16) se lze dostat ze silnice III. třídy směrem na Skalické Jednoty. K chatové osadě vede méně kvalitní příjezdová cesta přes borový les, uvnitř se nalézá již komunikace zpevněná kamením. Okolí působí upraveně, chaty jsou mezi sebou rozčleněné jen živými ploty. Stavení leží nad břehem řeky Lužnice na okraji lesa. V areálech chat se většinou nevyskytují zahrádky pro pěstování zeleniny. V místě

---

²⁰ Osobní sdělení respondenta v průběhu dotazníkového šetření.

hrozí riziko povodní, chaty byly zaplavené roku 2002 a 2010. Na prostoru **Houštinská** se rozkládají spíše malé jednoduché chaty oddělené ploty. Osada leží na hraně terasy mezi řekou Lužnicí a borovým lesem. Vně pozemků byl objeven poházený odpad, komposty na organický materiál a studny na vodu. Chatová osada **Na Pískách** je oplocená jedním plotem a uvnitř se nachází společné sportoviště pro volejbal a nohejbal, součástí je dětské hřiště. K oběma osadám vede asfaltová komunikace ze Skalice (Houštinská 1 800 m a Na Pískách 1 500 m od okraje obce). Chatové osady se rozkládají převážně na písčitém podloží. 5 chat lze objevit pod skalickou tvrzí při břehu řeky. Osada Na Pískách je jediná, která byla kompletně založená v nedávné době (na internetové aplikaci Mapy.cz z roku 2006 není zanesena), zatímco v ostatních dochází pouze k výstavbám nových nemovitostí.

3. 3 PRŮBĚH DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Dotazníkové šetření probíhalo od května do září roku 2014. Použila jsem techniku náhodné procházky, při které se stanoví určitý krok (algoritmus), podle kterého jsou dotazování vybírání. Při návštěvě chatových osad byl osloven respondent z každé páté chaty. Pokud uživatel druhého bydlení nebyl k zastížení nebo nebyl ochoten dotazník vyplnit, rozhovor byl navázán s chatařem (případně chalupářem) z následujícího rekreačního objektu. Před vyplněním dotazníku byl každý respondent dotázán, jestli navštěvuje rekreační objekt po dobu 1 roku a v případě souhlasu mu bylo vysvětleno, co znamená pojem druhé bydlení a že výsledky budou sloužit k účelům diplomové práce. Dotazníkové šetření mělo buď podobu řízeného rozhovoru, kdy respondent odpovídal na položené otázky z dotazníku, jež byly zapsány tazatelem, nebo uživatel druhého bydlení vyplňoval dotazník sám. Výběr záležel na respondentovi. Korespondence provedená nebyla, jelikož jsem osobní kontakt považovala za více efektivní a v případě ochoty mohli být uživatelé druhého bydlení doptáni na další informace (týkající se například chatových osad a jejich hranic nebo názvů).

Během výzkumu jsem se snažila rovnoměrně oslovovat muže a ženy a získat přibližně stejné procentuální zastoupení odpovědí jak ze všech zájmových obcí, tak z chatových osad, aby výsledky dotazníkového šetření byly dostatečně reprezentativní. Každá chatová osada byla navštívena minimálně dvakrát. Jelikož se v blízkosti druhého bydlení vyskytovali především lidé staršího produktivního a poproduktivního věku, nešlo rovnoměrně oslovit všechny věkové kategorie. Minimální věková hranice byla stanovena na 15 let. Chatové osady byly navštěvovány především o víkendech, kdy byli chataři častěji k zastížení. Výzkum nejvíce ztěžovala nepřítomnost rekreatantů a jejich pobyt ve

vnitřních prostorách chaty nebo chalupy. Tím nebylo vždy možné uživatele druhého bydlení oslovit, a proto někdy nebylo snadné dodržet výběr respondentů technikou náhodné procházky. Též jsem se někdy setkala s neochotou dotazník vyplnit. Nesprávně vyplněné dotazníky byly vyřazeny na místě nebo byli respondenti požádáni, aby případné nedostatky doplnili a otázka jim byla lépe vysvětlena. Jelikož nejspíše nebyly zařazeny příliš soukromé otázky a otázky týkající se nemovitosti, respondentům nečinily rozhovory velké problémy. Jedno vyplnění dotazníku respondentem trvalo zhruba 15 – 20 minut. Celkem bylo získáno 88 vyplněných dotazníků. Poměr mužů a žen je 47 : 41.

3. 4 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Tato kapitola obsahuje tabulky a grafy s popisem, jež charakterizují odpovědi uživatelů druhého bydlení, na jejichž základě byly potvrzeny nebo vyvráceny předem stanovené hypotézy. Výsledky nejsou vyhodnoceny zvlášť pro jednotlivé katastry obcí, ale pro modelové území jako celek, protože se jedná o podobné přírodní prostředí a všechny zkoumané obce spadají do regionu Soběslavska.

Na základě poměru sebraných dotazníků (88) a oslovených respondentů (119) vychází z dotazníkového šetření návratnost 73,9 %.

$$N (\%) = \frac{\text{Sebrané}}{\text{Oslovení}}$$
$$N (\%) = \frac{88}{119}$$

3. 4. 1 Charakteristika uživatelů druhého bydlení

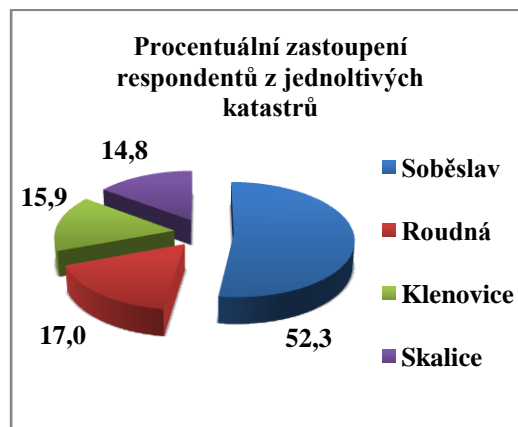
Nejvíce respondentů bylo osloveno z města Soběslav (52,3 %), jelikož zde byl zaznamenán největší výskyt rekreačních objektů (450), následně v obci Roudná byly získány dotazníky od 17 %, v obci Klenovice od 15,9 % a v obci Skalice od 14,8 % uživatelů druhého bydlení (Tab. 5, Graf 1). Záměrem bylo získat 10 % z celkového počtu rekreačních objektů na katastru každé obce (města). Dotazovaní uvedli nejčastěji jako místo trvalého bydliště Tábor (29,5 %) a Soběslav (19,3 %), následně Sezimovo Ústí, Prahu, České Budějovice, Benešov, Veselí nad Lužnicí atd. Až na výjimky se jednalo především o obce a města jižních Čech.

Tabulka č. 5: Zastoupení respondentů z jednotlivých katastrů

Legenda	Kód	Četnost	Relativní četnost (%)
Soběslav	1	46	52,3
Roudná	2	15	17,0
Klenovice	3	14	15,9
Skalice	4	13	14,8

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 1: Zastoupení respondentů z jednotlivých katastrů

Zdroj: Vlastní zpracování

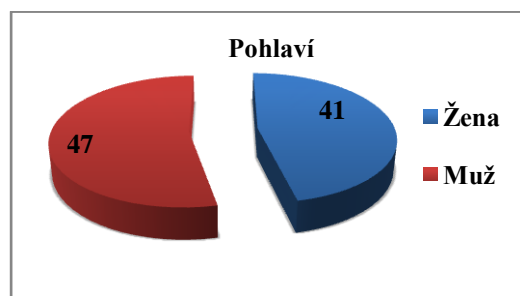
Z dotazníkového šetření byl zjištěn poměr mužského a ženského pohlaví 47 : 41 (Tab. 6, Graf 2). Ve zkoumaném vzorku se nejvíce vyskytují rekreační staršího produktivního (50 – 59) a poproduktivního věku (60 a více). Věkové kategorie jsou v modelovém území rozloženy nerovnoměrně (Tab. 7, Graf 3). Nejvíce bylo zaznamenáno zaměstnanců (47,7 %), v dalším pořadí lidí v důchodu (33 %), podnikatelů (9,1 %), studujících (5,7 %), nezaměstnaných (3,4 %) a žen na mateřské dovolené (1,1 %). Převažuje počet respondentů se středoškolským vzděláním - 53,4 % (Tab. 8, Graf 4).

Tabulka č. 6: Pohlaví

Legenda	Kód	Četnost	Relativní četnost (%)
Žena	1	41	46,6
Muž	2	47	53,4

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 2: Pohlaví (počet mužů a žen ve zkoumaném vzorku)

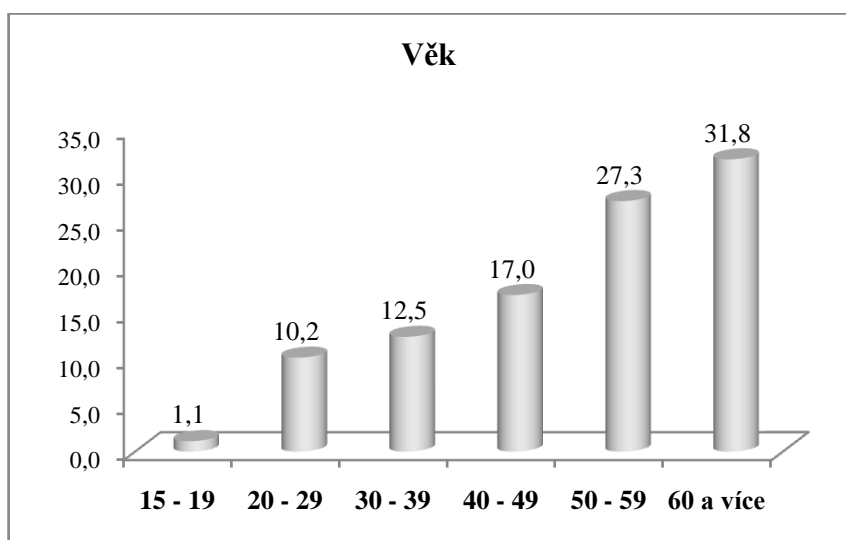
Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 7: Věk

Legenda	Kód	Četnost	Relativní četnost (%)
15 - 19	1	1	1,1
20 - 29	2	9	10,2
30 - 39	3	11	12,5
40 - 49	4	15	17,0
50 - 59	5	24	27,3
60 a více	6	28	31,8

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 3: Věk

Zdroj: Vlastní zpracování

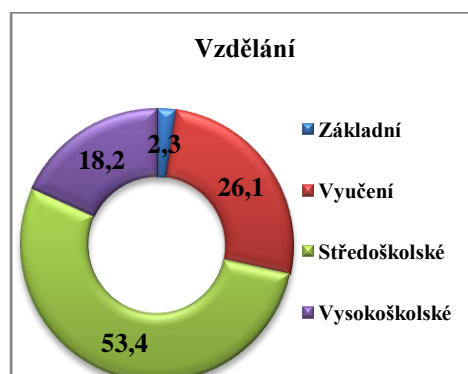

Tabulka č. 8: Nejvyšší dosažené vzdělání

Legenda	Kód	Četnost	Relativní četnost (%)
Základní	1	2	2,3
Vyučení	2	23	26,1
Středoškolské	3	47	53,4
Vysokoškolské	4	16	18,2

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 4: Nejvyšší dosažené vzdělání

Zdroj: Vlastní zpracování

3. 4. 2 Charakter bydlení

Na modelovém území se nachází cca 31 chatových osad, proto zde z objektů individuální rekreace převažují především chaty. Ve zkoumaném vzorku bylo uvedeno 81,8 % chat a 10,2 % chalup (Tab. 9, Graf 5). Nikdo z oslovených nevedl jako rekreační objekt apartmán ani maringotku/karavan.²¹

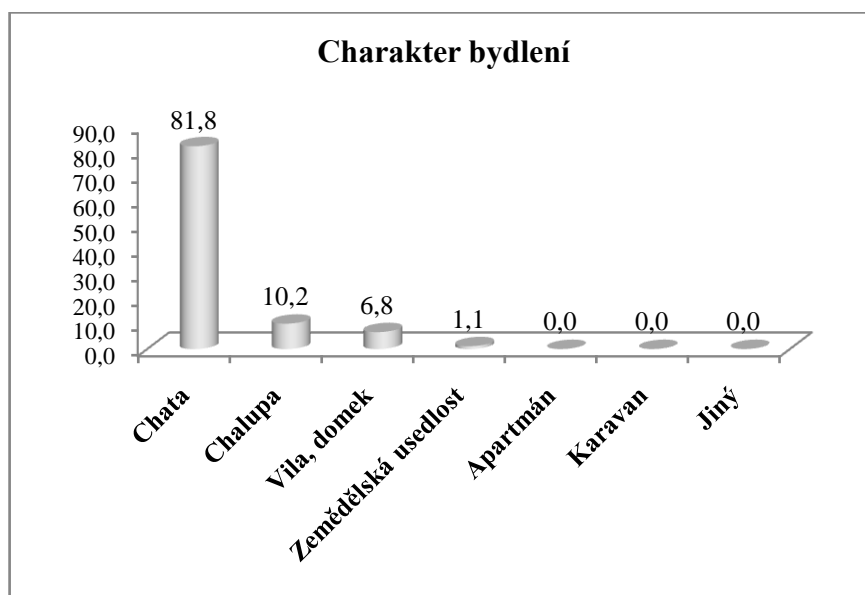
Tabulka č. 9: Charakter bydlení

Legenda	Kód	Četnost	Relativní četnost (%)
Chata	1	72	81,8
Chalupa	2	9	10,2
Vila, domek	3	6	6,8
Zemědělská usedlost	4	1	1,1
Apartmán	5	0	0,0
Karavan	6	0	0,0
Jiný	7	0	0,0

Zdroj: Vlastní zpracování

²¹ V průběhu dotazníkového šetření byl na modelovém území objeven jeden karavan (uživatel zde nebyl zastížen), rekreační apartmány se zde nevyskytují.

Graf č. 5: Charakter bydlení

Zdroj: Vlastní zpracování

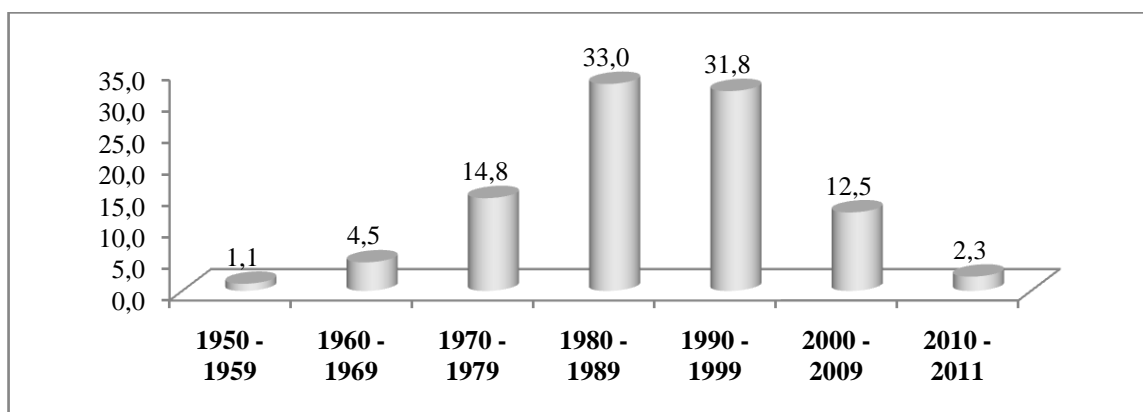
Dotazovaní začali navštěvovat rekreační objekt především v 80. a 90. letech (Tab. 10, Graf 6), v této době docházelo k šíření chataření v blízkosti řeky Lužnice. Dotazovaní (nebo jejich rodiny) získali nemovitost především koupí (39,8 %) a dále vlastní výstavbou a dědictvím (Tab. 11, Graf 7).

Tabulka č. 10: Období, od kterého rekreanti objekt navštěvují

Legenda	Četnost	Relativní četnost (%)
1950 - 1959	1	1,1
1960 - 1969	4	4,5
1970 - 1979	13	14,8
1980 - 1989	29	33,0
1990 - 1999	28	31,8
2000 - 2009	11	12,5
2010 - 2011	2	2,3

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 6: Období, od kterého rekreanti objekt navštěvují

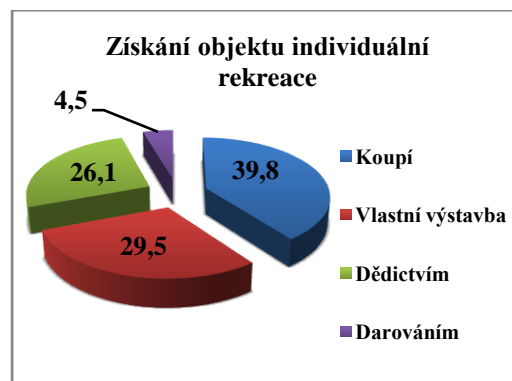
Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 11: Získání rekreačního objektu

Legenda	Kód	Četnost	Relativní četnost (%)
Koupí	1	35	39,8
Vlastní výstavba	2	26	29,5
Dědictvím	3	23	26,1
Darováním	4	4	4,5

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 7: Získání rekreačního objektu

Zdroj: Vlastní zpracování

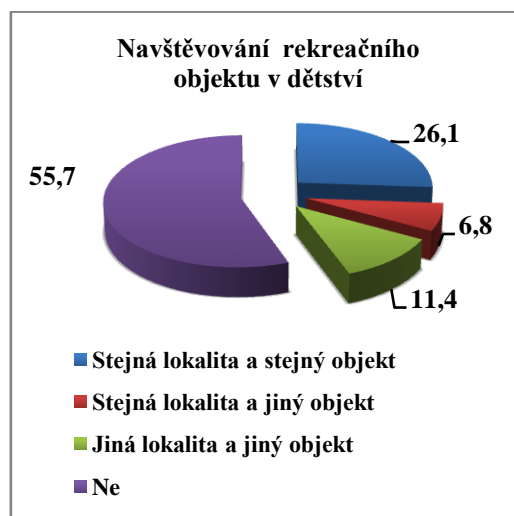
Přibližně 26 % respondentů uvedlo, že stejný rekreační objekt ve stejné lokalitě navštěvovali již v dětství, 55,7 % ale nenavštěvovalo v dětství žádný rekreační objekt (Tab. 12, Graf 8). Objekt individuální rekreace je dle respondentů nejvíce využíván v celé letní sezoně – 42 % a především o víkendech - 39,8 % (Tab. 13, Graf 9).

Tabulka č. 12: Navštěvování rekreačního objektu v dětství

Legenda	Kód	Četnost	Relativní četnost (%)
Stejná lokalita a stejný objekt	1	23	26,1
Stejná lokalita a jiný objekt	2	6	6,8
Jiná lokalita a jiný objekt	3	10	11,4
Ne	4	49	55,7

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 8: Navštěvování rekreačního objektu v dětství

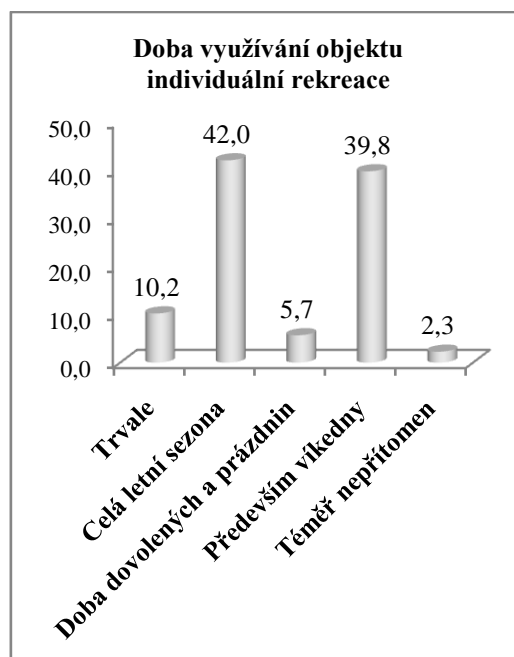
Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 13: Doba využívání objektu individuální rekreace

Legenda	Kód	Četnost	Relativní četnost (%)
Trvale	1	9	10,2
Celá letní sezona	2	37	42,0
Doba dovolených a prázdnin	3	5	5,7
Především víkendy	4	35	39,8
Téměř nepřítomen	5	2	2,3
Jiná možnost	6	0	0,0

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 9: Doba využívání objektu individuální rekreace

Zdroj: Vlastní zpracování

3. 4. 3 Vztah uživatelů druhého bydlení k přírodě a hlavní motivace k navštěvování objektu individuální rekreace

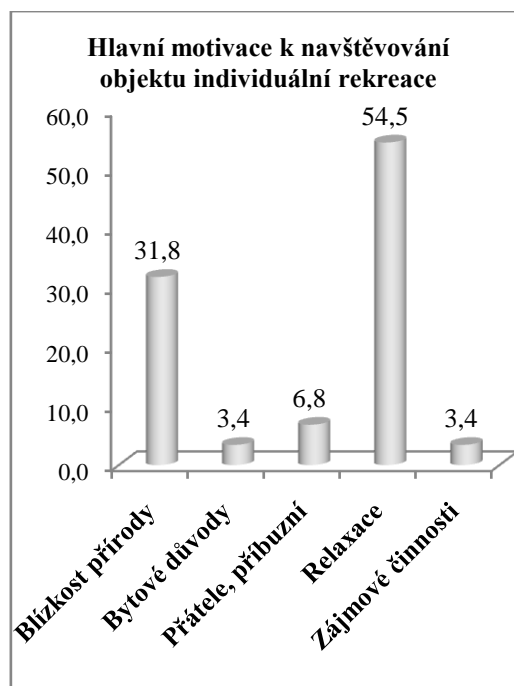
Hlavní motivací k navštěvování objektu individuální rekreace je pro respondenty relaxace (54,5 %), na druhém místě je uváděna blízkost přírody (Tab. 14, Graf 10). Přestože příroda není hlavní motivací, z vyhodnocení následujících odpovědí vyplývá, že je též významným důvodem k trávení času v místě druhého bydlení.

Tabulka č. 14: Hlavní motivace k navštěvování rekreačního objektu

Legenda	Četnost	Relativní četnost (%)
Blízkost přírody	28	31,8
Bytové důvody	3	3,4
Přátele, příbuzní	6	6,8
Relaxace	48	54,5
Zájmové činnosti	3	3,4
Jiné	0	0,0

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 10: Hlavní motivace k navštěvování rekreačního objektu

Zdroj: Vlastní zpracování

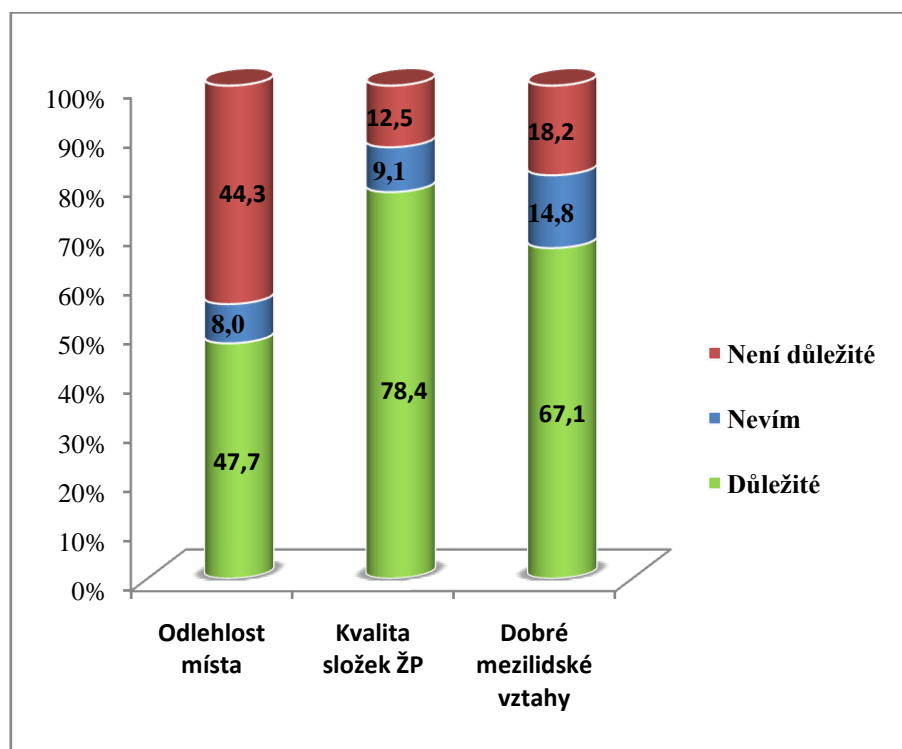
V další otázce dotazovaní měli nezávisle na sobě posoudit z hlediska důležitosti tři charakteristiky ve vztahu k jejich druhému bydlení, a to odlehlost místa, kvalitu složek životního prostředí a dobré mezilidské vztahy (Tab. 15, Graf 11). Použit bylo třeba škálu: důležité, nevím, není důležité. Uživatelé druhého bydlení považují za nejvíce důležitou kvalitu složek životního prostředí (78,4 %) a též jsou pro ně významné dobré mezilidské vztahy v místě druhého bydlení (67,1 %). Odlehlost místa se jeví méně důležitá oproti předchozím dvěma charakteristikám, přesto 47,7 % osob ji uvádí jako důležitou.

Tabulka č. 15: Posouzení charakteristik ve vztahu k druhému bydlení

Posouzení charakteristik ve vztahu k druhému bydlení	Důležité		Nevím		Není důležité	
	počet osob	%	počet osob	%	počet osob	%
Odlehlost místa	42	47,7	7,0	8,0	39	44,3
Kvalita složek ŽP	69	78,4	8,0	9,1	11	12,5
Dobré mezilidské vztahy	59	67,1	13,0	14,8	16	18,2

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 11: Posouzení charakteristik ve vztahu k druhému bydlení

Zdroj: Vlastní zpracování

Respondenti měli také v dotazníku odpovědět na otázku, co se jim nejvíce líbí v okolí lokality. Mezi nejčastější odpovědi patří sestupně: příroda (30,7 %), blízkost řeky, les, klid, vhodné místo pro výchovu dětí, turistické stezky, architektura atd. Nejvíce procent tedy zaujímají odpovědi, jež mají spojitost s přírodou (Tab. 16).

Tabulka č. 16: Co se uživatelům druhého bydlení nejvíce líbí v okolí lokality

Legenda	Četnost	Relativní četnost (%)
Blížkost řeky	19	21,6
Dostupnost do města	2	2,3
Architektura	3	3,4
Příroda	27	30,7
Odlehlost místa	2	2,3
Klid	6	6,8
Turistické stezky	4	4,5
Možnost houbaření	1	1,1
Les	13	14,8
Pískovny	1	1,1
Oslavy	1	1,1
Dobré sousedské vztahy	2	2,3
Vhodné místo pro výchovu dětí	4	4,5
Cyklostezky	1	1,1
Možnost rybaření	2	2,3

Zdroj: Vlastní zpracování

Přes 47 % dotazovaných předkládá, že se snaží aktivně o ochranu přírody (Tab. 17), jakým způsobem je zaznamenáno v tabulce č. 18 (Tab. 18) a grafu č. 12 (Graf 12). V této tabulce a grafu četnost neodpovídá počtu respondentů. Ti mohli uvést více možností, jakým způsobem se snaží o aktivní ochranu přírody, někteří proto uvedli 2 nebo 3 možnosti a někteří neuvedli, jakým způsobem se na ochraně přírody podílejí. Zajímala mě zde především četnost možností, jež se opakovaly.

Tabulka č. 17: Aktivní zapojení do ochrany přírody

Legenda	Četnost	Relativní četnost (%)
Ne	46	52,3
Ano	42	47,7

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 18: Uvedené způsoby ochrany přírody

Legenda	Četnost	Relativní četnost (%)
Žádné	46	44,7
Kosení trávy	10	9,7
Přikrmování zvířete	14	13,6
Ptačí krmítka	14	13,6
Ptačí budky	7	6,8
Sázení stromů	10	9,7
Úklid okolí	2	1,9

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 12: Aktivní zapojení do ochrany přírody

Zdroj: Vlastní zpracování

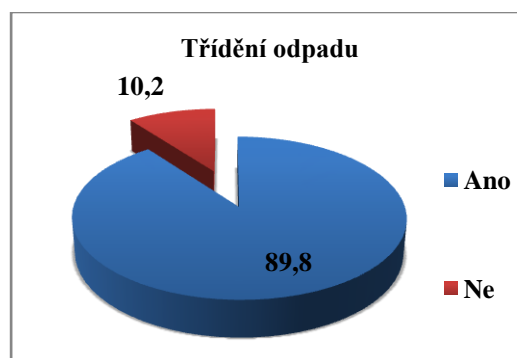
Celkem 89,8 % respondentů dále zatklo, že třídí odpad (Tab. 19, Graf 13).

Tabulka č. 19: Třídění odpadu

Legenda	Četnost	Relativní četnost (%)
Ano	79	89,8
Ne	9	10,2

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 13: Třídění odpadu

Zdroj: Vlastní zpracování

Uživatelé druhého bydlení byli také požádáni, aby se zamysleli, jak nejčastěji tráví volný čas v místě své chaty (chalupy). Z nabízených odpovědí měli zakroužkovat právě 3 možnosti (Tab. 20, Graf 14). V tabulce, která představuje výsledky vyhodnocených odpovědí, byla uvedena relativní četnost i procento zakroužkování možností. Relativní četnost vychází z celkového počtu všech zaškrtnutých odpovědí (výsledek vychází ve 100 %). Procento zakroužkování možností vychází z počtu respondentů, jelikož každý respondent má právě 3 kroužkovací možnosti, součet všech možností tedy tvoří 300 %. Z volného času byl nejvíce uveden odpočinek a klid (83 %), následovalo sestupně zahrádkaření, houbaření, turistika, rybaření.

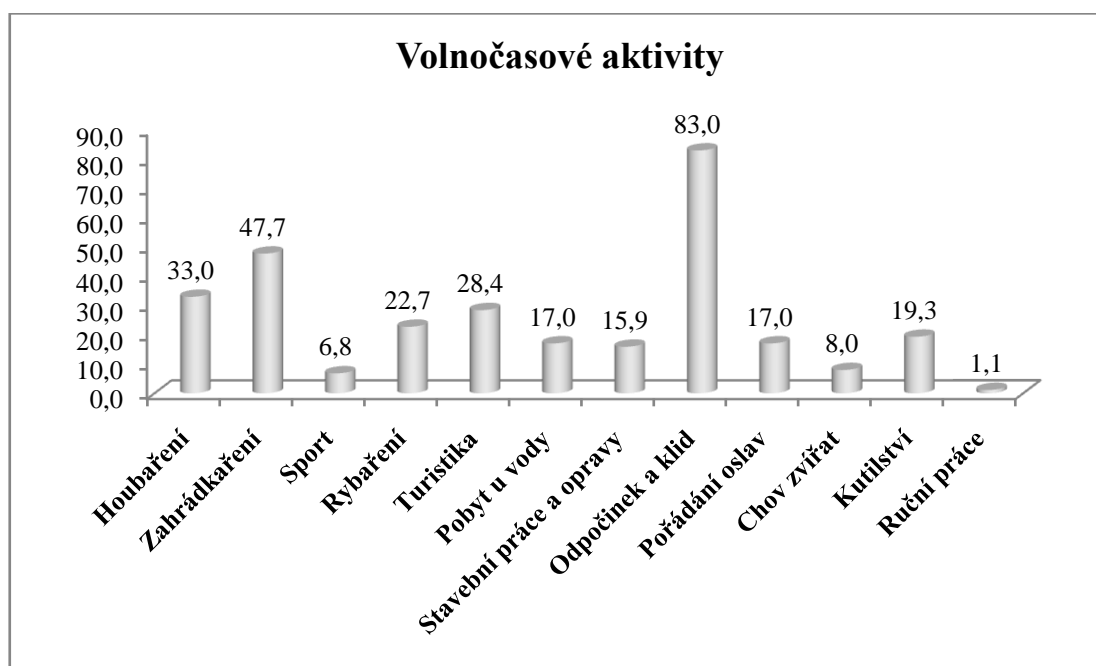

Tabulka č. 20: Trávení volného času v místě druhého bydlení

Legenda	Četnost	Relativní četnost (%)	Procento zakroužkování možností (%)
Houbaření	29	11,0	33,0
Zahradkaření	42	15,9	47,7
Sport	6	2,3	6,8
Rybaření	20	7,6	22,7
Turistika	25	9,5	28,4
Pobyt u vody	15	5,7	17,0
Stavební práce a opravy	14	5,3	15,9
Odpočinek a klid	73	27,7	83,0
Pořádání oslav	15	5,7	17,0
Chov zvířat	7	2,7	8,0
Kutilství	17	6,4	19,3
Ruční práce	1	0,4	1,1
Celkem	264	100,0	300

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 14: Trávení volného času v místě druhého bydlení

Zdroj: Vlastní zpracování

Rekreanti také měli zhodnotit, jak jsou spokojeni s vypsányými položkami (kvalita ovzduší, mezilidské vztahy, stav okolních lesů, čistota řeky Lužnice, svoz odpadů, hluk, pracovní příležitosti, kriminalita) v blízkosti jejich rekreační nemovitosti s použitím škály:

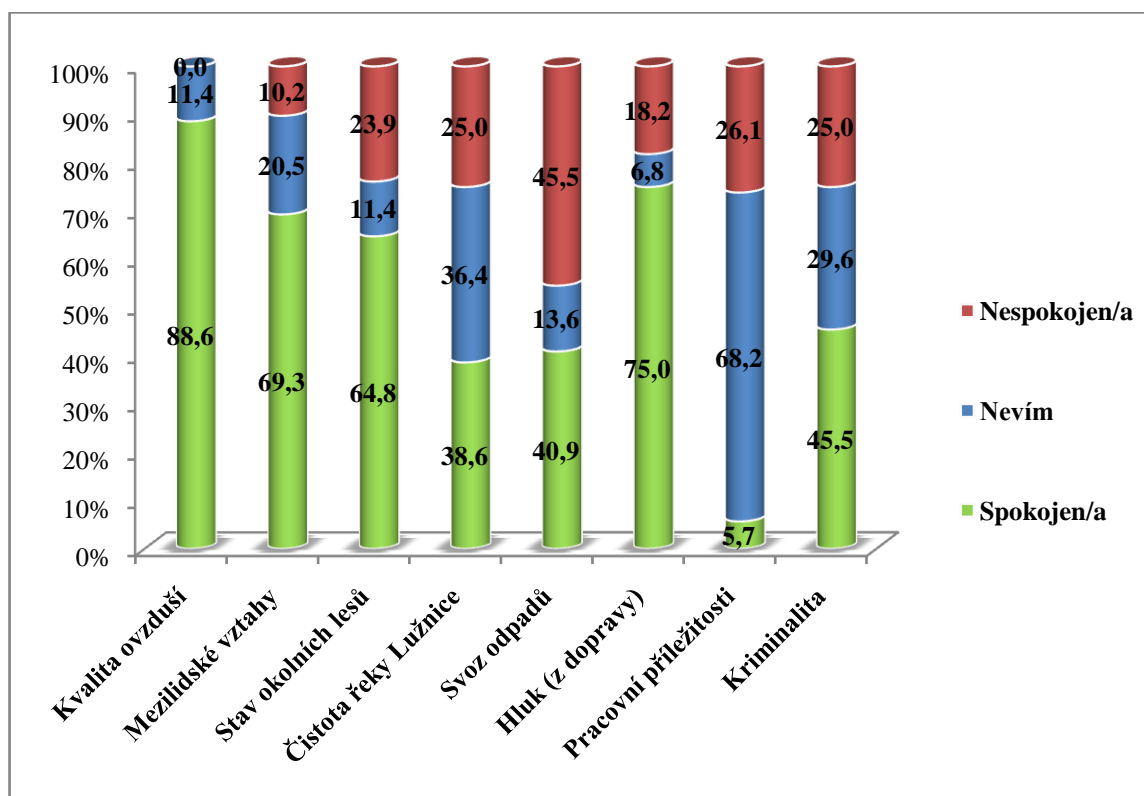
spokojen/a, nevím, nespokojen/a. V následující otázce si měli vybrat alespoň 1 položku, která se v průběhu posledních let výrazně mění v dané lokalitě a popsat jak (k lepšímu, k horšímu). V případě ochoty respondentů jsem se snažila položit další upřesňující otázky. Z tabulky č. 21 a č. 22 (Tab. 21, Tab. 22) a grafu č. 15 (Graf 15) vyplývá, že respondenti jsou především spokojeni s kvalitou ovzduší (88,6 %), jež se v dané lokalitě lepší. Dle některých respondentů je příčinou lepší kvality ovzduší zavření průmyslových továren, na druhou stranu jejich zrušení způsobilo vyšší nezaměstnanost. Dotazovaní jsou především nespokojeni se svozem odpadů (45 %), což vyplývá i z dalších otázek týkajících se spokojenosti uživatelů druhého bydlení s vybaveností obce, a též na tento problém bylo v průběhu dotazníkového šetření často poukazováno. Respondenti dále uvedli, že dochází v průběhu posledních let k horšímu stavu okolních lesů (z důvodu častého kácení a povodní) a v dané lokalitě stoupá nezaměstnanost, pokud ale měli zhodnotit spokojenost s pracovními příležitostmi, 68,2 % odpovědělo, že neví. Někteří rekreanti uvedli, že zde nechtějí bydlet trvale, a proto je pracovní příležitosti v místě druhého bydlení nezajímají. 13 chatařů/chalupářů zapsalo, že vypsané položky jsou v průběhu posledních let stejné.

Tabulka č. 21: Spokojenost s následujícími položkami

Spokojenost s následujícími položkami	Spokojen/a		Nevím		Nespokojen/a	
	počet osob	%	počet osob	%	počet osob	%
Kvalita ovzduší	78	88,6	10,0	11,4	0	0,0
Mezilidské vztahy	61	69,3	18,0	20,5	9	10,2
Stav okolních lesů	57	64,8	10,0	11,4	21	23,9
Čistota řeky Lužnice	34	38,6	32,0	36,4	22	25,0
Svoz odpadů	36	40,9	12,0	13,6	40	45,5
Hluk (z dopravy)	66	75,0	6,0	6,8	16	18,2
Pracovní příležitosti	5	5,7	60,0	68,2	23	26,1
Kriminalita	40	45,5	26,0	29,6	22	25,0

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 15: Spokojenost s následujícími položkami

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 22: Změna položek v průběhu posledních let (k lepšímu, k horšímu)

Položka v dané lokalitě	Horší (počet osob)	Lepší (počet osob)
Kvalita ovzduší	1	8
Mezilidské vztahy	5	3
Stav okolních lesů	16	4
Čistota řeky Lužnice	6	1
Svoz odpadů	2	1
Hluk z dopravy	8	0
Pracovní příležitosti	9	0
Kriminalita	11	0

Zdroj: Vlastní zpracování

3. 4. 4 Spokojenost s vybaveností obce

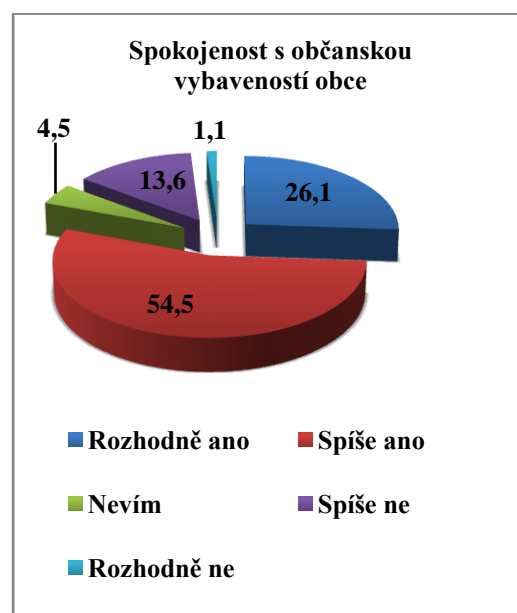
Na základě otázek týkajících se vybavenosti obce můžeme předpokládat, že služby obce jsou pro uživatele druhého bydlení postačující. Dle uvedených odpovědí vyplývá, že ve zkoumaném vzorku jsou uživatelé druhého bydlení z 26,1 % rozhodně a z 54,5 % spíše spokojeni s občanskou vybaveností obce. Rozhodně nespokojený je pouze 1 respondent (Tab. 23, Graf 16).

Tabulka č. 23: Spokojenost s občanskou vybaveností obce

Legenda	Četnost	Relativní četnost (%)
Rozhodně ano	23	26,1
Spíše ano	48	54,5
Nevím	4	4,5
Spíše ne	12	13,6
Rozhodně ne	1	1,1

Zdroj: Vlastní zpracování.

Graf č. 16: Spokojenost s občanskou vybaveností obce

Zdroj: Vlastní zpracování

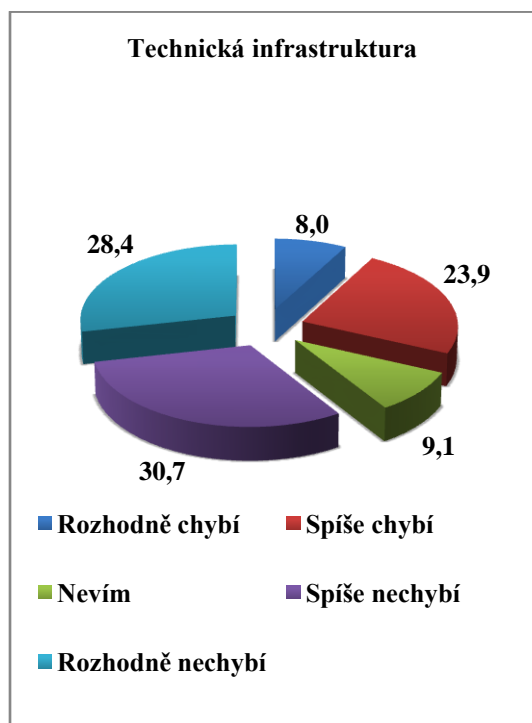
Uživatelům druhého bydlení byla předložena baterie otázek, kde měli posoudit, jak moc jim chybí technická infrastruktura, dopravní dostupnost, zásobování obce, přístup na internet (Tab. 24, Tab. 25, Graf 17, Graf 18, Graf 19, Graf 20). Nejvíce jich postrádá technickou infrastrukturu (31,9 %) a poté dopravní dostupnost (20,4 %), přístup na internet (17 %) a zásobování obce (14,7 %). Z vyhodnocení vyplývá, že tyto položky nechybí více jak 50 % respondentů.

Tabulka č. 24: Spokojenost s technickou infrastrukturou a dopravní dostupností

Legenda	Technická infrastruktura		Dopravní dostupnost	
	Četnost	Relativní četnost	Četnost	Relativní četnost
Rozhodně chybí	7	8,0	4	4,5
Spíše chybí	21	23,9	14	15,9
Nevím	8	9,1	4	4,5
Spíše nechybí	27	30,7	27	30,7
Rozhodně nechybí	25	28,4	39	44,3

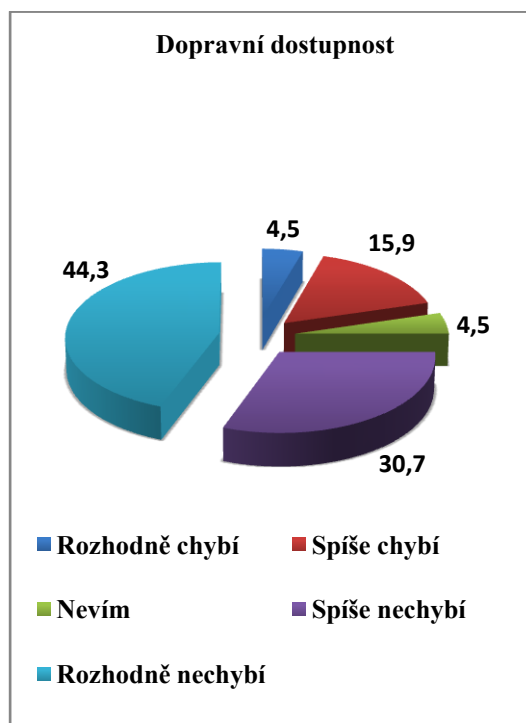
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 17: Spokojenost s technickou infrastrukturou

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 18: Spokojenost s dopravní dostupností

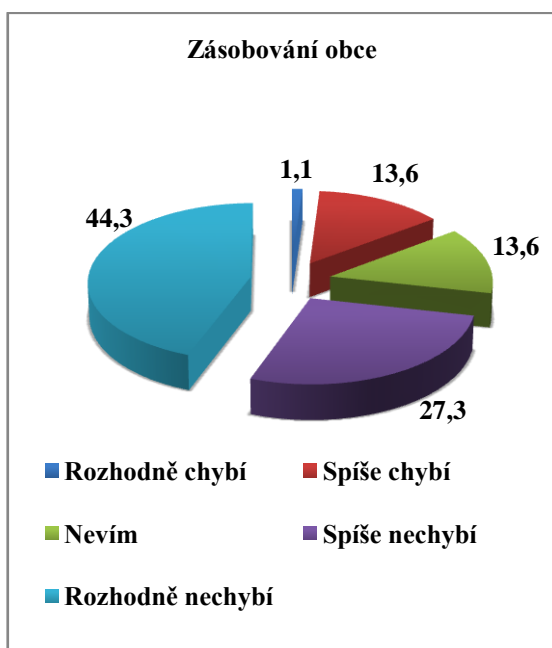
Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 25: Spokojenost se zásobováním obce a přístupem na internet

Legenda	Zásobování obce		Přístup na internet	
	Četnost	Relativní četnost	Četnost	Relativní četnost
Rozhodně chybí	1	1,1	6	6,8
Spíše chybí	12	13,6	9	10,2
Nevím	12	13,6	5	5,7
Spíše nechybí	24	27,3	18	20,5
Rozhodně nechybí	39	44,3	50	56,8

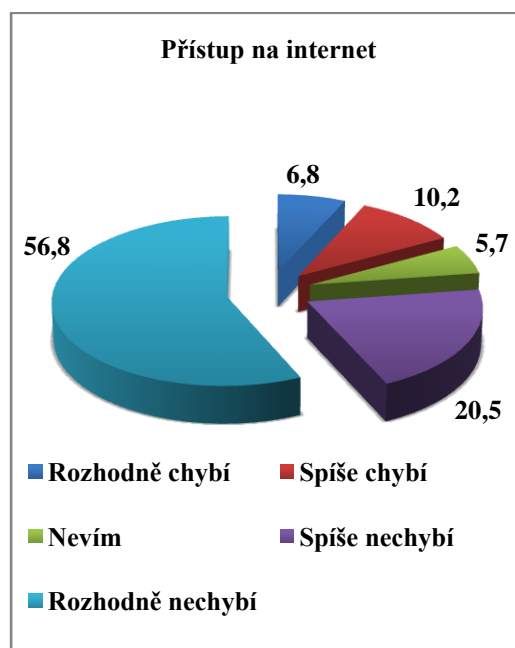
Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 19: Spokojenost se zásobováním obce

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 20: Spokojenost s přístupem na internet

Zdroj: Vlastní zpracování

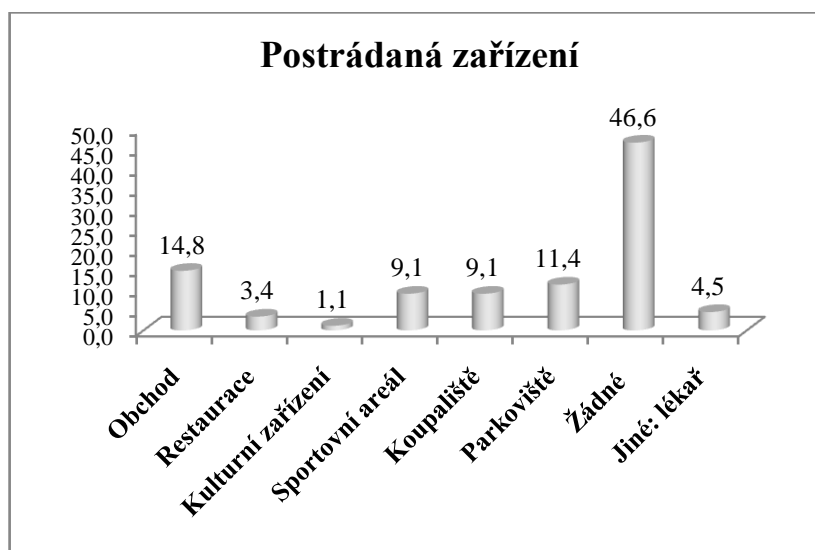
Dále měli dotazovaní zatrhnout, jaké zařízení v blízkosti chaty/chalupy postrádají. 46,6 % nechybí žádné zařízení, 14,8 % postrádá obchod a 11,4 % parkoviště (Tab. 26, Graf 21).

Tabulka č. 26: Postrádaná zařízení

Legenda	Četnost	Relativní četnost (%)
Obchod	13	14,8
Restaurace	3	3,4
Kulturní zařízení	1	1,1
Sportovní areál	8	9,1
Koupaliště	8	9,1
Parkoviště	10	11,4
Žádné	41	46,6
Jiné: lékař	4	4,5

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 21: Postrádaná zařízení

Zdroj: Vlastní zpracování

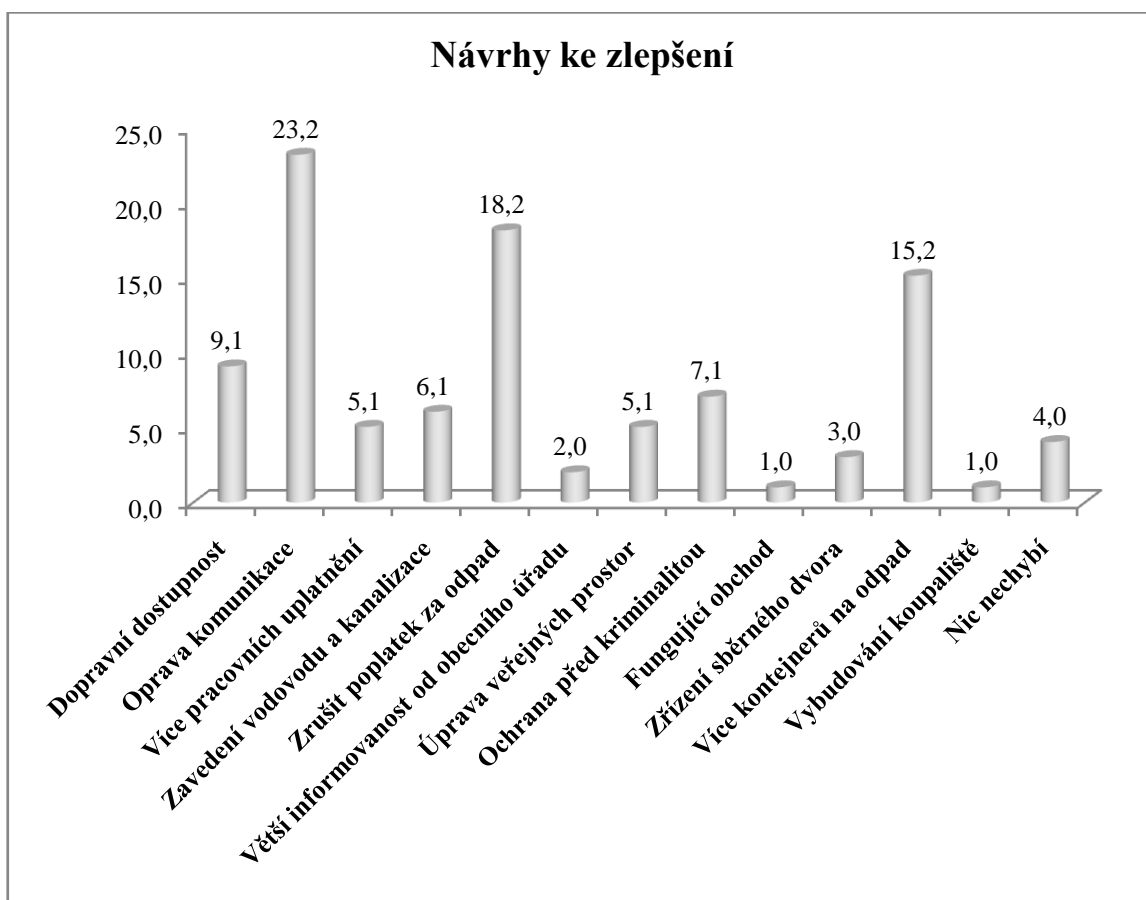
V dotazníku byla zařazena také otevřená otázka, ve které měli rekreanti vypsát, co by doporučili obecním úřadům ke zlepšení (Tab. 27, Graf 22). Zde se nejvíce opakovala oprava komunikace (23,2 %), zrušení poplatku za odpad (18,2 %) a více kontejnerů na tříděný odpad (15,2 %). V tabulce č. 27, ke které se váže graf 22, četnost neodpovídá počtu respondentů. Ti mohli uvést více než 1 odpověď, zájem zde byl při vyhodnocování soustředěn na opakující se odpovědi.

Tabulka č. 27: Návrhy ke zlepšení

Legenda	Četnost	Relativní četnost (%)
Dopravní dostupnost	9	9,1
Oprava komunikace	23	23,2
Více pracovních uplatnění	5	5,1
Zavedení vodovodu a kanalizace	6	6,1
Zrušit poplatek za odpad	18	18,2
Větší informovanost od obecního úřadu	2	2,0
Úprava veřejných prostor	5	5,1
Ochrana před kriminalitou	7	7,1
Fungující obchod	1	1,0
Zřízení sběrného dvora	3	3,0
Více kontejnerů na odpad	15	15,2
Vybudování koupaliště	1	1,0
Nic nechybí	4	4,0

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 22: Návrhy ke zlepšení

Zdroj: Vlastní zpracování

Další otázka se věnuje výskytu kontejnerů na tříděný odpad. 60,2 % respondentů uvedlo, že v blízkosti jejich objektu individuální rekreace se nenachází kontejnery na tříděný odpad (Tab. 28).

Tabulka č. 28: Výskyt kontejnerů na tříděný odpad

Legenda	Četnost	Relativní četnost (%)
Ano	28	31,8
Ne	53	60,2
Nevím	7	8,0

Zdroj: Vlastní zpracování

3. 4. 5 Transformace druhého bydlení v bydlení trvalé

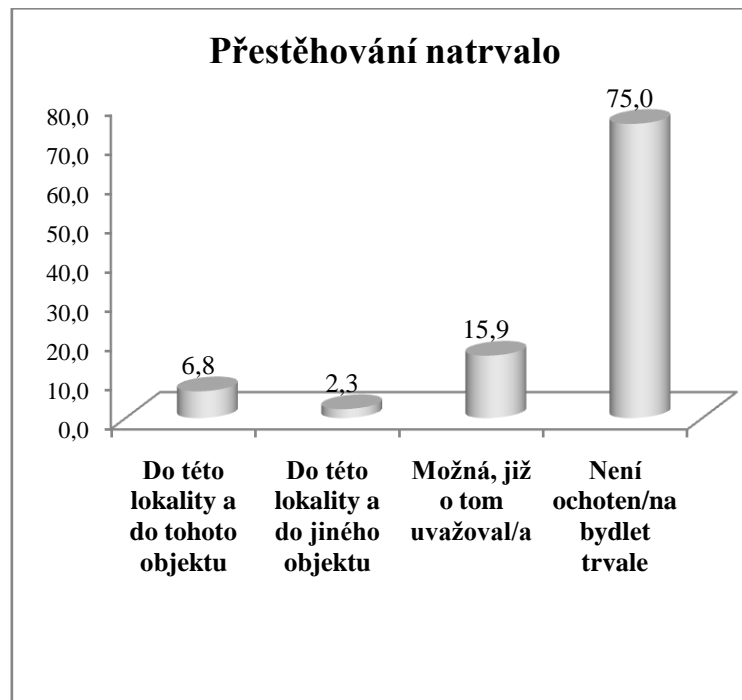
Z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že 75 % dotázaných není ochotno bydlet trvale v místě rekreačního objektu a stát se tak amenitními migranty. 15,9 % o přestěhování natrvalo již uvažovalo (Tab. 29, Graf 23), ale přesto 85,2 % uvádí, že má (rozhodně nebo spíše) silný citový vztah k místu, kde se rekreační objekt nachází a nikdo neuvedl, že by měl vztah k místu rozhodně slabý (Tab. 30, Graf 24).

Tabulka č. 29: Přestěhování natrvalo

Legenda	Četnost	Relativní četnost (%)
Do této lokality a do tohoto objektu	6	6,8
Do této lokality a do jiného objektu	2	2,3
Možná, již o tom uvažoval/a	14	15,9
Není ochoten/na bydlet trvale	66	75,0

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 23: Přestěhování natrvalo

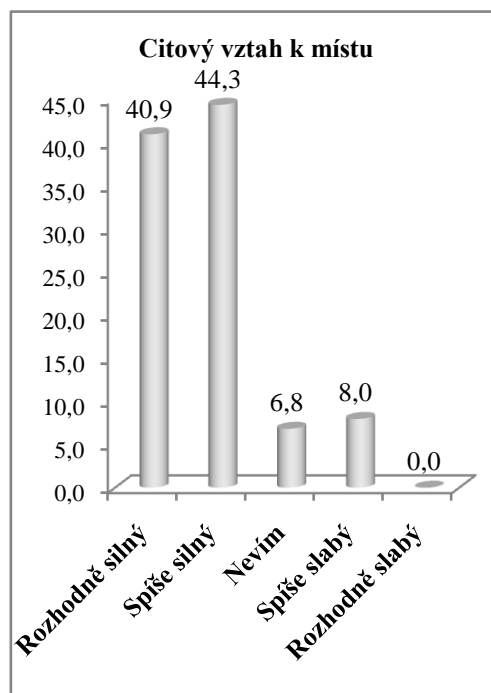
Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 30: Citový vztah k místu, kde se rekreační objekt nachází

Legenda	Četnost	Relativní četnost (%)
Rozhodně silný	36	40,9
Spíše silný	39	44,3
Nevím	6	6,8
Spíše slabý	7	8,0
Rozhodně slabý	0	0,0

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 24: Citový vztah k místu, kde se rekreační objekt nachází

Zdroj: Vlastní zpracování

Ve zkoumaném vzorku se rekreační příslušníci příliš nezapojují do spolkových nebo zájmových činností v místě jejich druhého bydlení (81,8 %). Z celkového počtu dotazovaných se jen 18,2 % zapojuje do spolků jako je rybářský, myslivecký, hasičský, maškarní nebo sportovní (Tab. 31, Tab. 32, Graf 25).

Tabulka č. 31: Zapojení do spolkové nebo zájmové činnosti

Legenda	Četnost	Relativní četnost (v %)
Ne	72	81,8
Ano	16	18,2

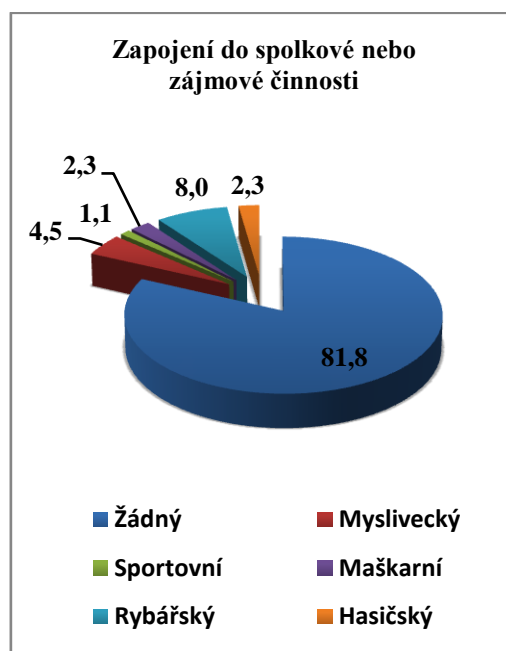
Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 32: Zapojení do spolkové nebo zájmové činností obce s uvedenými konkrétními spolky

Legenda	Četnost	Relativní četnost (%)
Žádný	72	81,8
Myslivecký	4	4,5
Sportovní	1	1,1
Maškarní	2	2,3
Rybářský	7	8,0
Hasičský	2	2,3

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 25: : Zapojení do spolkových nebo zájmových činností obce s uvedenými konkrétními spolky

Zdroj: Vlastní zpracování

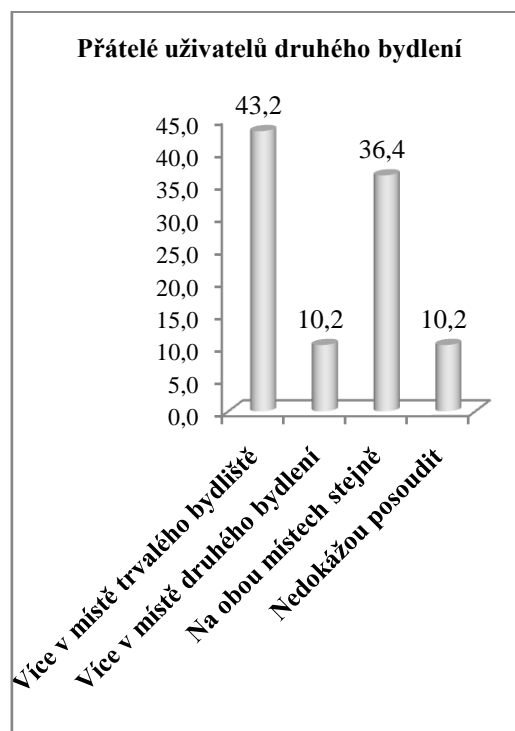
43,2 % dotázaných uvádí více přátel v místě trvalého bydliště, stejnou koncentraci přátel na obou místech má 36,4 % (Tab. 33, Graf 26). Společných akcí se sousedy se neúčastní 47,5 % respondentů. Mezi nejčastější volnočasové aktivity pořádané s přáteli v místě druhého bydlení patří sestupně grilování, pracovní brigády, oslavy svátků, pálení táborových ohňů a sportovní akce (Tab. 34, Graf 27).

Tabulka č. 33: Přátelé uživatelů druhého bydlení

Legenda	Četnost	Relativní četnost (%)
Více v místě trvalého bydliště	38	43,2
Více v místě druhého bydlení	9	10,2
Na obou místech stejně	32	36,4
Nedokážou posoudit	9	10,2

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 26: Přátelé uživatelů druhého bydlení

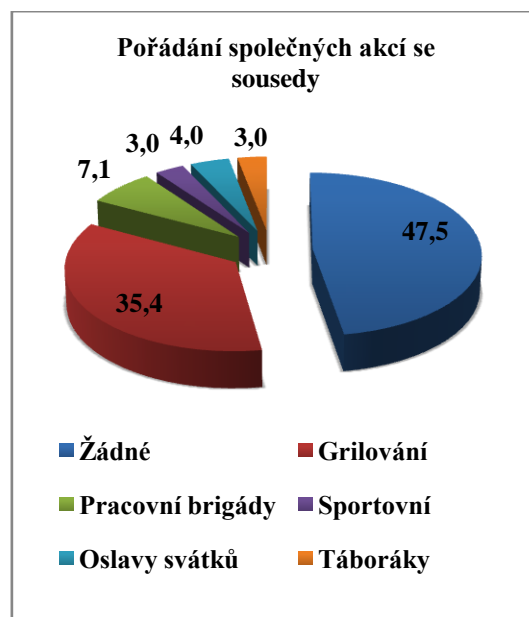
Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 34: Pořádání společných akcí se sousedy

Legenda	Četnost	Relativní četnost (%)
Žádné	47	47,5
Grilování	35	35,4
Pracovní brigády	7	7,1
Sportovní	3	3,0
Oslavy svátků	4	4,0
Táboráky	3	3,0

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 27: Pořádání společných akcí se sousedy

Zdroj: Vlastní zpracování

3. 5 ANALÝZA 2. STUPNĚ

Statistické vyhodnocení a s tím i tvorba kontingenčních tabulek bylo zpracováno pomocí literatury Statistika v terénních průzkumech (Pecáková 2008) a Základy matematické statistiky (Anděl 2007: 267 – 282). Použit byl program PSPP (*PSPP*). [online]. cit. [15. 10. 2014] Dostupné z: <http://metodykv.wz.cz/index.htm#pspp>. Analýza 2. stupně představuje rozbor dvou proměnných. Pro kontrolu existence vztahů z analýzy je potřeba použít test dobré shody Chí kvadrát (χ^2).

Pomocí testu dobré shody je možné ověřit závislost nebo nezávislost proměnných v kontingenční tabulce, čehož lze využít při ověřování platnosti hypotéz. Obecně se stanoví 2 hypotézy - H_0 , která předpokládá, že proměnné jsou na sobě nezávislé (ve statistice označovaná jako tzv. nulová hypotéza) a H_1 , která předpokládá, že proměnné jsou na sobě závislé (ve statistice označovaná jako alternativní hypotéza).

Po provedení chí kvadrát testu nad danou kontingenční tabulkou porovnáváme výslednou hodnotu parametru p-hodnota (úroveň významnosti) s kritickou hodnotou hladiny významnosti²² (obvykle se uvažuje 5 % hladina významnosti) pro daný počet stupňů volnosti.²³ Kritická hodnota pro 5 % hladinu významnosti odpovídá 95 % kvantilu²⁴ pro daný počet stupňů volnosti. Hodnoty kvantilů rozdělení chí kvadrát (χ^2) je možné dohledat v tabulkách (tabulky například viz. (*Statistika - tabulky*). [online]. cit. [15. 10. 2014] Dostupné z: <http://statistika.vse.cz/download/materialy/tabulky.pdf>.

Pokud je vypočtená p-hodnota menší nebo rovna kritické hodnotě 5 % hladiny významnosti, pak zamítáme nulovou hypotézu (tzn. nezávislost proměnných) a potvrzujeme platnost alternativní hypotézy. Pokud je vypočtená p-hodnota vyšší než kritická hodnota 5 % hladiny významnosti, pak potvrzujeme platnost nulové hypotézy a vyvracíme platnost alternativní hypotézy.

---

²² Hladina významnosti - je pravděpodobnost tzv. chyby I. druhu, což je chybné zamítnutí testované hypotézy.

²³ Stupeň volnosti - parametr pro porovnání nějakého testového kritéria - hodnotou parametru je zpravidla počet současně pozorovaných náhodných veličin, na nichž je testové kritérium založeno, snížený o jedna, jestliže byl některý parametr rozdělení neznámý, snižuje se počet stupňů volnosti za každý neznámý parametr.

²⁴ Kvantil - je číslo, které dělí soubor seřazených (například naměřených) hodnot na několik zhruba stejně velkých částí. Je to míra polohy rozdělení pravděpodobnosti náhodné veličiny. P-procentní kvantil statistického souboru hodnot – takové číslo, že právě p % daného souboru hodnot je menší než toto číslo. 50%ní kvantil se nazývá medián, 25%ní a 75%ní kvantil se nazývají dolní a horní kvantil. Je-li p násobkem 10, mluví se o decilech, je-li p celé číslo, o procentilech.

3. 5. 1 Závislost aktivní ochrany přírody na motivaci uživatelů druhého bydlení

První ze stanovených hypotéz, jejichž platnost bylo nutné potvrdit nebo vyvrátit, je závislost aktivní ochrany přírody uživateli druhého bydlení na jejich motivaci pro návštěvu objektu individuální rekreace.

Hypotéza zní: Ti uživatelé druhého bydlení, jejichž hlavní motivací k navštěvování nebo využívání objektu individuální rekreace je příroda, se zároveň snaží o její aktivní ochranu.

Tabulka č. 35: Aktivní ochrana přírody vs. Motivace uživatelů druhého bydlení

Ochrana přírody	Motivace					Celkem
	Blízkost přírody	Bytové důvody	Přátele, příbuzní	Relaxace	Zájmové činnosti	
Ne	6.00	2.00	2.00	36.00	.00	46.00
	21.43%	66.67%	33.33%	75.00%	.00%	52.27%
Ano	22.00	1.00	4.00	12.00	3.00	42.00
	78.57%	33.33%	66.67%	25.00%	100.00%	47.73%
Celkem	28.00	3.00	6.00	48.00	3.00	88.00
	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

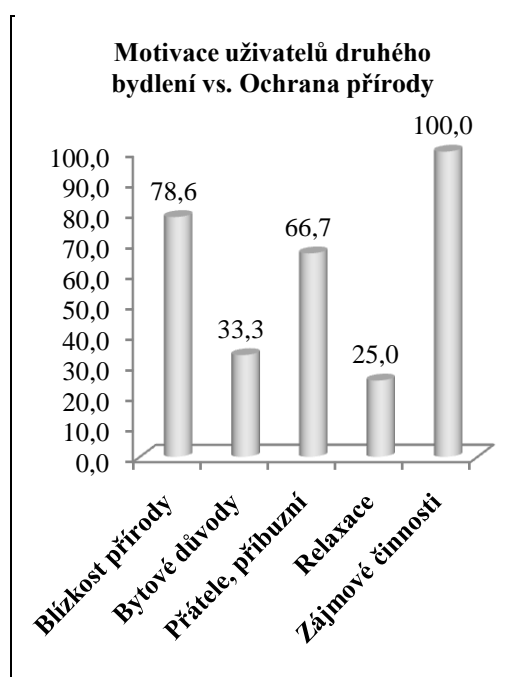
Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 36: Test dobré shody – Aktivní ochrana přírody vs. Motivace uživatelů druhého bydlení

Statistická funkce	Hodnota	Stupeň volnosti	P-hodnota
Pearson Chi-Square	25.1	4	0.00

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 28: Aktivní ochrana přírody vs. Motivace uživatelů druhého bydlení

Zdroj: Vlastní zpracování

Kontingenční tabulka (Tab. 35) ilustruje vzájemný vztah dvou proměnných (otázek) - aktivní ochrany přírody a motivace pro návštěvu objektu individuální rekreace. Nad uvedeným souborem odpovědí byl proveden test dobré shody chí kvadrát (Tab. 36), který vyvrátil platnost nulové hypotézy (tzn. nezávislost proměnných) na 5 % hladině významnosti, protože výsledná p-hodnota rovná hodnotě 0 je menší než kritická hodnota 5 % hladiny významnosti pro 4 stupně volnosti nabývající hodnoty 9,49. Je tedy možné potvrdit platnost alternativní hypotézy, že mezi zkoumanými proměnnými existuje určitá závislost. Test říká, že alespoň jedna kategorie aktivní ochrany přírody je ovlivněna alespoň jednou kategorií motivace pro návštěvu objektu individuální rekreace.

Při pohledu na tabulku (Tab. 35) a graf (Graf 28) je zjevné, že přes 78 % uživatelů druhého bydlení, jejichž hlavní motivací k navštěvování nebo využívání objektu individuální rekreace je příroda, se zároveň snaží o její aktivní ochranu, což potvrzuje platnost předpokládané hypotézy.²⁵ Dále je možné vyzorovat, že většina uživatelů druhého bydlení, jejichž hlavní motivací pro navštěvování nebo využívání objektu individuální rekreace je relaxace, se aktivně nepodílí na ochraně přírody. Nízká četnost odpovědí v ostatních kategoriích neumožňuje objektivně posoudit závislost aktivní ochrany přírody na těchto kategoriích.

3. 5. 2 Citový vztah k lokalitě a možnost přestěhování

Druhá ze stanovených hypotéz se týká souvislosti citového vztahu k lokalitě v místě druhého bydlení a ochoty uživatelů druhého bydlení k přestěhování do této lokality natrvalo.

Hypotéza zní: Přes 70 % uživatelů druhého bydlení, kteří mají silný citový vztah k lokalitě druhého bydlení, neuvažuje o přestěhování do objektu nebo lokality druhého bydlení.

---

²⁵ Zmíněná procenta uživatelů druhého bydlení představují pouze procentuální zastoupení v dané kategorii a nikoliv procentuální zastoupení z celkového počtu respondentů (100 % představuje počet respondentů, kteří uvedli, že je pro ně hlavní motivací příroda). Kontingenční tabulky v kapitole Analýza 2. stupně znázorňují jak četnost v jednotlivých kategoriích odpovědí, tak procentuální zastoupení.

Tabulka č. 37: Rozhodně silný citový vztah k lokalitě vs. Možnost přestěhování

Možnost přestěhování	Citový vztah k lokalitě				Celkem
	Rozhodně silný	Spíše silný	Nevím	Spíše slabý	
Tato lokalita a tento objekt	6	0	0	0	6
	16.67%	0.00%	0.00%	0.00%	6.82%
Tato lokalita a jiný objekt	0	1	1	0	2
	0.00%	2.56%	16.67%	0.00%	2.27%
Možná	11	2	1	0	14
	30.56%	5.13%	16.67%	0.00%	15.91%
Nejsem ochoten zde bydlet trvale	19	36	4	7	66
	52.78%	92.31%	66.67%	100.00%	75.00%
Celkem	36	39	6	7	88
	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

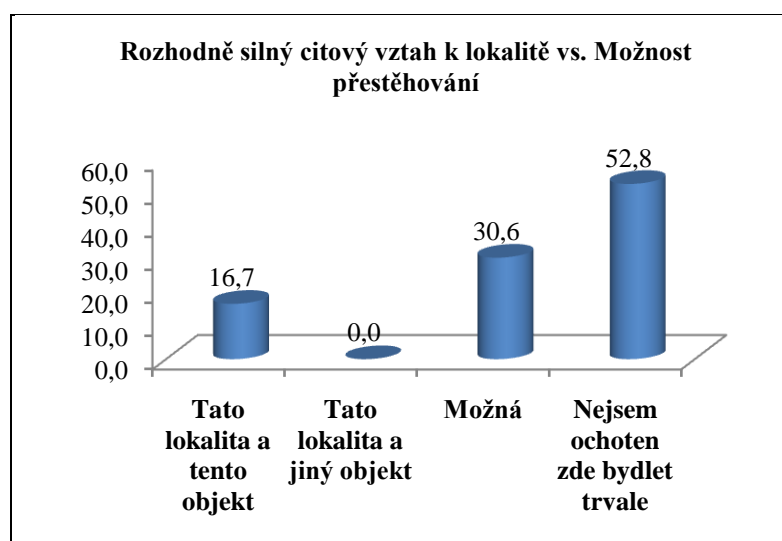
Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 38: Test dobré shody – Rozhodně silný citový vztah k lokalitě vs. Možnost přestěhování

Statistická funkce	Hodnota	Stupeň volnosti	P-hodnota
Pearson Chi-Square	28.51	9	0.00

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 29: Rozhodně silný citový vztah k lokalitě vs. Možnost přestěhování

Zdroj: Vlastní zpracování

Kontingenční tabulka (Tab. 37) znázorňuje vzájemný vztah dvou proměnných - citového vztahu k lokalitě a ochoty uživatelů druhého bydlení k přestěhování do lokality druhého bydlení. Nad uvedeným souborem odpovědí byl proveden test dobré shody chí kvadrát (Tab. 38), který vyvrátil platnost nulové hypotézy (tzn. nezávislost proměnných) na 5 % hladině významnosti, protože výsledná p-hodnota rovná hodnotě 0 je menší než kritická hodnota 5 % hladiny významnosti pro 9 stupňů volnosti nabývající hodnoty 16,9. Je tedy možné potvrdit platnost alternativní hypotézy, že mezi zkoumanými proměnnými existuje určitá závislost. Test říká, že alespoň jedna kategorie možnosti přestěhování je ovlivněna alespoň jednou kategorií citového vztahu k lokalitě.

Z tabulky (Tab. 37) a grafu (Graf 29) vyplývá, že 75 % ze všech účastníků výzkumu uvedlo, že není ochotno přestěhovat se do rekreačního objektu nebo lokality v místě druhého bydlení natrvalo. Lze ovšem vyzorovat, že čím silnější je jejich citový vztah k lokalitě, tím menší je procento těch uživatelů druhého bydlení, kteří možnost přestěhování rezolutně odmítají. Z výzkumu vyplynulo, že pouze 52,78 % uživatelů druhého bydlení se silným citovým vztahem k lokalitě rozhodně odmítá možnost přestěhování do objektu nebo lokality druhého bydlení, což vyvrací předpokládanou hypotézu, že uživatelů druhého bydlení spadajících do této kategorie bude přes 70 %.

3. 5. 3 Závislost zájmu o kvalitu složek životního prostředí na dosaženém vzdělání

Další stanovený předpoklad porovnává, zda existuje vztah mezi dosaženým vzděláním respondentů a tím, jak důležitá je pro ně kvalita složek životního prostředí. Podle předpokladu by měl takový vztah existovat a uživatelé druhého bydlení s vyšším dosaženým vzděláním by se měli o kvalitu složek životního prostředí zajímat více než uživatelé druhého bydlení s nižším dosaženým vzděláním.

Tabulka č. 39: Důležitost kvality složek ŽP vs. Dosažené vzdělání

Kvalita složek žp	Vzdělání				Celkem
	Základní	Vyučení	Středoškolské	Vysokoškolské	
Důležité	0.00	15	39	15	69
	0.00%	65.22%	82.98%	93.75%	78.41%
Nevím	2	3	3	0	8
	100.00%	13.04%	6.38%	0.00%	9.09%
Není důležité	0	5	5	1	11
	0.00%	21.74%	10.64%	6.25%	12.50%
Celkem	2	23	47	16	88
	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

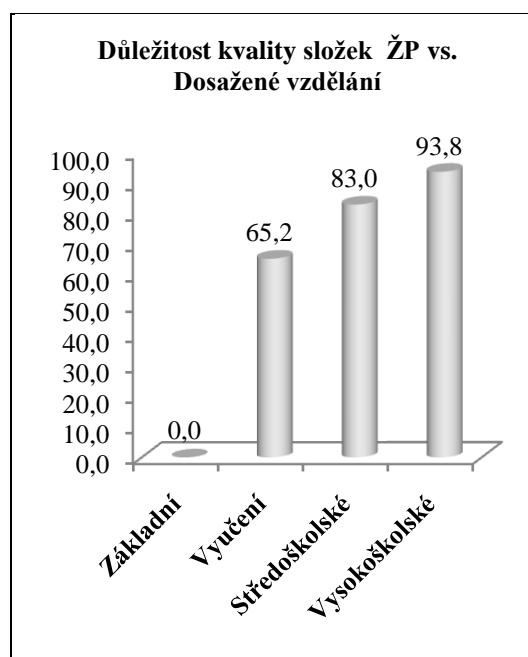
Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 40: Test dobré shody -
Důležitost kvality složek ŽP vs.
Dosažené vzdělání

Statistická funkce	Hodnota	Stupeň volnosti	P - hodnota
Pearson Chi-Square	25.55	6	0.00

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 30: Důležitost kvality složek ŽP vs. Dosažené vzdělání

Zdroj: Vlastní zpracování

Kontingenční tabulka (Tab. 39) znázorňuje vzájemný vztah dvou proměnných - důležitosti kvality složek životního prostředí pro respondenty a nejvyššího dosaženého vzdělání respondentů. Nad uvedeným souborem odpovědí byl proveden test dobré shody chí kvadrát (Tab. 40), který vyvrátil platnost nulové hypotézy (tzn. nezávislost proměnných) na 5 % hladině významnosti, protože výsledná p-hodnota rovná hodnotě 0 je menší než kritická hodnota 5 % hladiny významnosti pro 6 stupňů volnosti nabývající hodnoty 12,6. Je tedy možné potvrdit platnost alternativní hypotézy, že mezi zkoumanými proměnnými existuje určitá závislost.

I pokud vyloučíme odpovědi získané od respondentů se základním vzděláním z důvodu nízké četnosti reprezentantů této kategorie, lze z tabulky (Tab. 39) a grafu (Graf 30) vypočítat zjevnou závislost mezi dosaženým vzděláním respondentů a tím, jak důležitá je pro ně kvalita složek životního prostředí. Z výzkumu vyplývá, že pro 65,22 % uživatelů druhého bydlení, kteří jsou vyučení, je důležitá kvalita složek životního prostředí. Uživatelů druhého bydlení se středoškolským vzděláním považujících kvalitu životního prostředí za důležitou je již 82,98 %. V případě vysokoškolsky vzdělaných uživatelů druhého bydlení se jedná dokonce o 93,75 %. Toto zjištění je tedy v souladu se stanoveným předpokladem.

3. 5. 4 Závislost amenitní migrace na množství přátel v místě druhého bydlení

Tato sekce se věnuje posuzování závislosti amenitní migrace na množství přátel v místě druhého bydlení.

Tabulka č. 41: Koncentrace přátel vs. Amenitní migrace

Možnost přestěhování	Koncentrace přátel				Celkem
	V místě trvalého bydliště	V místě druhého bydlení	Na obou místech stejně	Nedokážu posoudit	
Tato lokalita a tento objekt	0	0	5	1	6
	0.00%	0.00%	15.63%	11.11%	6.82%
Tato lokalita a jiný objekt	1	0	1	0	2
	2.63%	0.00%	3.13%	0.00%	2.27%
Možná	4	4	3	3	14
	10.53%	44.44%	9.38%	33.33%	15.91%
Nejsem ochoten zde bydlet trvale	33	5	23	5	66
	86.84%	55.56%	71.88%	55.56%	75.00%
Celkem	38	9	32	9	88
	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

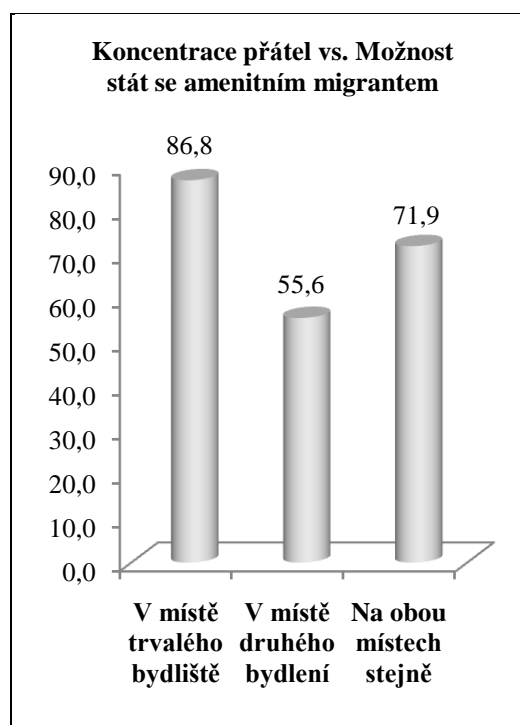
Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 42: Test dobré shody - Koncentrace přátel vs. Amenitní migrace

Statistická funkce	Hodnota	Stupeň volnosti	P - hodnota
Pearson Chi-Square	17.16	9	0.05

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 31: Koncentrace přátel vs. Amenitní migrace

Zdroj: Vlastní zpracování

Kontingenční tabulka (Tab. 41) znázorňuje vzájemný vztah dvou proměnných - možnosti amenitní migrace uživatelů druhého bydlení a koncentrace jejich přátel v místě druhého bydlení. Nad uvedeným souborem odpovědí byl proveden test dobré shody chí kvadrát (Tab. 42), který vyvrátil platnost nulové hypotézy (tzn. nezávislost proměnných) na 5 % hladině významnosti, protože výsledná p-hodnota rovná hodnotě 0,05 je menší než kritická hodnota 5 % hladiny významnosti pro 9 stupňů volnosti nabývající hodnoty 16,9. Je tedy možné potvrdit platnost alternativní hypotézy, že mezi zkoumanými proměnnými existuje určitá závislost.

Přestože uživatelů druhého bydlení, kteří nevylučují možnost amenitní migrace, je podle získaného souboru odpovědí pouze čtvrtina z celkového počtu respondentů, je možné na základě kontingenční tabulky (Tab. 41) a grafu (Graf 31) vyzorovat závislost vyšší pravděpodobnosti amenitní migrace uživatelů druhého bydlení, kteří mají v oblasti druhého bydlení stejně nebo více přátel než v oblasti trvalého bydliště, ve srovnání s pravděpodobností amenitní migrace uživatelů druhého bydlení, kteří mají vyšší koncentraci přátel v místě trvalého bydliště.

3. 5. 5 Závislost amenitní migrace na způsobu získání objektu druhého bydlení

Dalším zkoumaným aspektem je možnost existence závislosti amenitní migrace na způsobu získání objektu druhého bydlení. Stanovme předpoklad, že uživatelé druhého bydlení, kteří získali objekt druhého bydlení vlastní výstavbou nebo dědictvím, mají vyšší potenciál stát se amenitními migranty než uživatelé druhého bydlení, kteří si objekt druhého bydlení koupili nebo získali jiným způsobem.

Tabulka č. 43: Pravděpodobnost amenitní migrace vs. Způsob získání objektu druhého bydlení

Možnost přestěhování	Získání objektu druhého bydlení				Celkem
	Koupě	Vlastní výstavba	Dědictví	Jiný způsob	
Tato lokalita a tento objekt	0.00	3.00	3.00	0.00	6.00
	0.00%	11.54%	13.04%	0.00%	6.82%
Tato lokalita a jiný objekt	1.00	0.00	1.00	0.00	2.00
	2.86%	0.00%	4.35%	0.00%	2.27%
Možná	6.00	2.00	5.00	1.00	14.00
	17.14%	7.69%	21.74%	25.00%	15.91%
Nejsem ochoten zde bydlet trvale	28.00	21.00	14.00	3.00	66.00
	80.00%	80.77%	60.87%	75.00%	75.00%
Celkem	35.00	26.00	23.00	4.00	88.00
	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%

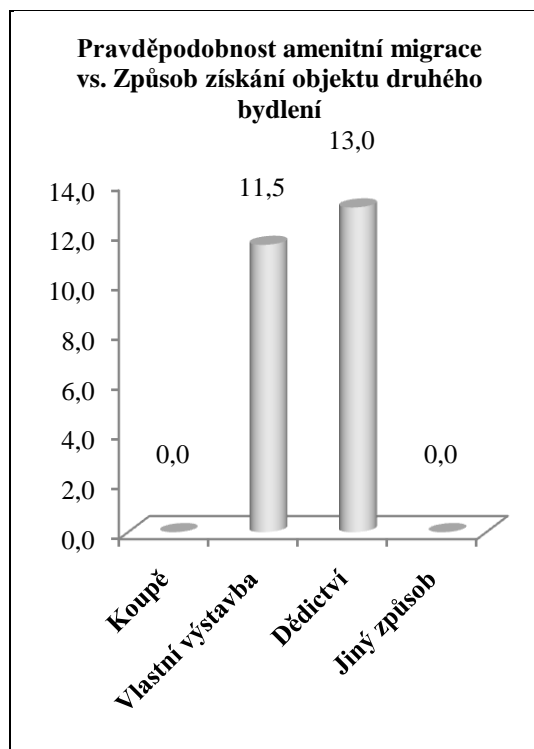
Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 44: Test dobré shody - Pravděpodobnost amenitní migrace vs. Způsob získání objektu druhého bydlení

Statistická funkce	Hodnota	Stupeň volnosti	P-hodnota
Pearson Chi-Square	8.67	9	0.47

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 32: Pravděpodobnost amenitní migrace vs. Způsob získání objektu druhého bydlení

Zdroj: Vlastní zpracování

Kontingenční tabulka (Tab. 43) znázorňuje vzájemný vztah dvou proměnných - pravděpodobnosti amenitní migrace uživatelů druhého bydlení a způsobu získání objektu druhého bydlení. Nad uvedeným souborem odpovědí byl proveden test dobré shody chí kvadrát (Tab. 44), který vyvrátil platnost nulové hypotézy (tzn. nezávislost proměnných) na 5 % hladině významnosti, protože výsledná p-hodnota rovná hodnotě 0,47 je menší než kritická hodnota 5 % hladiny významnosti pro 9 stupňů volnosti nabývající hodnoty 16,9. Je tedy možné potvrdit platnost alternativní hypotézy, že mezi zkoumanými proměnnými existuje určitá závislost.

Při procentním porovnání hodnot kategorií (způsobu získání objektu druhého bydlení pro případ, kdy respondenti odpověděli, že uvažují o přestěhování natrvalo do užívaného objektu druhého bydlení), je v souladu s předpokladem patrná závislost zvažování amenitní migrace na způsobu získání objektu druhého bydlení. Přes 11 % uživatelů druhého bydlení, kteří získali objekt druhého bydlení vlastní výstavbou, a kolem 13 % uživatelů druhého bydlení, kteří objekt druhého bydlení zdědili, reálně uvažuje o přestěhování natrvalo (Graf 32). Což je ve značném kontrastu s 0 % uživatelů druhého bydlení, kteří objekt druhého bydlení koupili nebo získali jiným způsobem. 80 % uživatelů druhého bydlení, kteří objekt druhého bydlení získali koupí, dokonce vůbec není ochotno bydlet v lokalitě druhého bydlení.

3. 5. 6 Závislost aktivní ochrany přírody na pohlaví uživatelů druhého bydlení

Tato sekce se zaměřuje na průzkum toho, zda je možné vysledovat závislost mezi snahami uživatelů druhého bydlení o aktivní ochranu přírody a pohlavím uživatelů druhého bydlení.

Tabulka č. 45: Aktivní ochrana přírody vs. Pohlaví uživatelů druhého bydlení

Ochrana přírody	Pohlaví		Celkem
	Žena	Muž	
Ne	26.00	20.00	46.00
	63.41%	42.55%	52.27%
Ano	15.00	27.00	42.00
	36.59%	57.45%	47.73%
Celkem	41.00	47.00	88.00
	100.00%	100.00%	100.00%

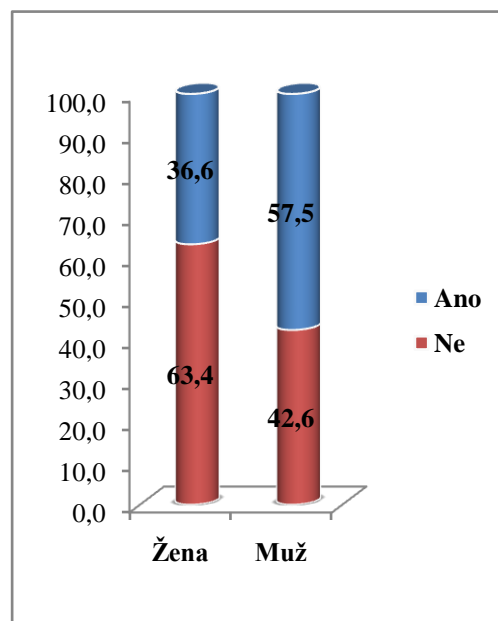
Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 46: Test dobré shody - Aktivní ochrana přírody vs. Pohlaví uživatelů druhého bydlení

Statistická funkce	Hodnota	Stupeň volnosti	P-hodnota
Pearson Chi-Square	3.82	1	0.05

Zdroj: Vlastní zpracování

Graf č. 33: Aktivní ochrana přírody vs. Pohlaví uživatelů druhého bydlení

Zdroj: Vlastní zpracování

Kontingenční tabulka (Tab. 45) znázorňuje vzájemný vztah dvou proměnných - aktivní ochrany přírody a pohlaví uživatelů druhého bydlení. Nad uvedeným souborem odpovědí byl proveden test dobré shody chí kvadrát (Tab. 46), který vyvrátil platnost nulové hypotézy (tzn. nezávislost proměnných) na 5 % hladině významnosti, protože výsledná p-hodnota rovná hodnotě 0,05 je menší než kritická hodnota 5 % hladiny významnosti pro 1 stupeň volnosti nabývající hodnoty 3,84. Je tedy možné potvrdit platnost alternativní hypotézy, že mezi zkoumanými proměnnými existuje určitá závislost.

Z tabulky (Tab. 45) a grafu (Graf 33) vyplývá, že přes 50 % uživatelů druhého bydlení se aktivně nezapojuje do ochrany přírody. Z pohledu na kategorie pohlaví je možné vyzorovat téměř inverzní vztah, kdy na stejné procento mužů (blíží se 60 %) podílejících se na aktivní ochraně přírody připadá téměř stejné procento žen, které se naopak nepodílejí na aktivní ochraně přírody. Pro opačný případ je vztah analogický. Je možné konstatovat, že existuje závislost mezi pohlavím uživatelů druhého bydlení a jejich postojem k aktivní ochraně přírody, kdy větší podíl na ochraně přírody připadá na uživatele druhého bydlení mužského pohlaví.

3. 6 TESTOVÁNÍ HYPOTÉZ

Hypotéza 1: Hlavní motivací k navštěvování rekreačního objektu je alespoň pro 50 % uživatelů druhého bydlení příroda.

→ **vyvrácena**

Z Tab. č. 14 a Grafu č. 10 vyplývá, že pro 54,5 % uživatelů druhého bydlení je hlavní motivací relaxace a pro 31,8 % příroda. Hypotéza je tedy vyvrácena.

Hypotéza 2: Alespoň 40 % uživatelů druhého bydlení se podílí aktivně na ochraně přírody.

→ **potvrzena**

Dle Tab. č. 17 47,7 % uživatelů druhého bydlení se aktivně zapojuje do ochrany přírody. Hypotéza se tedy potvrdila.

Hypotéza 3: Ve zkoumaném vzorku jsou alespoň 2/3 uživatelů druhého bydlení, kteří jsou rozhodně nebo spíše spokojeni s občanskou vybaveností obce.

→ **potvrzena**

Tab. č. 23 a Graf č. 16 představuje proměnnou (otázku) spokojenosti uživatelů druhého bydlení s občanskou vybaveností obce. Rozhodně ano uvedlo 26,1 % a spíše ano 54,5 %. Hypotéza je potvrzena.

Hypotéza 4: Ti uživatelé druhého bydlení, jejichž hlavní motivací k navštěvování nebo využívání objektu individuální rekreace je příroda, se zároveň snaží o její aktivní ochranu (alespoň z 50 %).

→ **potvrzena**

Kontingenční tabulka (Tab. 35) ilustruje vzájemný vztah aktivní ochrany přírody a motivace pro návštěvu objektu individuální rekreace. Přibližně 78,57 % uživatelů druhého bydlení, jejichž hlavní motivací k navštěvování nebo využívání objektu individuální rekreace je příroda, se zároveň snaží o její aktivní ochranu. Hypotéza se potvrdila.

Hypotéza 5: Přes 70 % uživatelů druhého bydlení, kteří mají silný citový vztah k lokalitě druhého bydlení, neuvažuje o přestěhování do objektu nebo lokality druhého bydlení.

→ **vyvrácena**

Ze statistického vyhodnocení vyplývá, že 52,78 % uživatelů druhého bydlení se silným citovým vztahem k lokalitě rozhodně odmítá možnost přestěhování do objektu nebo lokality druhého bydlení (Tab. 37).

Hypotéza 6: Pro alespoň 50 % uživatelů druhého bydlení s vysokoškolským vzděláním je důležitá kvalita složek životního prostředí.

→ **potvrzena**

Tabulka č. 39 znázorňuje skutečnost, že pro 93,75 % uživatelů druhého bydlení s vysokoškolským vzděláním je důležitá kvalita složek životního prostředí.

3. 7 VÝZKUM S PŘEDSTAVITELI OBCÍ MODELOVÉHO ÚZEMÍ

Představitelky obcí jsem kontaktovala pomocí elektronické komunikace v srpnu a září roku 2014 a předložila jsem jim krátký dotazník, který se skládal z 5 otevřených otázek (dotazník je součástí příloh). Otázky se týkaly: problémů obce s chataři, stížností chatařů, zájmu o výstavbu objektů individuální rekreace, aktivního zapojení uživatelů druhého bydlení do dění obce a kriminality v chatových osadách. Pro každou obec jsem vytvořila tabulku, kam jsem odpovědi představitelů obcí stručně zaznamenala (Tab. 47, 48, 49, 50). Ti uvádějí stížnosti chatařů, jež se shodují částečně s otázkami z dotazníkového šetření s uživateli druhého bydlení (viz. Tabulka č. 27 a Graf č. 22), jedná se například o opravu komunikací a zavedení více kontejnerů na komunální odpad. Dle představitelů obcí je zájem o výstavbu dalších objektů individuální rekreace spíše menší a výstavbě dalších objektů brání skutečnost, že rekreační oblasti se nachází z velké míry v povodňovém pásmu řeky. V daných lokalitách se příliš nevyskytuje kriminalita. Uživatelé druhého bydlení spolupracují s obcemi především při řešení problémů v blízkosti svého objektu individuální rekreace. S chataři a chalupáři se v zájmovém území vyskytují některé problémy, obce často uváděly černé ukládání odpadu (během terénního výzkumu se jednalo o častý jev), sousedské spory a v menší míře problémy s placením poplatků.

Tabulka č. 47: Výsledky šetření s představitelem města Soběslav

Město Soběslav	
Problémy s uživateli DB	Černé ukládání odpadu (hl. zahradního), neochota chatařů zapojit se do opravy komunikací
Stížnosti a požadavky uživatelů DB	Více kontejnerů na komunální odpad, požadavky na zavedení vodovodu a kanalizace
Zájem o výstavbu objektů DB	Výstavba je limitována nedostatkem dalších rozvojových ploch dle územního plánu
Aktivní zapojení uživatelů DB do dění obce	Upozorňování na problémy v okolí, zapojení se do akcí pořádaných městem
Kriminalita ve spojitosti s DB v obci	Spíše po sezónním odjezdu chatařů, spolupráce města s policií ČR (pravidelný dohled)

Zdroj: Vlastní zpracování.

Tabulka č. 48: Výsledky šetření s představitelem obce Roudná

Obec Roudná	
Problémy s uživateli DB	Černé ukládání odpadu, poházený odpad v blízkosti obce
Stížnosti a požadavky uživatelů DB	Výše poplatků za komunální odpad, stížnosti ohledně likvidace odpadu, krátká otevírací doba sběrného dvora
Zájem o výstavbu objektů DB	Minimálně, rekreační oblast je situována v povodňové oblasti, zájem více o trvalé bydlení
Aktivní zapojení uživatelů DB do dění obce	Jen ti, co se zdržují trvaleji, kterých je méně
Kriminalita ve spojitosti s DB v obci	Zřídka

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 49: Výsledky šetření s představitelem obce Klenovice

Obec Klenovice	
Problémy s uživateli DB	Občasná poplatková nekázeň, někdy špatné sousedské vztahy
Stížnosti a požadavky uživatelů DB	Výše poplatků
Zájem o výstavbu objektů DB	Ano, problémem je zájem o výstavbu v povodňovém pásmu řeky
Aktivní zapojení uživatelů DB do dění obce	Zapojení do řešení problémů ve svých lokalitách
Kriminalita ve spojitosti s DB v obci	Nevyskytuje se

Zdroj: Vlastní zpracování

Tabulka č. 50: Výsledky šetření s představitelem obce Skalice

Obec Skalice	
Problémy s uživateli DB	Černé ukládání odpadu, někdy sousedské spory, výjimečně neplacení poplatků
Stížnosti a požadavky uživatelů DB	Úprava přístupových cest, pobíhání psů, hluchost ostatních chatařů
Zájem o výstavbu objektů DB	Minimálně
Aktivní zapojení uživatelů DB do dění obce	Zájem ano, ale ne aktivní
Kriminalita ve spojitosti s DB v obci	Ne

Zdroj: Vlastní zpracování

4 DISKUZE

Cílem této kapitoly není předložit celkový přehled autorů, kteří se zabývali druhým bydlením v jižních Čechách, ale pouze uvést příklad některých prací a výzkumů, jež se dané problematice věnovaly v blízkosti území Soběslavska a jejichž výsledky mohou sloužit k porovnání s výsledky v předkládané práci. Získané závěry dotazníkového šetření v mikroregionu Soběslavska se výrazněji neodchylují od hodnot ostatních zkoumaných oblastí.

Na téma druhého bydlení se zaměřily výzkumy na KSGRR PřF UK realizované v rámci projektu Grantové agentury ČR v letech 2001 – 2003. Výstupem tohoto projektu byla publikace J. Vágnera a D. Fialové Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku (Vágner, Fialová: 2004). V rámci výzkumů byla provedena mimo jiné četná dotazníková šetření. Ta se týkala především údajů o pozemku nemovitosti, technického stavu a vybavení rekreačního objektu. Dále se jednalo o možnosti přechodu z druhého bydlení na bydlení trvalé, problémů, s nimiž se respondenti v souvislosti s druhým bydlením potýkají, a získání informací o tom, kdo se skrývá pod označením uživatele objektu druhého bydlení (Vágner, Fialová 2004: 215). Vybrané otázky byly též zařazeny do dotazníku, který jsem předkládala chatařům (případně chalupářům) v okolí střední Lužnice. Na výzkumy J. Vágnera a D. Fialové navázala řada studentských prací, z jižních Čech se jednalo například o diplomové práce J. Bělohlové (2002) a E. Pixové (2007).

Na základě výzkumu E. Pixové (2007: 70), která se věnovala druhému bydlení na Písecku, plánuje 23 % respondentů využívat současné druhé bydlení k bydlení trvalému. V mém dotazníkovém šetření se chce přestěhovat do zkoumané lokality 9,1 % (do toho samého nebo jiného objektu). Dle autorky diplomové práce je ochota k amenitní migraci způsobena větším podílem chalup oproti jiným oblastem. Ty vyžadují menší stavební úpravy i finanční zátěž. Z výsledků E. Pixové (2007: 76) vyplývá, že rovněž jako v mém výzkumu převažuje počet respondentů, kteří udávají problémy s dopravní dostupností, se špatným stavem přístupových cest k chatám a se svozem odpadů.

V terénním výzkumu mikroregionu Strakonicka J. Bělohlová (2002: 53, 74) uvádí, že 75 % respondentů nepořádá společné akce se sousedy. U uživatelů druhého bydlení střední Lužnice k těmto akcím nedochází ze 47,7 %. Modelové území J. Bělohlové se též liší podílem chat a chalup, z 246 rekreačních objektů se ve zkoumané lokalitě nachází 53,7 % chat a 46,3 % chalup. V mikroregionu Soběslavska se vyskytuje 31 chatových oblastí, a proto zde převažují zejména chaty. Tento rozdíl v množství chat a

chalup je možným řešením, proč v mém výzkumu je vyšší počet rekreantů, kteří se zapojují do společných akcí se sousedy.

Další akademické práce vznikaly na Katedře geografie pod vedením J. Kubeše. Chatařením podél střední Lužnice se zabývala E. Nováková (2013). Ta uvádí, že v jejím zkoumaném území též dochází k transformaci druhého bydlení na bydlení trvalé, což shledává jako určitý způsob narušení původního smyslu chatových osad. K územně - rozvojovým problémům patří dle autorky stejně jako v mém výzkumu povodňové ohrožení chatových osad, nekvalitní komunikace, chybějící vodovod a kanalizace, nedostatek kontejnerů na komunální odpad. Terénní výzkum E. Novákové prokázal (stejně jako dotazníkové šetření v mikroregionu Soběslavska) černé skládky nebo jiné nevhodné skládkování v blízkosti chat. E. Nováková dále upozorňuje na budování septiků, jež mohou znečistit vodní toky, a na rušení krajinného rázu výstavbou chat (Nováková 2013: 38 – 39). Také v mém výzkumu používají chataři odpadní jímky, pokud není zavedena v dané oblasti kanalizace.

Tématem chataření a chalupaření se rovněž zabývali studenti na Masarykově univerzitě. Druhému bydlení v Jihočeském kraji se věnovala L. Pospíchalová (2013) pod vedením J. Vystoupila. Stejně jako v modelovém území středního toku Lužnice v terénním výzkumu L. Pospíchalové převažuje počet respondentů (94 %), kteří chtějí využívat nemovitost k rekreaci a pouze 13 % k trvalému bydlení (Pospíchalová 2013: 49 – 50, 54). U mého výzkumu 75 % dotazovaných předkládá, že nejsou ochotni bydlet trvale. Tato shoda je pravděpodobně způsobena tím, že v obou modelových územích převládají chaty převážně koncipované na letní období. Výzkum L. Pospíchalové (2013: 49 – 50), kde mezi způsoby získání rekreačního objektu významně převažuje dědictví (51 %), je v kontrastu s výsledky mého výzkumu, kde mezi způsoby získání objektu druhého bydlení převládají koupě (23 %) a vlastní výstavba (29,5 %). Z toho by se dalo usuzovat, že v zájmovém území středního toku Lužnice již proběhla generační výměna a mladí dědici rekreační objekt prodali.

Amenitní migrací a jejím možným vlivem na socio – ekonomický rozvoj rurálních oblastí se zabýval projekt GA ČR č. 403/07/714-01 realizovaný v letech 2007 až 2010, v jehož rámci byla použita technika sběru dat pomocí standardizovaných dotazníků (Bartoš et. al. 2011). Některými otázkami jsem se inspirovala a upravila tak, aby mohly být použity v rámci mého dotazníkového šetření. Na projekt GA ČR č. 403/07/714-01 navázaly bakalářské a magisterské práce. Jihočeským regionem se zabývali například G. Havlíková (2011), jež si jako modelové území zvolila Českou Kanadu, nebo L. Kadlec (2012), který

se věnoval Třeboňsku. V obou výzkumech převažuje počet amenitních migrantů, kteří uvádí, že lokalita, do níž se přestěhovali, je vhodná k trvalému bydlení. V mém výzkumu, který se týkal druhého bydlení a části středního toku Lužnice, respondenti neshledávají místo vhodné k trvalému bydlení, přestože jsou s vybaveností obce spokojeni. Dle výzkumu G. Havlíkové (2011: 78 - 80) hlavním důvodem pro amenitní migraci byla příroda (29 %). To vyplývá i z dotazníkového šetření L. Kadlece (2012: 46), kde 48 % uvádí, že na přestěhování měly největší vliv příroda a krajina. Pro uživatele druhého bydlení v okolí středního toku řeky Lužnice je na základě mého výzkumu hlavní motivací pro navštěvování objektu individuální rekreace odpočinek a klid (54, 5 %), příroda byla umístěna na druhé místo (31, 8 %).

5 ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo zjistit, jaký je hlavní důvod uživatelů druhého bydlení pro trávení volného času v místě druhého bydlení a jestli touto hlavní motivací je příroda. Dalším úkolem bylo prozkoumat spokojenost chatařů/chalupářů s vybaveností obce a jaká zlepšení by obecním úřadům doporučili, souhrn případných nedostatků by mohl být podnětem k řešení problémů v dané obci. Dále jsem se snažila zjistit, jestli uživatelé druhého bydlení uvažují o tom stát se amenitními migranty a jestli se mezi nimi tento jev vyskytuje. V průběhu dotazníkové šetření, které proběhlo od května do září roku 2014, bylo sebráno 88 vyplněných dotazníků ze všech chatových osad zájmového území (katastr Soběslav, Roudná, Klenovice, Skalice). Záměrem bylo, aby počet respondentů odpovídal 10 % z počtu rekreačních objektů na katastru každé obce/města. Návratnost dotazníků byla vypočtena na 73,9 %. Z terénního průzkumu kromě primárních cílů vyplynuly další poznatky, které také shrnuji v následujících odstavcích.

V modelovém území se nachází přibližně 31 chatových osad. Další rekreační objekty jsou rozmístěny samostatně na katastrech zkoumaných obcí. Obecní úřady zkoumaného mikroregionu registrují cca 833 rekreačních objektů. Evidence vychází z poplatků, které rekreanti odvádějí. Tyto údaje poskytnuté obecními úřady se přibližně shodují s počtem rekreačních objektů, jež jsem zaznamenala během terénního výzkumu. Na katastrech zkoumaných obcí převažují především chaty, respondenti někdy označili své rekreační objekty jako vilové domky, případně se zde vyskytují v menším počtu rekreační chalupy, a to často přímo v zástavbě obce. Chatové osady jsou nejvíce umístěny v těsné blízkosti řeky Lužnice, proto zde hrozí riziko povodní a některé chaty byly již několikrát zaplaveny. Například se jedná o chatové osady na katastru Soběslavi – Na Švadlačkách, Za Letišťem; na katastru Klenovic – Hronův Lesík, Pod Hasíkem, Pod Bory; na katastru Skalice – Kuchyňky.

Ve zkoumaném vzorku převažují rekreanti ve věkových kategoriích 50 – 59 a 60 a více let se středoškolským vzděláním. Dotazovaní uvádí, že svůj objekt individuální rekreace začali navštěvovat především v 80. a 90. letech 20. století. Druhé bydlení v okolí střední Lužnice, především v sousedním katastru zkoumaných obcí v Plané nad Lužnicí, začínalo být oblíbené již mezi světovými válkami. V 80. letech se střed řeky Lužnice stává významnou rekreační oblastí Jihočeského kraje a rozšiřuje se počet chat na další katastry. Rekreační nemovitosti byly získány především koupí (39,8 %) a v druhé řadě vlastní výstavbou (29,5 %), Zkušenost s druhým bydlením ve svém dětství uvádí 44,3 %.

Venkovský cestovní ruch, do jehož dlouhodobé formy řadíme i druhé bydlení, může mít jak pozitivní, tak negativní charakter. Na jednu stranu zabraňuje vylidnění venkova, umožňuje rozšiřování společenských kontaktů a podporuje utváření vztahu mezi člověkem a přírodou. Mezi negativa se řadí například černé ukládání odpadu (především zahradního), které bylo zaznamenáno i v zájmovém území během terénního výzkumu a zároveň na tento problém poukázaly obecní úřady. Například se jednalo o chatové osady na katastru Soběslavi – U Letiště – Nová, Na Petříně; na katastru Klenovic U Hasíka; na katastru Skalice Houštinská. Rozsáhlá devastace přírody však nebyla v průběhu výzkumu zaznamenána a též na ni obecními úřady nebylo poukazováno.

Zájmové území disponuje vhodnými podmínkami pro volnočasové aktivity, jež se dají provozovat v místě druhého bydlení. Z dotazníkového šetření vyplývá, že rekreační dává přednost především odpočinku a klidu a jejich hlavní motivací k navštěvování objektů individuální rekreace je relaxace. Okolí střední Lužnice a roudenské pískovny umožňují sportovní vyžití a na modelovém území se dá zaznamenat poměrně vysoká četnost cyklostezek a turisticky značených cest, což činí mikroregion atraktivnější pro rekreaci a návštěvníci mohou tak realizovat své koníčky. Respondenti tráví volný čas dle jejich odpovědí sestupně zahrádkařením, houbařením, turistikou, rybařením nebo kutilstvím. Přestože hlavním důvodem pro 68,2 % respondentů k navštěvování rekreačního objektu není příroda, 47,7 % uvedlo, že se snaží aktivně o ochranu přírody a zároveň 89,8 % třídí odpad. Ze statistického vyhodnocení též vyplývá, že 78,57 % uživatelů druhého bydlení, jejichž hlavní motivací k navštěvování objektu individuální rekreace je příroda, se zároveň snaží o její aktivní ochranu, což potvrzuje předem stanovenou hypotézu. Větší podíl na aktivní ochraně přírody připadá na uživatele druhého bydlení mužského pohlaví. V okolí rekreačního objektu se rekreačním nejvíce líbí příroda, blízkost řeky a les, často se ale u této otázky opakovaly odpovědi jako klid, turistické stezky, vhodné místo pro výchovu dětí, architektura atd. Z šetření dále vyplývá závislost mezi dosaženým vzděláním respondentů a tím, jak důležitá je pro ně kvalita složek životního prostředí. Pro 82,98 % uživatelů druhého bydlení se středoškolským vzděláním je důležitá kvalita složek životního prostředí, v případě vysokoškolsky vzdělaných respondentů se jedná o 93,75 %. S kvalitou přírodních parametrů jsou dotazovaní spokojeni u kvality ovzduší (88,6 %) a stavu okolních lesů (64,8 %), se stavem řeky Lužnice je spokojeno méně než 50 % (38,6 %). Převažuje počet odpovědí, ve kterých respondenti uvádí, že kvalita ovzduší se v průběhu posledních let zlepšuje (vliv nejspíše má zavření průmyslových továren) a stav okolních lesů a řeky Lužnice zhoršuje. Z dotazníkového

šetření dále vyplývá, že respondenti nejsou spokojeni s 45,5 % s odvozem odpadů a zároveň 18,2 % ruší hluk z dopravy.

Výsledky výzkumu dále ukazují, že 69,3 % dotázaných je spokojeno s mezilidskými vztahy v blízkosti jejich druhého bydlení, nespokojeno je 10,2 % a 5 respondentů uvádí, že mezilidské vztahy se v průběhu posledních let mění k horšímu. Ve zkoumaném vzorku 6,8 % zatrhlo, že hlavním důvodem k navštěvování rekreačního objektu jsou přátelé nebo příbuzní. Více respondentů má přátele v místě jejich trvalého bydliště (43,2 %), na obou místech stejně 36,4 % a více v místě druhého bydlení 10,2 %. 47,5 % nepořádá akce se sousedy a 81,8 % není zapojeno ve spolkové ani zájmové činnosti obce. Ve zkoumaném vzorku je dále 25 % nespokojeno a 45 % spokojeno s kriminalitou v blízkosti svého rekreačního objektu. 11 respondentů uvádí, že kriminalita se v posledních letech spíše mění k horšímu. Dle představitelů obecních úřadů se kriminalita v souvislosti s druhým bydlením na jejich katastrech příliš nevyskytuje a snaží se spolupracovat s policií ČR.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že vybavenost obce je pro uživatele druhého bydlení postačující. S občanskou vybaveností obce je rozhodně a spíše spokojeno 80,6 %. Nejvíce respondentům chybí technická infrastruktura (31,9 %) a ze zařízení postrádají především obchod (14,8 %) a parkoviště (11,4 %). Na druhou stranu 46,6 % nechybí žádné zařízení. 60,2 % zaznamenalo, že do 1 km od rekreační nemovitosti se nenachází kontejnery na tříděný odpad. Respondenti měli uvést návrhy, jimiž by poskytli obecním úřadům podklady pro zlepšení, často se opakovaly odpovědi jako oprava komunikace, zrušení poplatku za odpad, více kontejnerů na komunální a tříděný odpad. Na tyto problémy bylo často poukazováno během terénního výzkumu. K dalším návrhům patřila i lepší dopravní dostupnost, ochrana před kriminalitou a zavedení vodovodu a kanalizace (poslední návrh pouze v některých chatových osadách na katastru Soběslavi, kde vodovod a kanalizace nebyly zatím zavedeny).

Na základě elektronické komunikace byli osloveni představitelé obecních úřadů. Ti se setkávají v souvislosti s chataři/chalupáři s problémy, které se týkají již zmiňovaného černého ukládání odpadu, občasných poplatkových nekázně nebo sousedských sporů. Zájem o výstavbu nových rekreačních objektů je spíše minimální a rekreatanti se aktivně zapojují především do řešení problému v blízkosti jejich druhého bydlení.

Druhé bydlení je chápáno někdy jako mezistupeň pro amenitní migraci. Mikroregion Soběslavska je přírodně cenné a kulturně zajímavé území a je vhodné pro obě základní formy amenitní migrace, jak pro stěhování se za lepším životním prostředím, tak

za specifickým kulturním prostředím. Území středního toku řeky Lužnice zahrnuje významné přírodní rezervace (Borkovická blata, Dráčovské tůně) a specifický reliéf krajiny, jež je utvářen především Tábořskou a Tučapskou pahorkatinou, zároveň ale k přestěhování může vést i lidová blatská architektura, možnost kulturního vyžití a historické zázemí měst nebo obcí. Na základě dotazníkového šetření se chce přestěhovat do zkoumaného území 9,1 % respondentů, z toho do současného rekreačního objektu 6,8 % a do jiného objektu 2,3 %. 15,9 % uvádí, že o tom již někdy uvažovalo. Ve zkoumaném vzorku má silný citový vztah k danému místu 85,2 % uživatelů druhého bydlení. Zároveň z analýzy 2. stupně vyplývá, že 52,78 % respondentů se silným citovým vztahem k lokalitě rozhodně odmítá možnost přestěhování do objektu nebo lokality druhého bydlení. Dále je možné vypočítat vyšší pravděpodobnost amenitní migrace uživatelů druhého bydlení, kteří mají v oblasti druhého bydlení stejně nebo více přátel než v oblasti trvalého bydliště, ve srovnání s pravděpodobností amenitní migrace uživatelů druhého bydlení, kteří mají vyšší koncentraci přátel v místě trvalého bydliště. Větší ochotu přestěhovat se do rekreačního objektu mají respondenti, jež rekreační nemovitost získali vlastní výstavbou nebo dědictvím, proti těm, kteří ji zakoupili. Trvale (více jak půl roku) rekreační objekt využívá 10,2 % respondentů, nejvíce jej ale navštěvují v celé letní sezoně a o víkendech. Během výzkumu bylo zaznamenáno, že v některých chatových osadách (například na katastru Soběslavi chatové osady U Letiště - Nová, Na Švadlačkách, Na Petříně, Na Pilátě; na katastru Roudná U Moravců, U Rybáků, V Zátokách) dochází k prolínání objektů individuální rekreace s trvalým bydlením. Byla zjištěna jak přestavba rekreačních nemovitostí v bydlení trvalé, tak přímo výstavba prvního bydlení jako součást chatové zástavby. Především se jednalo o chatové osady, které se postupně stávají součástí města/obce, vyskytují se v jejich těsném zázemí, a v nichž převažují kvalitní asfaltové příjezdové komunikace. V modelovém území je tedy předpoklad výskytu amenitní migrace. Amenitní migrace by mohla přispět k socioekonomickému rozvoji zájmového území, zvýšit možnosti pracovních příležitostí a udržet určité služby v dané lokalitě.

SUMMARY

The analysed region of the Lužnice river middle course features unspoiled nature and a wide range of sporting and cultural activities that constitute the most probable explanation of the high number of individual recreation residences (holiday homes) here. The land registry registers about 31 second home settlements in the cadastral district of the Soběslav town and that of the Roudná, Klenovice and Skalice municipalities. In these second home settlements, local authorities register 833 holiday homes (primarily cottages).

The respondents have revealed that their main motivation for using their holiday homes is relaxation. At the same time, more than 40 % claim that they also participate in nature protection and two thirds of them sort waste. 45.5 % of second home dwellers in the analysed sample are not satisfied with waste collection. In their view, local authorities should primarily repair roads, abolish waste collection-related fees and provide more sorted waste and municipal waste containers. The results of the questionnaire have revealed that, as far as the second (holiday) home dwellers are concerned, the public services and facilities are considered adequate. 9.1 % of respondents plan to move to the analysed region and 15.9 % of them have already considered this eventuality. In several of these second home settlements, second homes mix with permanent homes and 10.2 % of respondent use their holiday home as a permanent dwelling. During fieldwork, I have encountered illegal waste dumps in several second home settlements. This issue has also been noted by local authority officials. However, I have not noticed any large scale damage to nature.

BIBLIOGRAFIE

- ABAZID, Daniel. 2006. *Borkovická blata*. In: HOREJSKOVÁ, Lenka; RŮŽIČKA, Roman (eds.). *Vítejte na Tábořsku*. České Budějovice: Město Tábor. 34 – 37. ISBN 80-239-7075-5.
- ABRAMS, B. Jesse et al. 2012. *Re-creating the Rural, Reconstructing Nature: An International Literature Review of the Environmental Implication of Amenity Migration*. Department of Geography, Colgate University, Hamilton NY, USA: *Conservation and Society* 10(3). 270 – 284.
- ANDĚL, Jiří. 2007. *Základy matematické statistiky*. Praha: Matfyzpress, vydavatelství Matematicko – fyzikální fakulty Univerzity Karlovy v Praze. ISBN 80-86732-40-1.
- AUGUSTA, Pavel; KLÍNKOVÁ, Hana. 2001. *Tábor: kniha o městě*. Praha: Milpo Media s.r.o. ISBN 80-86098-18-4.
- BADE, J. Klaus. 2005. *Evropa v pohybu (evropské migrace dvou staletí)*. Praha: Lidové noviny. ISBN 80-7106-559-5.
- BARTOŠ, Michael et al. 2011. *Amenitní migrace do venkovských oblastí České republiky*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o. ISBN 978-80-87154-49-8.
- BARTOŠ, Michael; KUŠOVÁ, Drahomíra; TĚŠITEL, Jan; KOPP, Jan; NOVOTNÁ, Marie. 2008. *Amenity Migration in the Context of Landscape-Ecology Research*. *Journal of Landscape Ecology*, 2008, roč. 1, č. 2, 5 - 21. ISSN: 1803-2427.
- BARTOŠ, Michael; KUŠOVÁ, Drahomíra; TĚŠITEL, Jan. 2009. *Motivation and life style of the Czech amenity migrants (case study)*. *European Countryside*. Volume 1, Issue 3, Pages 164-179, ISSN (Online) 1803-8417.
- BEGON, Michael; HARPER, L. John; TOWNSEND, R. Colin. 1997. *Ekologie (jedinci, populace, společenstva)*. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 80-7067-695-7.
- BIČÍK, Ivan et al. 2001. *Druhé bydlení v Česku*. Praha: KSGRR PřF UK. ISBN 80-238-7002-3.
- BIČÍK, Ivan. 2001. *Postavení, změny a perspektivy druhého bydlení v Česku*. In: BIČÍK, Ivan et al. *Druhé bydlení v Česku*. Praha: KSGRR PřF. UK. 25 – 41. ISBN 80-238-7002-3.
- BINEK, Jan (ed.). 2008. *Průmysl cestovního ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. GaREP, spol. s.r.o.
- BOUZEK, Jan. 2013. *Vznik Evropy*. Praha/Kroměříž: Triton. ISBN 978-80-7387-670-8.

- BRYMAN, Alan. 2012. *Social research methods*. Oxford, New York: Oxford University Press. ISBN 978-0-19-958805-3.
- CATER, Erlet. 2004. *Ecotourism: Theory and Practice*. In: LEW, Alan A; HALL, C. Allan; WILLIAMS, M. (eds.). *A companion to tourism*. 1st Malden: Blackwell: 484 – 497. ISBN 0-631-23564-7.
- CIKHART, Roman. 1947. *Popis Táborska. Soupis archeologických, historických, lidových a přírodních památek politického okresu táborského s přehledem příslušné literatury*. Tábor: Okresní rada osvětová, 1947.
- CÍLEK, Václav. 2007: *Chatařství jako fenomén, mentalita a osud*. In: ZAPLETALOVÁ, Veronika (ed.). *Chatařství: architektura lidských snů a možností*. Brno: ERA. 379 – 399. ISBN 978-80-7366-086-4.
- ČECH, Vladimír. 1968. *Geologické a mineralogické poměry táborského okolí*. In: HNÍZDO, Antonín Zbyšek; KOUTEK, Alois (eds.). *Vlastivěda Táborska: zeměpisný přehled, geologie a mineralogie*. I. díl. 9 – 49. Tábor. Vydalo okresní pedagogické středisko odboru školství v Táboře.
- DAVID, Peter; SOUKUP, Vladimír. 2008: *Velká turistická encyklopedie. Jihočeský kraj*. Praha: Euromedia – Group. ISBN 978-80-242-1941-7.
- DISMAN, Miroslav. 2002. *Jak se vyrábí sociologická znalost (příručka pro uživatele)*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1966-8.
- DRBOHLAV, Dušan. 2010. *Migrace a (i)migranti v Česku (kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?)*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. ISBN 978–80–7419–039–1.
- DROBNÁ, Daniela; MORÁVKOVÁ, Eva. 2004. *Cestovní ruch: Pro střední školy a pro veřejnost*. Praha: Fortuna. ISBN 80-7168-901-7
- DRUM, Andy; MOORE, Alan. 2002. *Ecotourism development (A manual for conservation planners and managers)*. Volume 1. An introduction to ecotourism planning. Arlington, Virginia, USA. The Nature Conservancy.
- DUDÁK, Vladislav; PAVELKA, Zdenko. 2012. *Agroturistika v České republice: dovolená na venkově*. Praha: Novela Bohemica. ISBN 978-80-8768-363-3.
- DUFFKOVÁ, Jana. 2002. *O tom, jak a proč vzniklo (zatím) a nezaniklo chataření a chalupaření v Čechách*. In: Studijní podklady pro studenty kurzu Sociologie životního stylu (téma Volný čas) příspěvek do čísla časopisu Přítomnost „První a druhý domov. Vývoj české záliby v chataření a chalupaření z pohledu sociologie“, léto 2002.
- DUFFKOVÁ, Jana. 2013. *Druhé bydlení (chataření/chalupaření) jako významný prostor pro rekreační využívání volného času*. In: FAZIK, Alexander; ŠTEMBERK, Jan et al.

2013. Aktuální problémy volného času a cestovního ruchu. Praha: Nová tiskárna Pelhřimov ve spolupráci s katedrou společenských věd Vysoké školy obchodní v Praze. 175 – 180. ISBN 978-80-7415-076-0.
- DUFFKOVÁ, Jana; URBAN, Lukáš; DUBSKÝ, Josef. 2008. *Sociologie životního stylu*. Plzeň: Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-6.
- DVOŘÁK, Vladimír. 2006. *Vývoj cestování a cestovního ruchu*. In: HESKOVÁ, Marie (ed.). *Cestovní ruch*. Praha: Fortuna. 39 – 61. ISBN 80-7168-948-3.
- DŽUPINOVÁ, Eva; PŠENKA, Tomáš. 2010. *Vybrané geografické aspekty druhého bydlení na Slovensku*. In: HOLEŠÍNSKÁ, Andrea (ed.). 1. Mezinárodní kolokvium cestovního ruchu. Sborník příspěvků. Masarykova univerzita, Brno, 7 – 16. ISBN 978-80-210-5372-4.
- ELISOVÁ, Kateřina. 2013. *Chataři a chalupáři v České republice – minulost nebo znovuobjevený fenomén?* Sborník mezinárodní vědecké konference. Hotelnictví, turismus a vzdělání (Perspektivy 2020). 5. ročník. 80 – 91. Praha: Vysoká škola hotelová v Praze 8, spol. s r.o. ISBN 978-80-87411-53-7. Online: <http://www.vsh.cz/pool/file/sbornk-2013.pdf> dne 3. 7. 2014
- FAZIK, Alexandr. 2013. *Fond volného času, jeho struktura a funkce*. In: FAZIK, Alexandr; ŠTEMBERK, Jan et al. 2013. Aktuální problémy volného času a cestovního ruchu. Praha: Nová tiskárna Pelhřimov ve spolupráci s katedrou společenských věd Vysoké školy obchodní v Praze. 12 – 18. ISBN 978-7415-076-0.
- FENNELL, David A. 2007. *Ecotourism. Third edition*. London. Routledge Taylor & Francis Group. London and New York. ISBN 10: 0-415-42931-5.
- FIALOVÁ, Dana. 1999. *Druhé bydlení – nedílná součást našeho venkova*. In: Geografické rozhledy, ročník 9, číslo 4/ 1999 – 2000, 92 – 93.
- FIALOVÁ, Dana. 2001. *Informační základna rozložení objektů individuální rekreace v Česku*. In: BIČÍK, Ivan et al. *Druhé bydlení v Česku*. Praha: KSGRR Př F UK. 19 – 24. ISBN 80-238-7002.
- FIALOVÁ, Dana. 2004. *Okolnosti podmiňující vznik a vývoj druhého bydlení*. In: VÁGNER, Jiří; FIALOVÁ, Dana et al. *Regionální diferenciacie druhého bydlení v Česku*. Praha: Univerzita Karlova. Přírodovědecká fakulta. 38 - 48. ISBN 80-86561-15-1.
- FIALOVÁ, Dana. 2011. *Regionální identita a identita regionu ve spojení s cestovním ruchem*. In: PÁSKOVÁ, Martina; DOLEJSKÝ, Vladimír (eds.). *Výzvy a hrozby ekoturismu a geoturismu pro ochranu biodiverzity a geodiverzity: recenzovaný sborník*

- konference s mezinárodní účastí: Telč, 5. 10. a 6. 10. 2011. Vyd. 1. Pardubice: Geopark Vysočina, 2011, 103.
- FIALOVÁ, Dana. 2012. *Cena za cestovní ruch: přínosy versus ztráty (Výukový metodický list)*. Praha: Nakladatelství P3K s.r.o. ISBN 978-80-87186-81-7.
- FIALOVÁ, Dana; KADLECOVÁ, Veronika. 2007. *Nové trendy a dopady druhého bydlení*. In: KRAFT, Stanislav; MIČKOVÁ, Karolína; RYPL, Jiří; ŠVEC, Pavel; VANČURA, Michal (eds.). *Česká geografie v Evropském prostoru*. Sborník XXI. Sjezdu České geografické společnosti, JČU PedF České Budějovice: 36 - 41 ISBN 978-80-7040-986-2.
- FIALOVÁ, Dana; KADLECOVÁ, Veronika; NOŽIČKOVÁ, Veronika. 2011. *Koncept timesharingu jako alternativa apartmánových rekreačních bytů a „holandských rekreačních vesnic“?* Czech Hospitality and Tourism Papers – Hotelnictví, lázeňství, Turismus, ročník VII, číslo 14/2011, 55 – 67. ISSN 1801-1535.
- FIALOVÁ, Dana; VÁGNER, Jiří. 2005. *Druhé bydlení v periferních oblastech*. In: NOVOTNÁ, Marie (ed.). *Problémy periferních oblastí*. Praha: Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje Př F UK. 74 – 81. ISBN 80-86561-21-6.
- FIALOVÁ, Dana; VÁGNER, Jiří. 2009. *Sociogeografické aspekty druhého bydlení a jejich regionální diferenciac* (na příkladu Česka). In: *Geografický časopis*, 61, č. 2, 89 -110. ISSN 0016-7193.
- FIALOVÁ, Dana; VÁGNER, Jiří. 2012. *Impacts of second home tourism on shaping regional identity in the regions with significant recreational function*. *Encontros Científicos – Tourism & Management Studies*, 8, 285 – 294.
- FORMAN, T. T. Richard; GODRON, Michel. 1993. *Krajinná ekologie*. Praha: Academia. ISBN 80-200-0464-5.
- FRANC, Martin. 2011a. *Chata*. In: KNAPÍK, Jiří; FRANC, Martin et al. *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948 – 1967*. Svazek A – O. Praha: Academia. 375 – 377. ISBN 978-80-200-2019-2.
- FRANC, Martin. 2011b. *Tramping*. In: KNAPÍK, Jiří; FRANC, Martin et al. *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948 – 1967*. Svazek P – Ž. Praha: Academia. 945 – 946. ISBN 978-80-200-2019-2.
- FRANC, Martin, 2011c. *Camping*. In: KNAPÍK, Jiří; FRANC, Martin et al. *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948 – 1967*. Svazek A – O. Praha: Academia. 170. ISBN 978-80-200-2019-2.

- FRANC, Martin. 2011d. *Chalupa*. In: KNAPÍK, Jiří; FRANC, Martin et al. Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948 – 1967. Svazek A – O. Praha: Academia. 374 – 375. ISBN 978-80-200-2019-2.
- FRANC, Martin; KNAPÍK, Jiří. 2013. *Volný čas v českých zemích 1957 – 1968*. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-2229-5.
- FRÍDL, Jan. 1969. *Zeměpisný a geomorfologický přehled Táborska*. In: HNÍZDO, Antonín. Zbyšek; KOUTEK, Alois. (eds.). *Vlastivěda Táborska: zeměpisný přehled, geologie a mineralogie*. I. díl. 58 - 86. Tábor. Vydalo okresní pedagogické středisko odboru školství v Táboře.
- FROST, Warwick. 2004. *A Hidden Giant: Second Homes and Coastal Tourism in South – Eastern Australia*. In: HALL, C. Michael; MÜLLER, K. Dieter (eds.). *Tourism, mobility and second homes: between elite landscape and common ground*. Clevedon: Channel view publications. 162 – 173. ISBN 1-873150-80-6.
- GALLENT, Nick; TEWDWR-JONES, Mark. 2000. *Rural second homes in Europe: examining housing supply and planning control*. Aldershot: Ashgate: ISBN 1-84014-582-x.
- GREGORY, Derek; JOHNSTON, J. Robert (eds.). 1986. *The dictionary of human geography*. 2nd ed. Oxford: Blackwell: ISBN 0-631-14656-3.
- HALL, C. Michael; MÜLLER, K. Dieter (eds.). 2004. *Tourism, mobility and second homes: between elite landscape and common ground*. Clevedon: Channel view publications. ISBN 1-873150-80-6.
- HALL, C. Michael; MÜLLER, K. Dieter. 2004. *Introduction: Second Homes, Curse or Blessing? Revisited*. In: HALL, C. Michael; MÜLLER, K. Dieter (eds.). *Tourism, mobility and second homes: between elite landscape and common ground*. Clevedon: Channel view publications. 3 – 14. ISBN 1-873150-80-6.
- HAVELKA, František. 1972: *Rašeliniště a rašelina Táborska*. In: HNÍZDO, Antonín, Zbyšek; KRÁL, Václav (eds.). *Vlastivěda Táborska: botanika, polní a lesní hospodářství, chráněná území*. II. díl. 53 – 62. Tábor: Vydalo okresní pedagogické středisko odboru školství v Táboře.
- HESKOVÁ, Marie et al. 2006. *Cestovní ruch: pro vyšší odborné školy a vysoké školy*. Praha: Fortuna. ISBN 80-7168-948-3.
- HENDL, Jan. 2004. *Přehled statistických metod (analýza a metaanalýza dat)*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0200-4.

- HLÁSEK, Josef; ABAZID, Daniel. 2006. *Veselské pískovny a Písečný přesyp u Vlkova*. In: HOREJSKOVÁ, Lenka; RŮŽIČKA, Roman (eds.). *Vítejte na Táborsku*. České Budějovice: Město Tábor. 37 – 40. ISBN 80-239-7075-5.
- HLAVÁČ, Václav. 1985. *Klimatické poměry*. In: CHÁBERA, Stanislav et al. *Neživá příroda (Jihočeská vlastivěda)*. České Budějovice: Jihočeské nakladatelství. 122 – 153.
- HNÍZDO, Antonín Zbyšek; KOUTEK, Alois. 1969. *Vlastivěda Táborska: zeměpisný přehled, geologie a mineralogie*. Tábor: Vydalo okresní pedagogické středisko odboru školství v Táboře.
- HOJDAR, Jaroslav. 1998. *Klenovice. U příležitosti šesti set let Klenovic vydal obecní úřad*. OÚ Klenovice.
- HOLEČEK, Milan; MARIOT, Peter; STRÍDA, Miroslav. 2007. *Zeměpis cestovního ruchu: příručka pro průvodce cestovního ruchu*. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, s.r.o. ISBN 80-86034-39-9.
- HOREJSKOVÁ, Lenka; RŮŽIČKA, Roman. 2006. *Vítejte na Táborsku*. České Budějovice: Město Tábor. ISBN 80-239-7075-5.
- HRALA, Václav. 2002. *Geografie cestovního ruchu*. Praha: Idea servis. ISBN 80-85970-36-8.
- HURIKÁN, Bob. 1990. *Dějiny trampingu*. Praha: Novinář. ISBN 80-7077-432-0.
- HUSOVÁ, Miroslava. 2001. *Vliv podmínek prostředí na utváření vegetačního krytu*. In: NAUHÄUSLOVÁ, Zdenka et al. *Mapa potenciální vegetace České republiky*. Praha: Academia. 42 – 51. ISBN 80-200-0687-7.
- CHÁBERA, Stanislav. 1985. *Horopis*. In: CHÁBERA, Stanislav et al. *Neživá příroda (Jihočeská vlastivěda)*. České Budějovice: Jihočeské nakladatelství. 9 – 36.
- CHRIS, Ryan. 2003. *Recreational tourism: demand and impacts*. Aspects of tourism. Clevedon. Channel view publications. ISBN 1-873150-57-1.
- CHVOJKA, Ondřej; LUTOVSKÝ, Michal; JOHN, Jan; MENŠÍK, Petr; ŠÁLKOVÁ, Tereza; THOMOVÁ, Zuzana. 2012. *Hradiště Svákov u Soběslavi*. In: *Archeologické výzkumy v jižních Čechách*, 25, 2012. České Budějovice. Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích. 133 – 164. ISSN 0231-8237.
- CHVOJKA, Ondřej; MENŠÍK, Petr; PROKOP, Vladimír; ŠÍDA, Petr. 2012. *Nové doklady pravěkého a raně středověkého osídlení na středním toku Lužnice*. In: *Archeologické výzkumy v jižních Čechách*, 25, 2012. České Budějovice. Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích. 5 – 41. ISSN 0231-8237.

- INDROVÁ, Jarmila et. al. 2009. *Cestovní ruch*. Praha: Oeconomica. ISBN 978-80-245-1569-4.
- JIRÁČEK, Jan. 2012. *Jižní Čechy: přírodní oblasti*. Ledenice: Sdružené lesy Ledenice a Borovany. ISBN 978-80-254-7154-7.
- KADLECOVÁ, Veronika; FIALOVÁ, Dana. 2012. *Timesharing a apartmánové byty*. In: *Urbanismus a sídelní rozvoj - ročník XV, č. 1, 2012*. 20 – 25.
- KALHOUS, David. 2013. *České země za prvních Přemyslovců v 10. a 12. století. II. Díl (Svět doby knížecí)*. Praha: Libri. ISBN 978-80-7277-521-7.
- KALIBOVÁ, Květa; PAVLÍK, Zdeněk; VODÁKOVÁ, Alena. 2009. *Demografie (nejen) pro demografy*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. ISBN 978-80-7419-012-4.
- KEEN, Donna; HALL, C. Michael. 2004. *Second Homes in New Zealand*. In: HALL, C. Michael; MÜLLER, K. Dieter (eds.). *Tourism, mobility and second homes: between elite landscape and common ground*. Clevedon: Channel view publications. 174 – 195. ISBN 1-873150-80-6.
- KING, Russell. 2008. *Atlas lidské migrace*. Praha: Mladá fronta. ISBN 978-80-204-1706-0.
- KNAPÍK, Jiří; FRANC, Martin et al. 2011. *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948 – 1967. Svazek A – O*. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-2019-2.
- KNAPÍK, Jiří; FRANC, Martin et al. 2011. *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948 – 1967. Svazek P – Ž*. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-2019-2.
- KNAPÍK, Jiří; FRANC, Martin. 2011. *Kulturní život a formování „Socialistického životního stylu“ v poúnorovém Československu*. In: KNAPÍK, Jiří; FRANC, Martin et al. *Průvodce kulturním děním a životním stylem v českých zemích 1948 – 1967. Svazek A – O*. Praha: Academia. 17 – 66. ISBN 978-80-200-2019-2.
- KOBLASA, Pavel; KOVÁŘ, Daniel. 2003. *Panská sídla v jižních Čechách*. České Budějovice: Veduta. ISBN 80-903040-4-4.
- KOLÁŘOVÁ, Alena. 2012. *Druhé bydlení v ČR*. Elektronický sborník příspěvků konference Think Together. Doktorská vědecká konference 6. února 2012. Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta. 37 – 44. ISBN 978-80-213-2275-2. Online: http://tt.pef.czu.cz/Files/3_printVersion_174.pdf dne 3. 7. 2014
- KOLEKTIV, autorů. 1999. *Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích. Svazek 5 m/o*. Praha: Encyklopedie Diderot. ISBN 80-902555-7-4 (5. svazek).

- KOPP, Jan; NOVOTNÁ, Marie. 2007. *Metodické přístupy k vymezení potenciálu krajiny pro amenitní migraci*. In: ČECHUROVÁ, Monika (ed.). *Miscellanea Geographica: Universitatis Bohemiae Occidentalis*. 2007, č. 13, 175 - 182. Nakladatel Katedra geografie, ZČU v Plzni.
- KOWALCZYK, Andrzej. 1994. *Geograficzno-społeczne problemy zjawiska "drugich domów"*. Warszawa: Uniwersytet Warszawski. ISBN 83-85785-12-4.
- KRAJÍC, Rudolf. 2006. *Soběslav, Veselí nad Lužnicí*. In: HOREJSKOVÁ, Lenka; RŮŽIČKA, Roman (eds.). *Vítejte na Táborsku*. České Budějovice: Město Tábor. 68 – 76. ISBN 80-239-7075-5.
- KŘÍŽEK, Vladimír. 2002. *Obrazy z dějin lázeňství*. Praha: Libri. ISBN 80-7277-092-6.
- KUBEŠ, Jan. 2004a. *Vývoj chataření v zázemí Českých Budějovic*. In: VÁGNER, Jiří; FIALOVÁ, Dana et al. *Regionální diferenciacie druhého bydlení v Česku*. Praha: Univerzita Karlova. Přírodovědná fakulta. 70 – 80. ISBN 80-86561-15-1.
- KUBEŠ, Jan. 2004b. *Prvky územní struktury chataření a jejich typologie*. In: VÁGNER, Jiří; FILOVÁ, Dana et al. *Regionální diferenciacie druhého bydlení v Česku*. Praha: Univerzita Karlova. Přírodovědná fakulta. 184 – 200. ISBN 80-86561-15-1.
- KUBEŠ, Jan. 2004c. *Typologická rozmanitost českého chataření*. *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Ostraviensis, Geographia - Geologia (supplementum) No. 9*. Ostravská univerzita, Přírodovědecká fakulta, 216 (9): 85 - 96.
- KUBEŠ, Jan. 2005. *Recreation in individual weekend cabins in Czechia and its typological diversity*. *Acta Facultatis Rerum Naturalium Univesitatis Comenianae – Geographica (supplementum) No. 3*. Univerzita Komenského, Bratislava, 3: 309 - 318.
- KUBEŠ, Jan. 2009. *Chataření a zahrádkaření v nejbližším a blízkém rekreačním zázemí Českých Budějovic*. In: KUBEŠ, Jan et al. 2009. *Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace II*. Ústav vedy a výskumu Univerzity Mateja Bela v Bánskej Bystrici. 120 – 139.
- KUBEŠ, Jan. 2011. *Chatové oblasti České republiky*. In: *Geografický časopis* č. 1, 53 – 68.
- KUENTZEL, F. Walter; RAMASWAMY, V. Mukundan. 2005. *Tourism and Amenity Migration: A Longitudinal Analysis*. University of Vermont: *Annals of Tourism Research*, Vol. 32, No. 2, 419 – 438.
- LEW, Alan A; HALL, C. Allan; WILLIAMS, M. (eds.). 2004. *A companion to tourism*. 1st Malden: Blackwell: ISBN 0-631-23564-7.
- LIBROVÁ, Hana. 1987. *Sociální potřeba a hodnota krajiny*. Brno: Univerzita J. E. Purkyně.

- LIBROVÁ, Hana. 1988. *Láska ke krajině?* Brno: Blok.
- LIBROVÁ, Hana. 1994. *Pestří a zelení (Kapitoly o dobrovolné skromnosti)*. Brno: Sedláček. ISBN 80-85368-18-8.
- LINTNER, Petr. 2008. *Pohledy soběslavské*. Díl první. Město Soběslav. ISBN 978-80-254-3819-0.
- LINTNER, Petr. 2010. *Pohledy soběslavské*. Díl druhý. Město Soběslav. ISBN 978-80-254-6932-3.
- LINTNER, Petr. 2013. *Pohledy soběslavské*. Díl třetí. Město Soběslav. ISBN 978-80-260-4279-2.
- LOQUENZ, Jan; ŠIMON, Martin. 2013. *Amenitní migrace*. In: *Geografické rozhledy*, 118, č. 2, s. 26 – 27. ISSN 1210 – 3004.
- LUTOVSKÝ, Michal. 2011. *Jižní Čechy v raném středověku. Slovanské osídlení mezi Práchní a Chýnovem*. České Budějovice: Němec – Veduta. ISBN 978-80-86829-68-5.
- MACHEK, Václav. 2010. *Etymologický slovník jazyka českého*. Praha: Nakladatelství lidové noviny. ISBN 978-80-7422-048-7.
- MALÁ, Vlasta. 2009. *Typologie cestovního ruchu*. In: INDROVÁ, Jarmila et al. *Cestovní ruch*. 7 – 17, 18 – 27. Praha: Oeconomica. ISBN 978-80-245-1569-4.
- MARADA, Miroslav. 2009. *Kultura a její složky, prostorová diferenciacce na území Česka*. In: HEŘMANOVÁ, Eva; Pavel CHROMÝ et al. *Kulturní regiony a geografie kultury: kulturní realie a kultura v regionech Česka*. Praha: ASPI. 150 – 155. ISBN 978-80-7357-339-3.
- MARIOT, Peter. 1983. *Geografia cestovného ruchu*. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied.
- MATOUŠEK, Václav. 2010. *Čechy krásné, Čechy mé: Proměny krajiny Čech v době industriální*. Praha: Kriegl. ISBN 978-80-86912-36-3.
- MĚŠŤAN, Radomír. 2008. *Chaty a chalupy: rady chatařům a chalupářům*. Velké Bílovice: TeMi CZ, s. r. o. ISBN 978-80-87156-117.
- MOSS, Laurence; ALISTER, Gordon. 2006. *The amenity migrants: seeking and sustaining mountains and their cultures*. CABI Publishing, Wallingford, UK, 336 p. ISBN 978-0-85199-084-2.
- MÜLLER, K. Dieter. 2004. *Mobility, Tourism, and Second Homes*. In: LEW, Alan A; HALL, C. Allan; WILLIAMS, M. (eds.). *A companion to tourism*. 1st Malden: Blackwell: 387 – 398. ISBN 0-631-23564-7.

- MÜLLER, K. Dieter; HALL, C. Michael; KEEN, Donna. 2004. *Second Home Tourism Impact, Planning and Management*. In: HALL, C. Michael; MÜLLER, K. Dieter (eds.). *Tourism, mobility and second homes: between elite landscape and common ground*. Clevedon: Channel view publications. 15 – 32. ISBN 1-873150-80-6.
- NAUHÄUSLOVÁ, ZDENKA A et al. 2001. *Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky: textová část*. Praha: Academia. ISBN 80-200-0687-7.
- NÁTR, Lubomír. 2011. *Příroda nebo člověk: služby ekosystémů*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1888-3.
- NOVOTNÁ, Marie; PREIS, Jiří; KOPP, Jan; BARTOŠ, Michael. 2013. *Changes in migration to rural regions in the Czech republic: position and perspectives*. *Moravian Geographical Reports*, 2013, roč. 21, č. 3, 37 - 54. ISSN: 1210-8812.
- OUŘEDNÍČEK, Martin. 2008. *Suburbanizace a vývoj měst*. In: OUŘEDNÍČEK, Martin et al. *Suburbanizace.cz*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta. 10 – 17. ISBN 978-80-86561-72-1.
- OUŘEDNÍČEK, Martin et al. 2008. *Suburbanizace.cz*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta. ISBN 978-80-86561-72-1.
- PALATKOVÁ, Monika. 2011a. *Mezinárodní cestovní ruch (analýza pozice turismu ve světové ekonomice, význam turismu v mezinárodních ekonomických vztazích, evropská integrace a mezinárodní turismus)*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3550-8.
- PALATKOVÁ, Monika. 2011b. *Ekonomika turismu: turismus České republiky, vymezení a fungování trhu, přístupy k hodnocení významu a vlivu turismu, charakteristika turismu České republiky*. Praha: Grada. ISBN 978-80-2473748-5.
- PALATKOVÁ, Monika. 2014. *Mezinárodní turismus: analýza pozice turismu ve světové ekonomice, změny mezinárodního turismu v důsledku globálních změn, evropská integrace a mezinárodní turismus*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4862-7.
- PÁSKOVÁ, Martina. 2009. *Udržitelnost rozvoje cestovního ruchu*. Univerzita Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7435-006-1.
- PÁSKOVÁ, Martina. 2011. *Geoturismus a ekoturismus – fascinace krajinou*. In: PÁSKOVÁ, Martina; DOLEJSKÝ, Vladimír (eds.). *Výzvy a hrozby ekoturismu a geoturismu pro ochranu biodiverzity a geodiverzity: recenzovaný sborník konference s mezinárodní účastí: Telč, 5. 10. a 6. 10. 2011*. Pardubice: Geopark Vysočina, 2011. 103.
- PÁSKOVÁ, Martina; ZELENKA, Josef. 2002. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj. ISBN 978-80-7201-850-1.
- PAVEL, Ladislav. 1922. *Planá nad Lužnicí: výletní místo*. Planá nad Lužnicí.

- PAVLÍK, Zdeněk; KALIBOVÁ, Květa. 2005. *Mnohojazyčný demografický slovník: český svazek*. Praha: Česká demografická společnost. ISBN 80-239-4864-4.
- PECÁKOVÁ, Iva. 2008. *Statistika v terénních průzkumech*. Praha: Professional Publishing. ISBN 978-80-86946-74-0.
- PERLÍN, Radim; BIČÍK, Ivan. 2010. *Lokální rozvoj na Šumavě: závěrečná publikace shrnující výsledky projektu Analýza vývoje Národního parku Šumava za období uplynulých 15 let*. Vimperk. Sborníky z výzkumů na Šumavě sešit 4. 52 – 59; 60 – 75. Správa NP a CHKO Šumava, 2010.
- PETRUSEK, Miroslav. 2006. *Společnosti pozdní doby*. Praha: SLON. ISBN 978-80-86429-63-2.
- PITKÄNEN, Kati; ADAMIAK, Czeslaw; HALSETH, Greg. 2014. *Leisure Activities and Rural Community Change: Valuation and Use of Rural Space among Permanent Residents and Second Home Owners*. In: Journal of the European Society for Rural Sociology. Sociologia Ruralis, Vol 54 Number 2 April 2014. 143 – 166.
- RAJCHARD, Josef. 2002: *Biotické faktory*. In: RAJCHARD, Josef; KINDLEMANN, Pavel; BALOUNOVÁ, Zuzana (eds.). *Ekologie II. (Biotické faktory – populace, základní modely populační dynamiky, společenstva, potravní řetězce)*. České Budějovice: Kopp. 7 – 44. ISBN 80–7232–190–0.
- RAJCHARD, Josef; KINDLEMANN, Pavel; BALOUNOVÁ, Zuzana. 2002. *Ekologie II. (Biotické faktory – populace, základní modely populační dynamiky, společenstva, potravní řetězce)*. České Budějovice: Kopp. ISBN 80–7232–190–0.
- RÁKOSNÍK, Jakub. 2013. *Dějiny světového hospodářství. Od nasycených tlup migrujících k hladovým miliardám usedlých?* In: BÁRTA, Miroslav; KOVÁŘ, Martin et al. *Civilizace a dějiny: historie světa pohledem dvaceti českých vědců*. Praha: Academia. 361 – 384. ISBN 978-80-200-2301-8.
- REJZEK, Jiří. 2001. *Český etymologický slovník*. Voznice: Leda, spol. s.r.o. ISBN 80–85927–85–3.
- RYGLOVÁ, Kateřina. 2009. *Cestovní ruch (soubor studijních materiálů)*. Ostrava: Key Publishing. ISBN 978-80-7418-028-6.
- SELWOOD, John; TONTS, Matthew. 2004. *Recreational Second Homes in the South West of Western Australia*. In: HALL, C. Michael; MÜLLER, K. Dieter (eds.). *Tourism, mobility and second homes: between elite landscape and common ground*. Clevedon: Channel view publications. 149 – 161. ISBN 1-873150-80-6.

- SMRŽ, Emil. 1930. *Soběslavsko: monografie okresu soběslavského*. Soběslav: Vydala učitelská jednota „Komenský“ v Soběslavi.
- SOWELL, Thomas. 1996. *Migrations and cultures: a world view*. New York: Basic Books, 1996, XII. ISBN 0-465-04588-x.
- STEWART, Susan I. 2002. *Amenity Migration*. In: LUFT, K.; MacDONALD, S. (eds.). *Shaping the Future: 5th Outdoor Recreation & Tourism Trends Symposium*. Lansing: Michigan State University, 2002. p. 369 - 378.
- STOJANOV, Robert (ed.). 2014. *Migration as adaptation? Population dynamics in the age of climate variability*. 1st Brno: Global Change Research Centre, The Academy of Sciences of the Czech Republic. Brno: ISBN 978-80-87902-03-5.
- STOJANOV, Robert; DUŽÍ, Barbora. 2014. *Climate Change and migration as adaptation?* In: STOJANOV, Robert. (ed.). *Migration as adaptation?: population dynamics in the age of climate variability*. 1st Brno: Global Change Research Centre, The Academy of Sciences of the Czech Republic. 11 – 15. ISBN 978-80-87902-03-5.
- STORCH, David; MIHULKA, Stanislav. 2000. *Úvod do současné ekologie*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-462-1.
- ŠIMON, Martin. 2011. *Únik z města na venkov*. In: *Geografické rozhledy* 20, č. 3, 6 – 7.
- ŠIMON, Martin; OUŘEDNÍČEK, Martin. 2010. *Migrace na venkov a kontraurbanizace: přehled konceptů a diskuze jejich relevance pro výzkum v Česku*. In: *Geografie pro život ve 21. století: Sborník příspěvků z XXII. Sjezdu České geografické společnosti pořádaného Ostravskou univerzitou v Ostravě 31. Srpna*. 738 – 743. ISBN 978-80-7368-903-2.
- ŠIMŮNEK, Robert; LAVIČKA, Roman. 2011. *Páni z Rožmberka 1250 – 1520. Jižní Čechy ve středověku: kulturněhistorický obraz šlechtického dominia ve středověkých Čechách*. České Budějovice: Němec – Veduta. ISBN 978-80-86829-70-8.
- ŠKABRADA, Jiří. 2007. *Nemám rád chaty – chaty proti lidové architektuře*. In: ZAPLETALOVÁ, Veronika (ed.). *Chatařství. Architektura snů a možností*. Brno: Era. 365 – 368. ISBN 978-80-7366-086-4.
- ŠMÍD, Zdeněk. 2008. *Lužnice: putování s řekou*. Praha: Paseka. ISBN 80-7159-33-8.
- ŠTEMBERK, Jan. 2009. *Fenomén cestovního ruchu: možnosti a limity cestovního ruchu v meziválečném Československu*. Pelhřimov/Praha: Vydala Nová tiskárna Pelhřimov ve spolupráci s Vysokou školou obchodní v Praze o.p.s. ISBN 978-80-7415-021-0.
- ŠUSTROVÁ, Klára; ŠIMON, Martin. 2012. *Opuštění městského způsobu života? Analýza vybraných aspektů migrace na venkov*. In: TEMELOVÁ, Jana; POSPÍŠILOVÁ, Lucie;

- OUŘEDNÍČEK, Martin (eds.). Nové sociálně prostorové nerovnosti, lokální rozvoj a kvalita života. Plzeň: Aleš Čeněk. 99 - 121.
- ŠVÁCHA, Rostislav. 2007. *Chaty jako architektura*. In: ZAPLETALOVÁ, Veronika (ed.). Chatařství. Architektura snů a možností. Brno: Era. 367 – 378. ISBN 978-80-7366-086-4.
- TOMÁŠEK, Milan. 2033. *Půdy České republiky*. Praha: Česká geologická služba. ISBN 80-7075-607-1.
- TOWNSEND, R. Colin; BEGON, Michael; HARPER, L. John. 2010. *Základy ekologie*. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-2478-1.
- ÚLOVEC, Jiří et al. 2005. *Skalice, okr. Tábor*. In: Encyklopedie českých tvrzí. III. díl. S – Ž. Praha: Argo. 686 – 688, ISBN 80-7203-700-5.
- VÁGNER, Jiří. 2001. *Vývoj druhého bydlení v Česku*. In: BIČÍK, Ivan et al. Druhé bydlení v Česku. Praha: KSGRR PŘ F UK. 42 – 54. ISBN 80-238-7002-5.
- VÁGNER, Jiří. 2003. *První nebo druhé bydlení? Druhé bydlení jako významná složka životního stylu*. In: JANČÁK, Vít; CHROMÝ, Pavel; MARADA, Miroslav (eds.). Geografie na cestách poznání: sborník příspěvků k šedesátinám Ivana Bičíka. Praha: Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy. 2003. 99 - 106. ISBN 80-86561-10-0.
- VÁGNER, Jiří. 2004a. *Druhé bydlení jako objekt geografického výzkumu*. In: VÁGNER, Jiří; FIALOVÁ, Dana et al. Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku. Praha: Univerzita Karlova. Přírodovědná fakulta. 20 – 25. ISBN 80-86561-15-1.
- VÁGNER, Jiří. 2004b. *Druhé bydlení v zahraničí – možnost srovnání*. In: VÁGNER, Jiří; FIALOVÁ, Dana et al. Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku. Praha: Univerzita Karlova. Přírodovědná fakulta. 26 – 37. ISBN 80-86561-15-1.
- VÁGNER, Jiří; FIALOVÁ, Dana et al. 2004. *Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku*. Praha: Univerzita Karlova. Přírodovědecká fakulta. ISBN 80-86561-15-1.
- VÁGNER, Jiří; FIALOVÁ, Dana. 2004a. *Prostorové rozmístění druhého bydlení v Česku – základní charakteristiky*. In: VÁGNER, Jiří; FIALOVÁ, Dana et al. Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku. Praha: Univerzita Karlova. Přírodovědná fakulta. 49 – 56. ISBN 80-86561-15-1.
- VÁGNER, Jiří; FIALOVÁ, Dana. 2004b. *Výsledky výzkumu*. In: VÁGNER, Jiří; FIALOVÁ, Dana et al. Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku. Praha: Univerzita Karlova. 226 – 241. ISBN 80-86561-15-1.
- VÁGNER, Jiří; FIALOVÁ, Dana. 2010. *Role cestovního ruchu a druhého bydlení při formování identity regionů a regionální identity*. In: HOLEŠÍNSKÁ, Andrea (ed.).

1. Mezinárodní kolokvium cestovního ruchu. Sborník příspěvků. Masarykova univerzita Brno. 208 - 214. ISBN 978-80-210-5372-4.

VÁGNER, Jiří; FIALOVÁ, Dana. 2011. *Druhé bydlení – nejen české specifikum*. In: Geografické rozhledy, 21, č. 1, 8 - 9.

VÁGNER, Jiří; MÜLLER, Dieter; FIALOVÁ, Dana. 2011. *Second home tourism in light of the historical-political and socio-geographical development of Czechia and Sweden*. Geografie, 116, No. 2, p. 191 – 210.

VÁGNER, Jiří; PROCHÁZKA, Petr. 2004. *Vývoj českého trampingu a budování trampských osad*. In: VÁGNER, Jiří; FIALOVÁ, Dana et al. Regionální diferenciacie druhého bydlení v Česku. Praha: Univerzita Karlova. Přírodovědná fakulta. 58 – 69. ISBN 80-86561-15-1.

VOLNÝ, Zdeněk. 2012: *Básníkovo drama: Život Vrchlického*. In: Hora – Hořejš, Petr (ed.). Toulky českou minulostí. Třináctý díl. Praha: Via Facti. 61 – 90.

VOREL, Jiří. 2004. *Výstavba nových rekreačních objektů*. In: VÁGNER, Jiří; FIALOVÁ Dana et al. Regionální diferenciacie druhého bydlení v Česku. Praha: Univerzita Karlova. Přírodovědná fakulta. 209 – 213. ISBN 80-86561-15-1.

VYSLOUŽILOVÁ, Markéta. 2004. *Planá nad Lužnicí*. Praha: Nakladatelství Marolín. ISBN 80-86453-18-9.

VYSTOUPIL, Jiří et al. 2006. *Atlas cestovního ruchu České republiky*. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj. 157. ISBN 80-239-7256-1.

VYSTOUPIL, Jan; KUNC, Josef; ŠAUER, Martin; TONEV, Petr. 2010. *Vývoj cestovního ruchu v ČR a jeho prostorové organizace v letech 1990 – 2009*. In: Urbanismus a územní rozvoj, Brno: Ústav územního rozvoje, 2010, roč. 13, č. 5, 93 - 108. ISSN 1212-0855.

WOKOUN, René; VYSTOUPIL, Jiří. 1987. *Geografie cestovního ruchu a rekreace*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

ZAPLETALOVÁ, Veronika (ed.). 2007. *Chatařství: Architektura lidských snů a možností*. Praha: ERA. ISBN 978-80-7366-086-4.

Bakalářské a diplomové práce:

BĚLOHLAVOVÁ, Jana. 2002. *Rozvoj cestovního ruchu na Strakonicku se zaměřením na druhé bydlení*. Diplomová práce na Katedře sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

HAVLÍKOVÁ, Gabriela. 2011. *Předpoklady vzniku amenitní migrace v přírodním parku Česká Kanada*. Diplomová práce na Katedře rostlinné výroby a agroekologie Zemědělské fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

KADLEC, Lukáš. 2012. *Formy amenitní migrace na Třeboňsku*. Bakalářská práce na Katedře geografie Fakulty Pedagogické Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

NOVÁKOVÁ, Eliška. 2013. *Chataření podél střední Lužnice – územní struktura, rozvojové problémy a jejich řešení*. Bakalářská práce na Katedře geografie Fakulty Pedagogické Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

PIXOVÁ, Eliška. 2007. *Druhé bydlení na Písecku*. Diplomová práce na Katedře sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze.

POSPÍCHALOVÁ, Lenka. 2013. *Sociogeografický průzkum druhého bydlení vybrané oblasti jižních Čech*. Diplomová práce na Katedře regionální ekonomie a správy Ekonomicko – správní fakulty Masarykovy univerzity v Brně.

Internetové stránky:

(*Černická obora*). [online]. cit. [14. 7. 2014 15:34] Dostupné z:

<http://www.kct-tabor.cz/gymta/ChranenaUzemiCR/Taborsko/CernickaObora/index.htm>.

(*Dobrovolnický svazek obcí Soběslavska*). [online]. cit. [14. 7. 2014 15:57] Dostupné z:

<http://www.dsosobeslavsko.cz/index.html>; <http://www.musobeslav.cz>

(*Geoportál ČÚZK*). [online]. cit. [15. 9. 2014 9:02] Dostupné z:

[http://geoportal.cuzk.cz/\(S\(ti0ic3savs335mzjstel0h1k\)\)/Default.aspx?head_tab=sekce-01-gp&mode=Mapa&menu=11&news=yes&side=prohlizet#](http://geoportal.cuzk.cz/(S(ti0ic3savs335mzjstel0h1k))/Default.aspx?head_tab=sekce-01-gp&mode=Mapa&menu=11&news=yes&side=prohlizet#)

(*Internetová aplikace Mapy.cz*). [online]. cit. [8. 9. 2014] Dostupné z:

<http://www.mapy.cz/>

(*Internetová aplikace Mapy google*). [online]. cit. [8. 9. 2014] Dostupné z:

<https://maps.google.cz/>

(*Jihočeský kraj*). [online]. cit. [15. 9. 2014 9:46] Dostupné z:

http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/spravni_obvody

(*Město Soběslav*). [online]. cit. [14. 7. 2014 15:21] Dostupné z:
<http://www.dsosobeslavsko.cz/index.html>; <http://www.musobeslav.cz>

(*Nahlížení do katastru nemovitostí*). [online]. cit. [8. 9. 2014] Dostupné z:
<http://nahlizenedokn.cuzk.cz/>

(*Obec Klenovice*). [online]. cit. [14. 7. 2014 18:12]. Dostupné z: <http://www.klenovice.cz/>.

(*Obec Roudná*). [online]. cit. [14. 7. 2014 19:13]. Dostupné z: <http://www.obecroudna.cz/>.

(*Obec Skalice*). [online]. [cit. 14. 7. 2014 18:36]. Dostupné z:
<http://www.obeskalice.cz/obec/>.

(*Pískovna v Roudné*). [online]. cit. [15. 9. 2014 8:14] Dostupné z:
<http://www.obeskalice.cz/fotogalerie/letecke-snimky-obci/>

(*PSPP*). [online]. cit. [15. 10. 2014] Dostupné z: <http://metodykv.wz.cz/index.htm#pspp>

(*Selské baroko*). [online]. cit. [15. 9. 2014 11:05] Dostupné z:
<http://www.dsosobeslavsko.cz/klenovice.html>

(*Správní obvod Soběslav*). [online]. cit. [15. 9. 2014 9:28] Dostupné z:
[http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/geograficka_mapa_spravniho_obvodu_orp_sobeslav/\\$File/3110_sobeslav.jpg](http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/geograficka_mapa_spravniho_obvodu_orp_sobeslav/$File/3110_sobeslav.jpg)

(*Statistika - tabulky*). [online]. cit. [15. 10. 2014 19:38] Dostupné z:
<http://statistika.vse.cz/download/materialy/tabulky.pdf>.

(*Územní plán Soběslav*). [online]. cit. [4. 8. 2014 7:54] Dostupné z:
http://www.musobeslav.cz/user_data/zpravodajstvi/obrazky/File/up2012/text.pdf.

SEZNAMY TABULEK A GRAFŮ

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Typologie cestovního ruchu	12
Tabulka č. 2: Objekty druhého bydlení ve světě (1991)	23
Tabulka č. 3: Vývoj výstavby objektů individuální rekreace v ČR	33
Tabulka č. 4: Základní údaje o obcích	45
Tabulka č. 5: Zastoupení respondentů z jednotlivých katastrů	63
Tabulka č. 6: Pohlaví	64
Tabulka č. 7: Věk	64
Tabulka č. 8: Nejvyšší dosažené vzdělání	65
Tabulka č. 9: Charakter bydlení	65
Tabulka č. 10: Období, od kterého rekreanti objekt navštěvují	66
Tabulka č. 11: Získání rekreačního objektu	67
Tabulka č. 12: Navštěvování rekreačního objektu v dětství	68
Tabulka č. 13: Doba využívání objektu individuální rekreace	68
Tabulka č. 14: Hlavní motivace k navštěvování rekreačního objektu	69
Tabulka č. 15: Posouzení charakteristik ve vztahu k druhému bydlení	70
Tabulka č. 16: Co se uživatelům druhého bydlení nejvíce líbí v okolí lokality	71
Tabulka č. 17: Aktivní zapojení do ochrany přírody	71
Tabulka č. 18: Uvedené způsoby ochrany přírody	71
Tabulka č. 19: Třídění odpadu	72
Tabulka č. 20: Trávení volného času v místě druhého bydlení	73
Tabulka č. 21: Spokojenost s následujícími položkami	74
Tabulka č. 22: Změna položek v průběhu posledních let (k lepšímu, k horšímu)	75
Tabulka č. 23: Spokojenost s občanskou vybaveností obce	76
Tabulka č. 24: Spokojenost s technickou infrastrukturou a dopravní dostupností	76
Tabulka č. 25: Spokojenost se zásobováním obce a přístupem na internet	77
Tabulka č. 26: Postrádaná zařízení	78
Tabulka č. 27: Návrhy ke zlepšení	79
Tabulka č. 28: Výskyt kontejnerů na tříděný odpad	80
Tabulka č. 29: Přestěhování natrvalo	81
Tabulka č. 30: Citový vztah k místu, kde se rekreační objekt nachází	82
Tabulka č. 31: Zapojení do spolkové nebo zájmové činnosti	82

Tabulka č. 32: Zapojení do spolkové nebo zájmové činností obce s uvedenými konkrétními spolky	83
Tabulka č. 33: Přátelé uživatelů druhého bydlení	84
Tabulka č. 34: Pořádání společných akcí se sousedy	84
Tabulka č. 35: Aktivní ochrana přírody vs. Motivace uživatelů druhého bydlení	86
Tabulka č. 36: Test dobré shody – Aktivní ochrana přírody vs. Motivace uživatelů druhého bydlení	86
Tabulka č. 37: Rozhodně silný citový vztah k lokalitě vs. Možnost přestěhování	88
Tabulka č. 38: Test dobré shody – Rozhodně silný citový vztah k lokalitě vs. Možnost přestěhování	88
Tabulka č. 39: Důležitost kvality složek ŽP vs. Dosažené vzdělání	89
Tabulka č. 40: Test dobré shody - Důležitost kvality složek ŽP vs. Dosažené vzdělání	90
Tabulka č. 41: Koncentrace přátel vs. Amenitní migrace	91
Tabulka č. 42: Test dobré shody - Koncentrace přátel vs. Amenitní migrace	91
Tabulka č. 43: Pravděpodobnost amenitní migrace vs. Způsob získání objektu druhého bydlení	93
Tabulka č. 44: Test dobré shody - Pravděpodobnost amenitní migrace vs. Způsob získání objektu druhého bydlení	93
Tabulka č. 45: Aktivní ochrana přírody vs. Pohlaví uživatelů druhého bydlení	94
Tabulka č. 46: Test dobré shody - Aktivní ochrana přírody vs. Pohlaví uživatelů druhého bydlení	95
Tabulka č. 47: Výsledky šetření s představitelem města Soběslav	98
Tabulka č. 48: Výsledky šetření s představitelem obce Roudná	98
Tabulka č. 49: Výsledky šetření s představitelem obce Klenovice	99
Tabulka č. 50: Výsledky šetření s představitelem obce Skalice	99

Seznam grafů

Graf č. 1: Zastoupení respondentů z jednotlivých katastrů	63
Graf č. 2: Pohlaví (počet mužů a žen ve zkoumaném vzorku)	64
Graf č. 3: Věk	64
Graf č. 4: Nejvyšší dosažené vzdělání	65
Graf č. 5: Charakter bydlení	66
Graf č. 6: Období, od kterého rekreanti objekt navštěvují	67

Graf č. 7: Získání rekreačního objektu	67
Graf č. 8: Navštěvování rekreačního objektu v dětství	68
Graf č. 9: Doba využívání objektu individuální rekreace	68
Graf č. 10: Hlavní motivace k navštěvování rekreačního objektu	69
Graf č. 11: Posouzení charakteristik ve vztahu k druhému bydlení	70
Graf č. 12: Aktivní zapojení do ochrany přírody	72
Graf č. 13: Třídění odpadu	72
Graf č. 14: Trávení volného času v místě druhého bydlení	73
Graf č. 15: Spokojenost s následujícími položkami	75
Graf č. 16: Spokojenost s občanskou vybaveností obce	76
Graf č. 17: Spokojenost s technickou infrastrukturou	77
Graf č. 18: Spokojenost s dopravní dostupností	77
Graf č. 19: Spokojenost se zásobováním obce	78
Graf č. 20: Spokojenost s přístupem na internet	78
Graf č. 21: Postrádaná zařízení	79
Graf č. 22: Návrhy ke zlepšení	80
Graf č. 23: Přestěhování natrvalo	81
Graf č. 24: Citový vztah k místu, kde se rekreační objekt nachází	82
Graf č. 25: Zapojení do spolkových nebo zájmových činností obce s uvedenými konkrétními spolky	83
Graf č. 26: Přátelé uživatelů druhého bydlení	84
Graf č. 27: Pořádání společných akcí se sousedy	84
Graf č. 28: Aktivní ochrana přírody vs. Motivace uživatelů druhého bydlení	86
Graf č. 29: Rozhodně silný citový vztah k lokalitě vs. Možnost přestěhování	88
Graf č. 30: Důležitost kvality složek ŽP vs. Dosažené vzdělání	90
Graf č. 31: Koncentrace přátel vs. Amenitní migrace	91
Graf č. 32: Pravděpodobnost amenitní migrace vs. Způsob získání objektu druhého bydlení	93
Graf č. 33: Aktivní ochrana přírody vs. Pohlaví uživatelů druhého bydlení	95

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Mapová příloha

Mapa 1: Počet chat a chalup na území ČR	129
Mapa 2: Trampské osady založené v letech 1922 – 1939	130
Mapa 3: Jihočeský kraj	130
Mapa 4: Správní obvod Soběslav	131
Mapa 5: Zájmové území (část středního toku řeky Lužnice)	132
Mapa 6: Zájmové území	133
Mapa 7: Chatové osady na katastru města Soběslav	134
Mapa 8: Chatové osady na katastrech obcí Klenovice, Roudná, Skalice	135
Mapa 9: Chatové osady Na Švadlačkách (1); Čejnov (2); Za Letištěm (3); K Čerazi (4); K Letišti (15)	136
Mapa 10: Mapa 10: Chatové osady Na Švadlačkách (1); Čejnov (2); Za Letištěm (3); K Čerazi (4); K Letišti (15)	136
Mapa 11: Chatové osady Nad Pilátem (5); Na Petříně (6); Mokerské Strouhy (7); Na Cihelně (8); Ke Svákovu (9); Za Hřbitovem (17)	137
Mapa 12: Chatová osada Veselka	137
Mapa 13: Chatové osady Hronův Lesík (1); Višní Keř (2); Pod Hasíkem (3); U Hasíka (4)	138
Mapa 14: Chatové osady Hronův Lesík (1); Višní Keř (2); Pod Hasíkem (3); U Hasíka (4)	138
Mapa 15: Chatové osady U Moravců (6); U Rybáků (7); V Zátokách (8); K Doubí (9); Na Pískách (12)	139
Mapa 16: Chatová osada Kuchyňky	139

Příloha č. 2: Obrazová příloha

Obr. 1: Pilíře cestovního ruchu	140
Obr. 2: Chalupa ve slohu selského baroka v obci Klenovice	140
Obr. 3: Pískovna v Roudné a řeka Lužnice	141
Obr. 4: Chatová osada na katastru obce Soběslav	141
Obr. 5: Chata na katastru města Soběslav	142
Obr. 6: Chatová osada na katastru města Soběslav	142
Obr. 7: Chatová osada na katastru města Soběslav	143
Obr. 8: Chata na katastru obce Klenovice	143

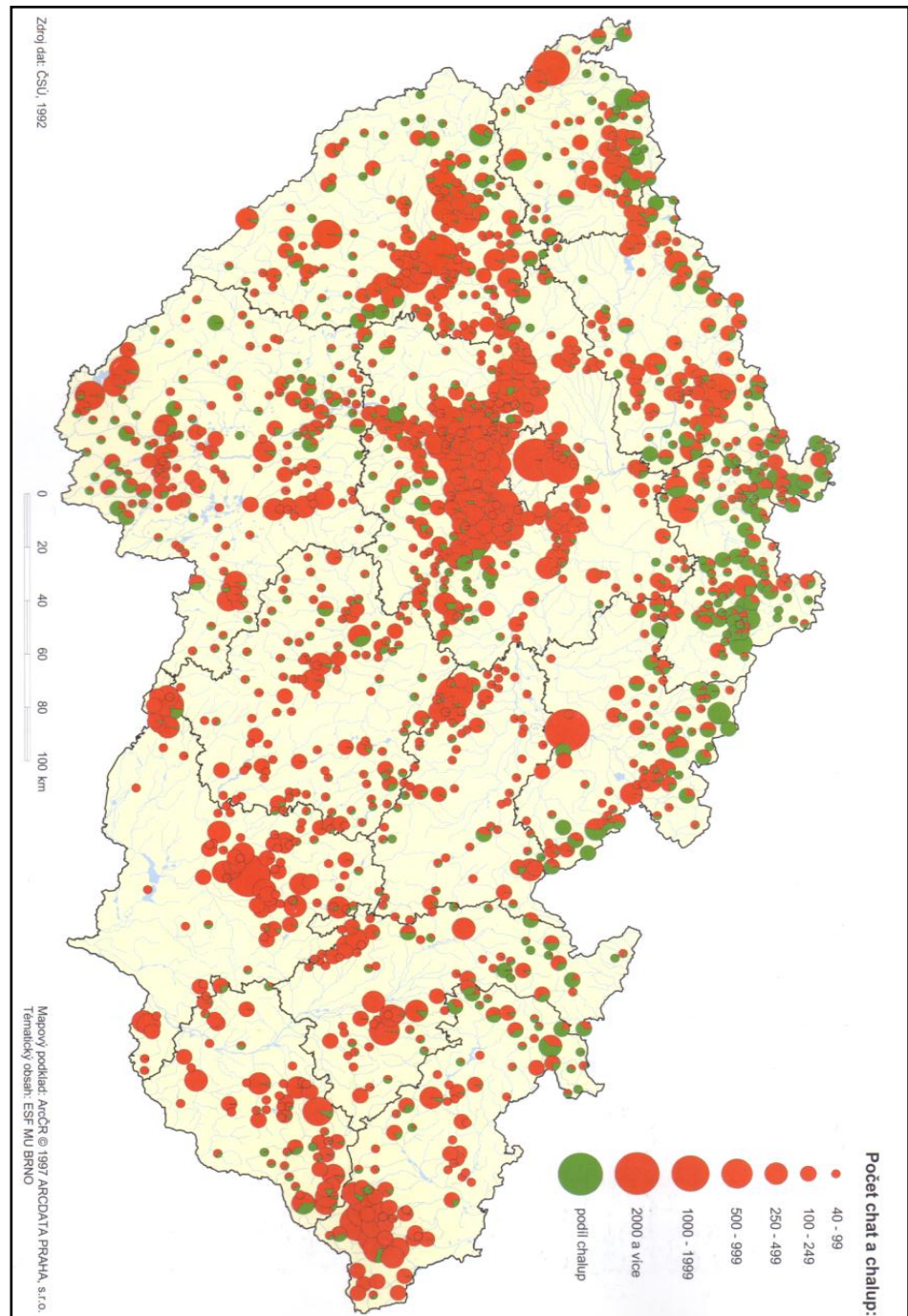
Obr. 9: Chatová osada na katastru obce Skalice	144
Obr. 10: Chata na katastru obce Skalice	144
Příloha č. 3: Dotazník pro uživatele druhého bydlení	145
Příloha č. 4: Dotazník pro představitele obcí	150
Příloha č. 5: Projekt	151

PŘÍLOHY

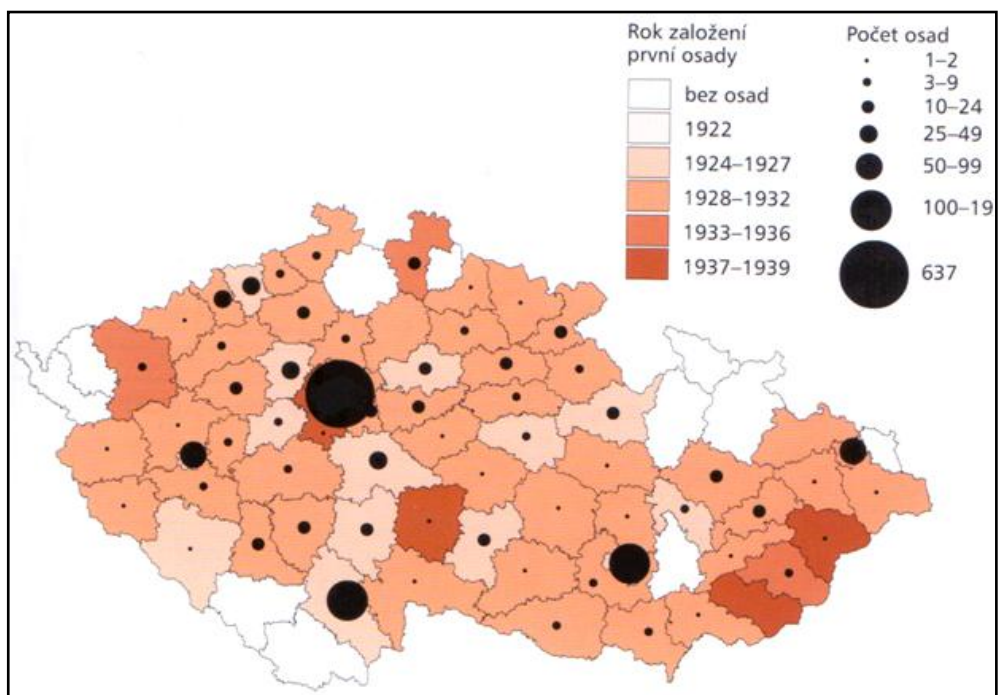
Příloha č. 1: Mapová příloha

Mapa 1: Počet chat a chalup na území ČR

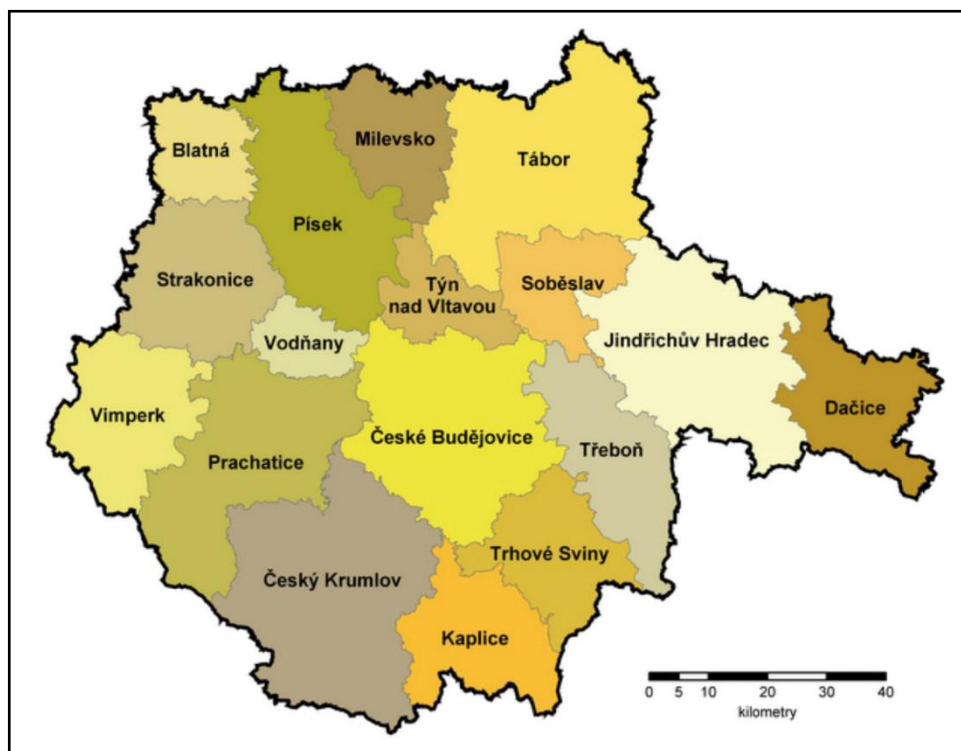
Zdroj: VYSTOUPIL, Jiří a kol. 2006. Atlas cestovního ruchu České republiky. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, s. 157. ISBN 80 – 239 – 7256 – 1.

Mapa 2: Trampské osady založené v letech 1922 - 1939

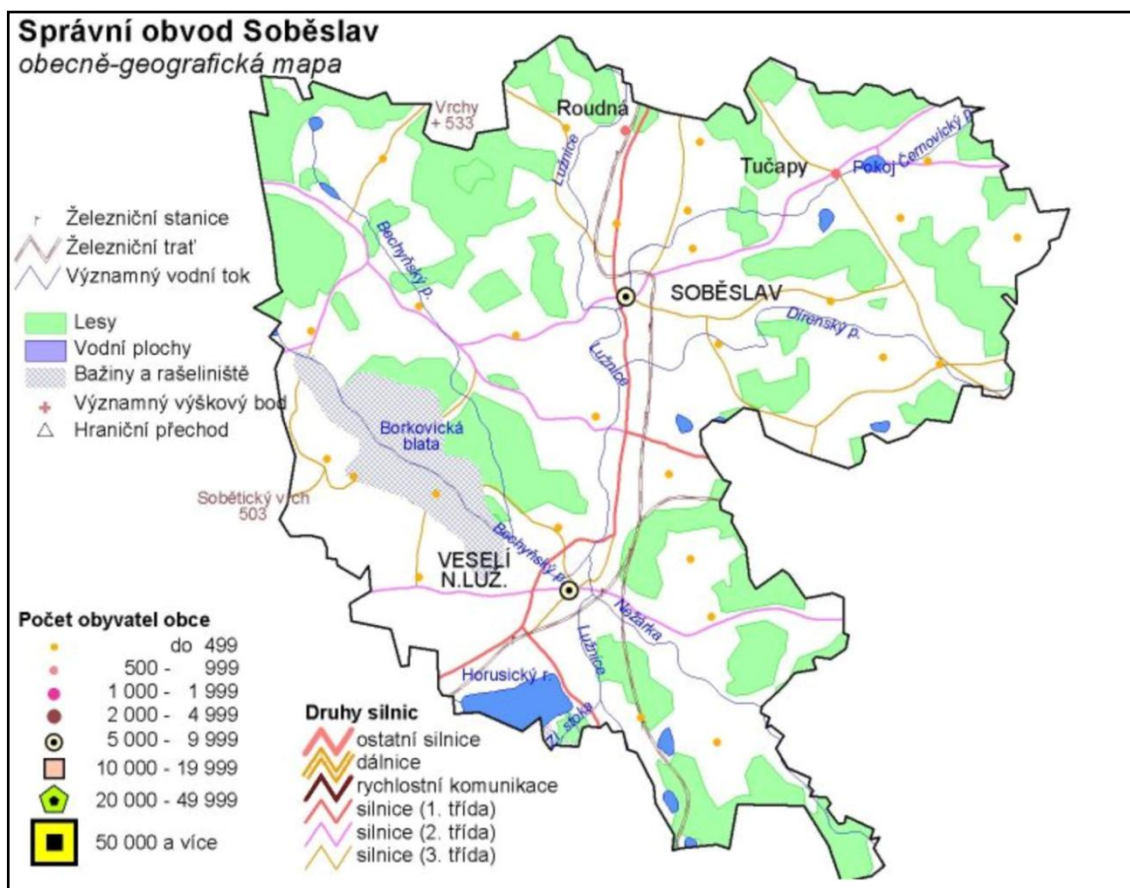
Zdroj: VÁGNER, Jiří; FIALOVÁ, Dana a kol. 2004. *Regionální diferenciace druhého bydlení v Česku*. Praha: Univerzita Karlova. Přírodovědecká fakulta. ISBN 80-86561-15-1.

Mapa 3: Jihočeský kraj

Zdroj: *(Jihočeský kraj)*. [online]. cit. [15. 9. 2014] Dostupné z: http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/spravni_obvody

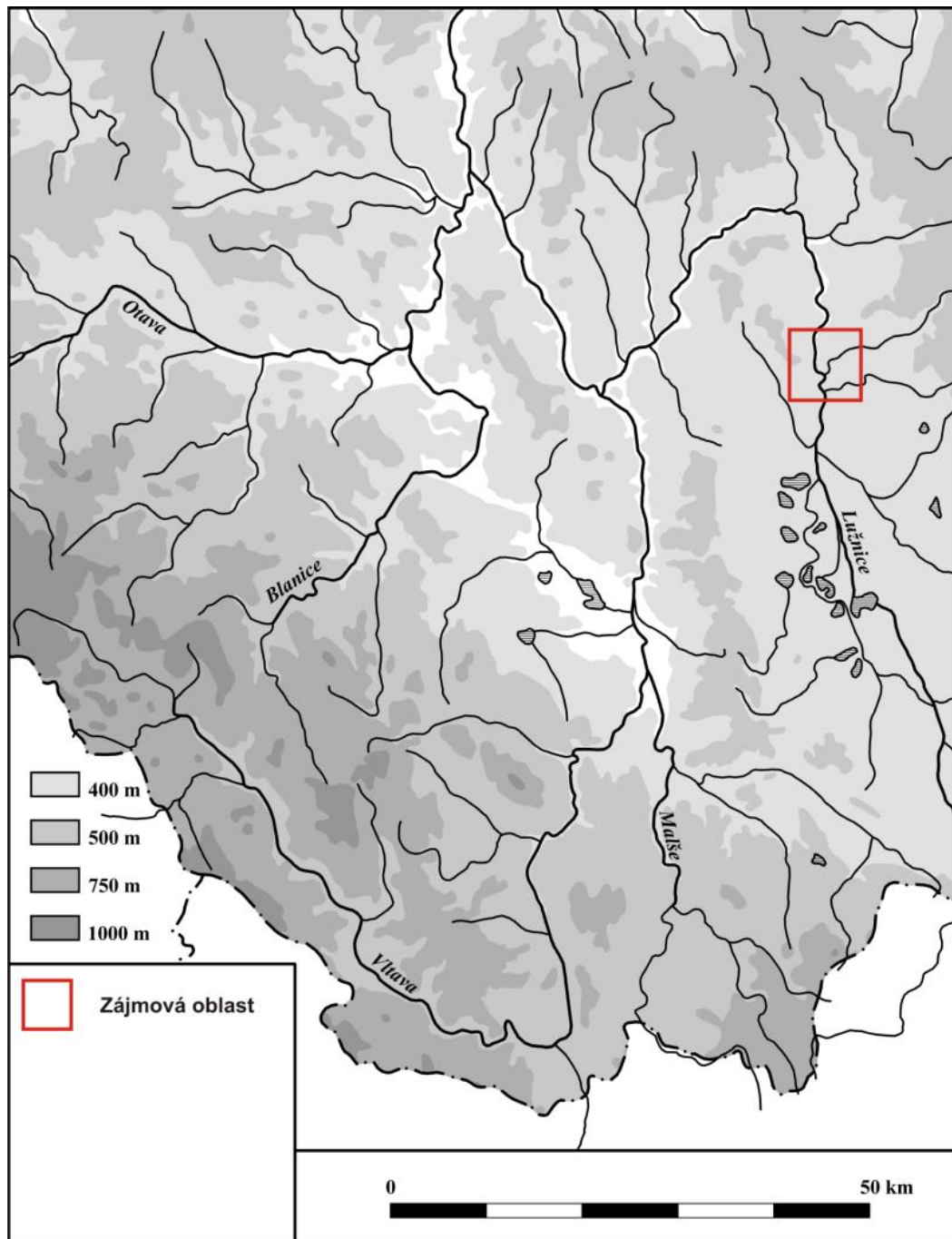
Mapa 4: Správní obvod Soběslav

Zdroj: (Správní obvod Soběslav). [online]. cit. [15. 9. 2014] Dostupné z: [http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/geograficka_mapa_spravniho_obvodu_orp_sobeslav/\\$File/3110_sobeslav.jpg](http://www.czso.cz/x/redakce.nsf/i/geograficka_mapa_spravniho_obvodu_orp_sobeslav/$File/3110_sobeslav.jpg)

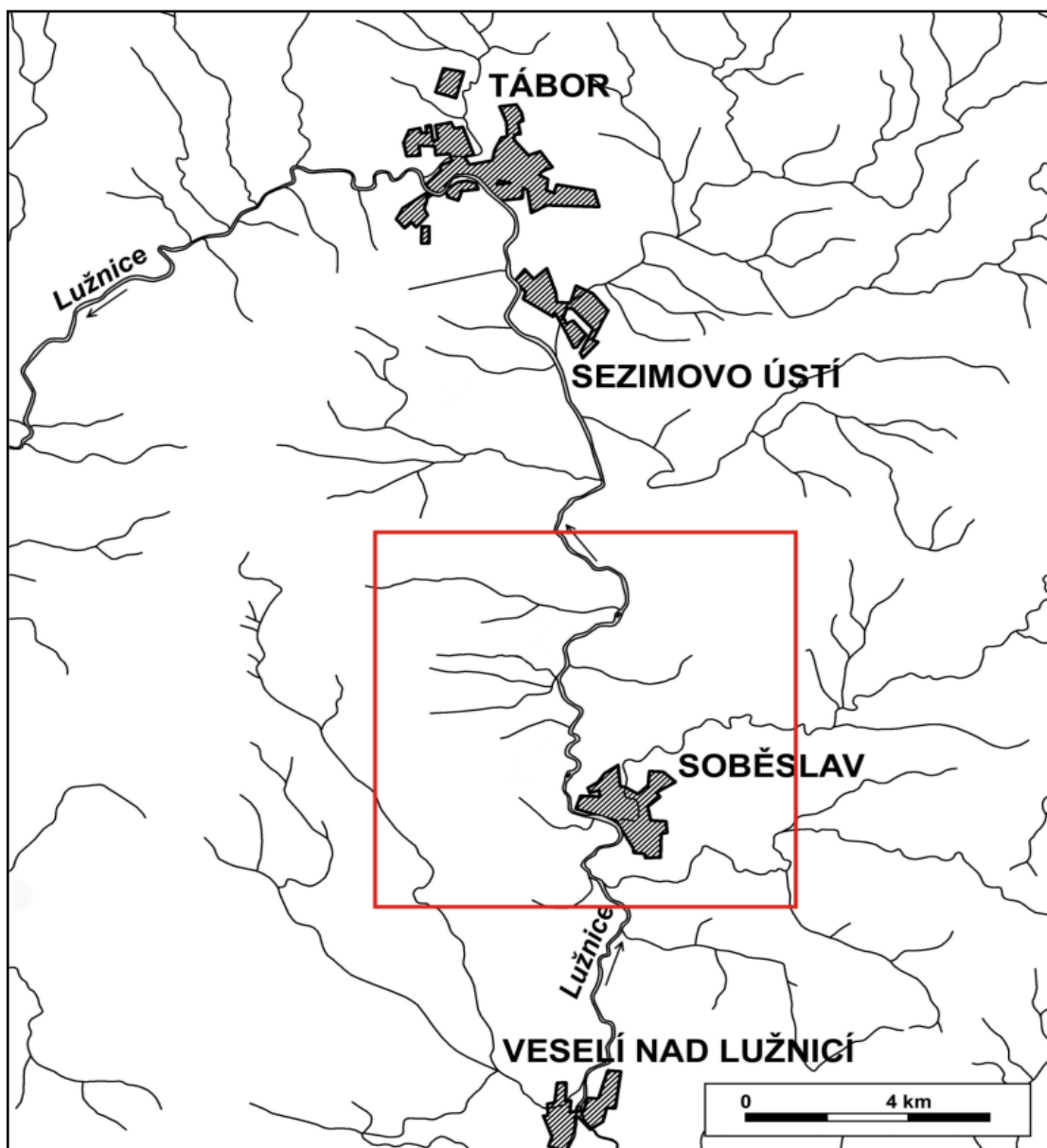

Mapa 5: Zájmové území (část středního toku řeky Lužnice)

Zdroj: Vytvořil K. Vávra z JČM, upravila K. Menšíková.

Mapa 6: Zájmové území

Zdroj: Vytvořil K. Vávra z JČM, upravila K. Menšíková.

Mapa 7: Chatové osady na katastru města Soběslav

Zdroj: (Internetová aplikace *Mapy.cz*). [online]. cit. [8. 9. 2014] Dostupné z: <http://www.mapy.cz/>. Upravila K. Menšíková.

Legenda:

- 1) Na Švadlačkách; 2) Čejnov; 3) Za Letištěm; 4) K Čerazi; 5) Nad Pilátem; 6) Na Petříně;
- 7) Mokerské Strouhy; 8) Na Cihelně; 9) Ke Svákovu; 10) Veselka; 11) Na Propadlišti;
- 12) Na Brousku; 13) Za Jitonou; 14) Na Douskách; 15) K Letišti; 16) Na Pískách;
- 17) Za Hřbitovem; 18) Na Pršíně

Mapa 8: Chatové osady na katastrech obcí Klenovice, Roudná, Skalice

Zdroj: (*Internetová aplikace Mapy.cz*). [online]. cit. [8. 9. 2014] Dostupné z: <http://www.mapy.cz/>. Upravila K. Menšíková.

Legenda:

Katastr Klenovice: 1) Hronův Lesík; 2) Višní Keř; 3) Pod Hasíkem; 4) U Hasíka; 5) Pod Bory

Katastr Roudná: 6) U Moravců; 7) U Rybáků; 8) V Zátokách; 9) K Doubí

Katastr Skalice: 10) Kuchyňky; 11) Houštinská; 12) Na Pískách; 13) Pod Skalicí

Mapa 9: Chatové osady Na Švadlačkách (1); Čejnov (2); Za Letištěm (3); K Čerazi (4);
K Letišti (15)

Zdroj: Data poskytnutá ARU AVČR, v.v.i. Upravila K. Menšíková v programu QGis.

Mapa 10: Chatové osady Na Švadlačkách (1); Čejnov (2); Za Letištěm (3); K Čerazi (4);
K Letišti (15)

Zdroj: (Geoportál ČÚZK.) [online]. cit. [15. 9. 2014] Dostupné z:
[http://geoportal.cuzk.cz/\(S\(ti0ic3savs335mzjstel0h1k\)\)/Default.aspx?head_tab=sekce-01-gp&mode=Mapa&menu=11&news=yes&side=prohlizet#](http://geoportal.cuzk.cz/(S(ti0ic3savs335mzjstel0h1k))/Default.aspx?head_tab=sekce-01-gp&mode=Mapa&menu=11&news=yes&side=prohlizet#)

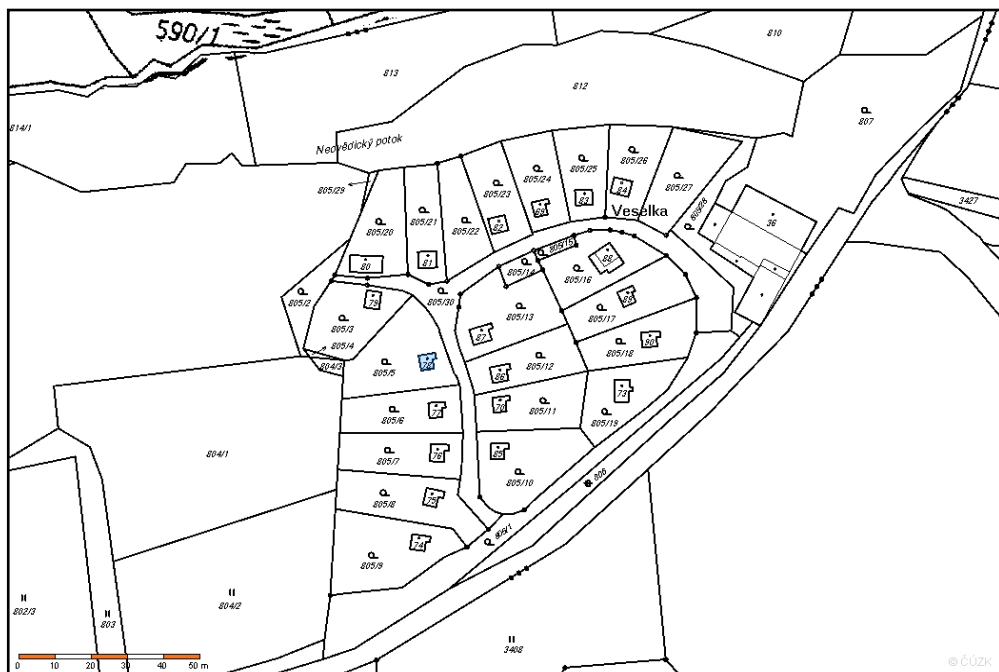

Mapa 11: Chatové osady Nad Pilátem (5); Na Petříně (6); Mokerské Strouhy (7);
Na Cihelně (8); Ke Svákovu (9); Za Hřbitovem (17)

Zdroj: (Geoportál ČÚZK). [online]. cit. [15. 9. 2014] Dostupné z: [http://geoportal.cuzk.cz/\(S\(ti0ic3savs335mzjstel0h1k\)\)/Default.aspx?head_tab=sekce-01-gp&mode=Mapa&menu=11&news=yes&side=prohlizet#](http://geoportal.cuzk.cz/(S(ti0ic3savs335mzjstel0h1k))/Default.aspx?head_tab=sekce-01-gp&mode=Mapa&menu=11&news=yes&side=prohlizet#)

Mapa 12: Chatová osada Veselka

Zdroj: (Nahlížení do katastru nemovitostí). [online]. cit. [8. 9. 2014] Dostupné z: <http://nahlizenidokn.cuzk.cz/>. Upravila K. Menšíková.

Mapa 13: Chatové osady Hronův Lesík (1); Višní Keř (2); Pod Hasíkem (3); U Hasíka (4)

Zdroj: Data poskytnutá ARU AVČR, v.v.i. Upravila K. Menšíková v programu QGis.

Mapa 14: Chatové osady Hronův Lesík (1); Višní Keř (2); Pod Hasíkem (3); U Hasíka (4)

Zdroj: (Geoportál ČÚZK.) [online]. cit. [15. 9. 2014] Dostupné z: [http://geoportal.cuzk.cz/\(S\(ti0ic3savs335mzjstel0h1k\)\)/Default.aspx?head_tab=sekce-01-gp&mode=Mapa&menu=11&news=yes&side=prohlizet#](http://geoportal.cuzk.cz/(S(ti0ic3savs335mzjstel0h1k))/Default.aspx?head_tab=sekce-01-gp&mode=Mapa&menu=11&news=yes&side=prohlizet#)

Mapa 15: Chatové osady U Moravců (6); U Rybáků (7);
V Zátokách (8); K Doubí (9); Na Pískách (12)

Zdroj: (Geoportál ČÚZK). [online]. cit. [15. 9. 2014] Dostupné z:
[http://geoportal.cuzk.cz/\(S\(ti0ic3savs335mzjstel0h1k\)\)/Default.aspx?head_tab=sekce-01-gp&mode=Mapa&menu=11&news=yes&side=prohlizet#](http://geoportal.cuzk.cz/(S(ti0ic3savs335mzjstel0h1k))/Default.aspx?head_tab=sekce-01-gp&mode=Mapa&menu=11&news=yes&side=prohlizet#)

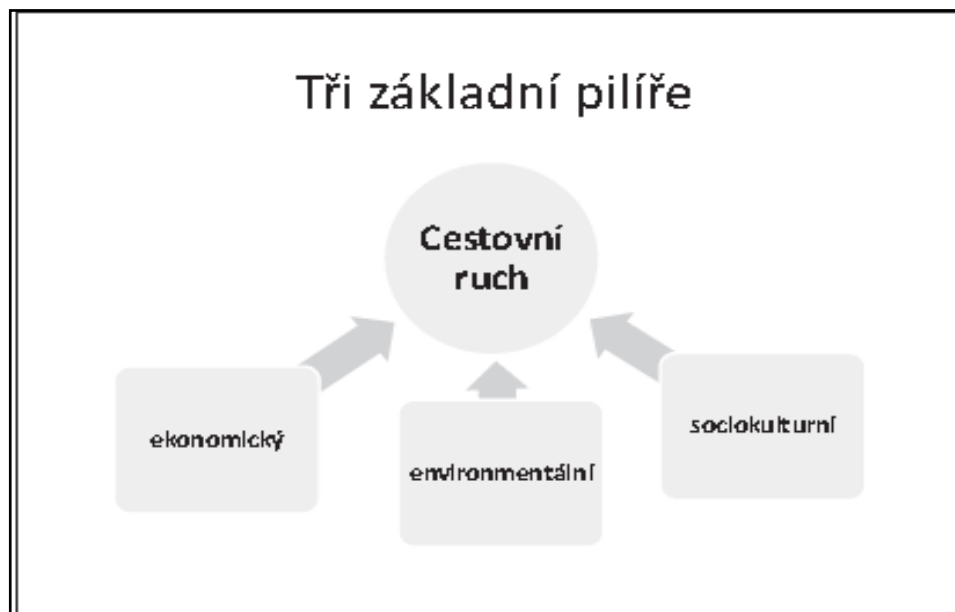
Mapa 16: Chatová osada Kuchyňky

Zdroj: (Nahlížení do katastru nemovitostí). [online]. cit. [8. 9. 2014] Dostupné z:
<http://nahlizeniidokn.cuzk.cz/>. Upravila K. Menšíková.

PŘÍLOHA 2: Obrazová příloha

Obr. 1: Pilíře cestovního ruchu

Zdroj: FIALOVÁ, Dana. 2012. *Cena za cestovní ruch: přínosy versus ztráty (Výukový metodický list)*. Praha. Nakladatelství P3K s.r.o.

Obr. 2: Chalupa ve slohu selského baroka v obci Klenovice

Zdroj: *(Selské baroko)*. [online]. cit. [15. 9. 2014] Dostupné z: <http://www.dsosobeslavsko.cz/klenovice.html>

Obr. 3: Pískovna v Roudné a řeka Lužnice

Zdroj: *(Pískovna v Roudné)*. [online]. cit. [15. 9. 2014] Dostupné z: <http://www.obecskalice.cz/fotogalerie/letecke-snimky-obci/>

Obr. 4: Chatová osada na katastru obce Soběslav

Zdroj: Foto K. Menšíková

Obr. 5: Chata na katastru města Soběslav

Zdroj: Foto K. Menšíková

Obr. 6: Chatová osada na katastru města Soběslav

Zdroj: Foto K. Menšíková

Obr. 7: Chatová osada na katastru města Soběslav

Zdroj: Foto K. Menšíková

Obr. 8: Chata na katastru obce Klenovice

Zdroj: Foto K. Menšíková

Obr. 9: Chatová osada na katastru obce Skalice

Zdroj: Foto K. Menšíková

Obr. 10: Chata na katastru obce Skalice

Zdroj: Foto K. Menšíková

PŘÍLOHA č. 3: Dotazník pro uživatele druhého bydlení

Dotazníkové šetření

Chtěla bych Vás laskavě poprosit o vyplnění tohoto dotazníku. Toto dotazníkové šetření bude sloužit pro potřeby studentské diplomové práce Univerzity Karlovy v Praze – Fakulty humanitních studií, oboru Sociální a kulturní ekologie, pod názvem: **Vztah uživatelů druhého bydlení k přírodě**.

Zpracování bude anonymní a individuální data nebudou poskytnuta jiným osobám. S výsledky budete v případě zájmu seznámeni. Za vyplnění předem děkuji.

Kateřina Menšíková

mensikova.k@email.cz

Otázky týkající se druhého bydlení (druhé bydlení = chataření a chalupaření):

V případě kroužkovacích odpovědí zatrhněte vždy jednu možnost, která je pro Vás nejdůležitější (pokud není uvedeno jinak).

1. V jaké obci máte trvalé bydliště? .....

2. Pod jaký obecní úřad Vaše chata/chalupa spadá? .....

3. Od jakého roku sem jezdíte? .....

4. Jak jste rekreační objekt získal/a (Vy nebo Vaše rodina)?

- a) koupí   c) dědictvím
b) vlastní výstavba   d) jiným způsobem, vypište: .....

5. Navštěvoval/a jste chatu/chalupu již ve svém dětství?

- a) ano, jednalo se o stejnou lokalitu a stejný objekt, který navštěvuji dnes
b) ano, jednalo se o stejnou lokalitu, ale jiný objekt
c) ano, ale jednalo se o jinou lokalitu a jiný objekt
d) ne

6. Po jakou dobu během roku rekreační objekt využíváte?

- a) trvale, většinu roku zde bydlím (více jak půl roku)   d) především o víkendech
b) téměř celou letní sezonu (květen – září)   e) téměř zde nejsem
c) pouze v době dovolených a prázdnin   f) jiná možnost, vypište: .....

7. Charakter bydlení:

- a) chata   c) vila, domek   e) byt, apartmán   g) jiný: .....
- b) chalupa   d) zemědělská usedlost   f) maringotka, karavan

8. Jak jste spokojen/na s následujícími položkami v blízkosti Vašeho objektu? Použijte škálu

1 – spokojen/a, 2 – nevím, 3 – nespokojen/a

Kvalita ovzduší	Svoz odpadů .....
Mezilidské vztahy	Hluk (z dopravy) .....
Stav okolních lesů	Pracovní příležitosti .....
Čistota řeky Lužnice	Kriminalita .....

9. Vyberte prosím 1 položku z otázky č. 8, která se v průběhu posledních let výrazně mění v dané lokalitě a popište pokud možno stručně jak (k lepšímu, k horšímu).

.....

.....

.....

10. Vaší hlavní motivací navštěvovat chatu/chalupu v současné době je:

a) blízkost přírody	d) relaxace
b) bytové důvody (např. málo místa)	e) zájmové činnosti
c) mám zde přátele, příbuzné	f) jiné: .....

11. Jak nejčastěji trávíte svůj čas na chatě/chalupě? Zakroužkujte právě 3 možnosti.

a) houbaření	d) rybaření	g) stavební práce a opravy	j) chov zvířat
b) zahrádkaření	e) turistika	h) odpočinek a klid	k) kutilství
c) sport	f) pobyt u vody	i) pořádání oslav	l) jiné: .....

12. Jak soudíte dle Vašeho názoru důležité následující charakteristiky ve vztahu k Vašemu druhému bydlení? Ohodnoťte každou zvlášť a použijte škálu 1 – 3 (1- znamená důležité, 2 – nevím, 3 – není důležité).

Odlehlost místa	1	2	3
Neporušená příroda	1	2	3
Dobré mezilidské vztahy	1	2	3

13. Co se Vám nejvíce líbí v okolí lokality? Vypište prosím (pouze 1 možnost).

.....
.....
.....

14. Zapojujete se aktivně do ochrany přírody? Pokud ano, vypište prosím konkrétně jak (zde lze vypsát více možností, např. kosením trávy, přikrmováním zvířete v zimním období, instalací ptačích krmítek a budek, sázením stromů...).

a) ano: ..... b) ne

15. Jste spokojen/a s občanskou vybaveností obce?

a) rozhodně ano   b) spíše ano   c) nevím   d) spíše ne   e) rozhodně ne

16. Co Vám zde nejvíce chybí?

Zakroužkujte každou položku od 1 do 5, jak moc Vám chybí (1- rozhodně chybí, 2 – spíše chybí, 3 – nevím, 4 – spíše nechybí, 5 – rozhodně nechybí).

technická infrastruktura	1	2	3	4	5
dopravní dostupnost	1	2	3	4	5
zásobování obce	1	2	3	4	5
přístup na internet	1	2	3	4	5

17. Jaké zařízení v blízkosti objektu postrádáte nejvíce? Zakroužkujte pouze 1 možnost.

a) obchod   c) kulturní zařízení (kino, divadlo...)   e) koupaliště   g) žádné
b) restaurace   d) sportovní areál   f) parkoviště   h) jiné: .....

18. Stručně prosím vypište, co byste doporučili obecním úřadům v dané lokalitě ke zlepšení (zde lze vypsát více možností, např. lepší dostupnost MHD, jiná struktura poplatků v obci, úprava veřejných prostor, větší možnosti pracovního uplatnění atd.):

.....
.....
.....

19. Jsou k dispozici v blízkosti Vaší chaty/chalupy (do 1km) kontejnery na tříděný odpad?

a) ano   b) ne   c) nevím

30. Zaměstnání:

a) zaměstnanec

b) podnikatel

c) studující

d) na MD, v domácnosti

e) v důchodu

f) nezaměstnaný

g) jiné, uveďte: .....

PŘÍLOHA č. 4: Dotazník pro představitele obcí

Dobrý den,

chtěla bych Vás laskavě poprosit o informace pro potřeby studentské diplomové práce Univerzity Karlovy v Praze – oboru Sociální a kulturní ekologie, jež se věnuje chataření a chalupaření. Potřebovala bych odpovědět na 5 otázek, které se týkají rekreačních objektů na katastru Vašeho území (viz. níže). Pokud by Vám tato forma nevyhovovala, ráda se s Vámi domluvím na osobní schůzce.

Moc Vám děkuji za pomoc.

S pozdravem

Kateřina Menšíková

- 1. Vyskytují se ve Vaší obci/městě s chataři nebo chalupáři nějaké problémy?** Uveďte případně jaké (neplacení poplatků, skládky „na černo“, ničení přírody, sousedské spory atd.) ?
- 2. Obrací se na Vás rekreanti se stížnostmi? Pokud ano, s jakými** (nedostatek kontejnerů na tříděný odpad, úprava veřejných prostor, špatná infrastruktura atd.).
- 3. Je ve Vaší obci/městě zájem o výstavbu nových rekreačních objektů?**
- 4. Mají uživatelé rekreačních chat/chalup zájem o dění v obci? Zapojují se aktivně do dění obce?**
- 5. Setkáváte se s v souvislosti s rekreačními objekty s kriminalitou?**

Fakulta humanitních studií UK

katedra magisterského oboru

Sociální a kulturní ekologie

U Kříže 8/661, 158 00 Praha 5-Jinonice

Projekt diplomové práce (DP) oboru sociální a kulturní ekologie

1. Jméno studenta, tituly: Bc. Kateřina Menšíková
2. Osobní číslo (UKČO): 96695101
3. Rok imatrikulace na FHS UK (bak. studium, jinak mag. studium): 2012
4. Datum zápisu na katedru sociální a kulturní ekologie FHS UK (alespoň měsíc, rok):
24. září 2012
5. Názvy všech předchozích bakalářských (magisterských) prací, škola, obor a rok, kde a kdy byly obhájeny:
Masopust ve Skalici na Táborsku, Západočeská univerzita Plzeň, Fakulta filosofická, Sociální a kulturní antropologie, 2012.
6. Předběžný název DP: Vztah uživatelů druhého bydlení k přírodě
7. Obecný kontext (souvislosti tématu, širší rámec [zasazení „do světa“]):
Práce se bude zabývat druhým bydlením na území části středního toku řeky Lužnice (město Soběslav, obce Klenovice, Skalice, Roudná). Objekty individuální rekreace jsou často umístovány do přírodně cenného prostředí a mohou zatěžovat okolní krajinu. Větší koncentrace lidí, odpadů, dopravy a někdy neohleduplnost chatařů/chalupářů může vést k poškozování životního prostředí v dané lokalitě. Proto se zaměřím na uživatele druhého bydlení a jejich vztah k přírodě.
8. Předmět zkoumání (vlastní předmět práce [zasazení „do vědy“]):
Uživatelé druhého bydlení z pohledu sociální geografie
9. Hlavní vstupní hypotéza nebo hypotézy (2–4 na výběr); pro práci 1–2, možno však formulovat výzkumné otázky, event. jen výzkumný problém:
Hlavní motivací k navštěvování rekreačního objektu je alespoň pro 50% uživatelů druhého bydlení příroda.
Alespoň 40% uživatelů druhého bydlení se podílí aktivně na ochraně přírody.
Ve zkoumaném vzorku jsou alespoň 2/3 uživatelů druhého bydlení, kteří jsou rozhodně nebo spíše spokojeni s občanskou vybaveností obce.

10. Metodologický postup: metody a techniky, které budou v práci použity:

- Analýza literatury a dostupných článků.
- Kvantitativní výzkum.
- Pro sběr empirických dat bude použit dotazník, ve zkoumaném regionu se nachází zhruba 830 objektů individuální rekreace, cílem bude získat vyplněný dotazník přibližně od 83 respondentů.
- Dotazník zpracuji na základě literatury a předchozích výzkumů zabývajících se tímto tématem, znalosti dané lokality a pilotního výzkumu, jež jsem provedla v srpnu 2013.
- Výběr vzorku: Technika náhodné procházky (stanovení kroku – algoritmu, podle něhož jsou vybírání dotázaní)
- Vyhodnocení dat: Microsoft Excel.

11. Cíl DP (kromě ověření hypotéz a teoretického přínosu např. praktický přínos, vypracování metodologie, základ pro řešení problémů v praxi atd.):

Cílem práce bude zjistit vztah uživatelů druhého bydlení k přírodě, jejich motivaci k pobytu v místě jejich druhého bydlení, spokojenost s občanskou vybaveností obce a dále zjistit současný stav chataření ve zkoumané oblasti.

12. Čím budou rozšířeny dosavadní znalosti (vědecká „přidaná hodnota DP“):

Poznání konkrétních zkoumaných lokalit z hlediska druhého bydlení. Na základě zjištění spokojenosti uživatelů druhého bydlení s občanskou vybaveností obce je možno navrhnout možnosti řešení problémů se zásobováním, odvozem odpadů, infrastrukturou apod.

13. Jaké bude (bude-li) jejich teoretické zobecnění a přínos:

Doplnění obrazu o stavu druhého bydlení v ČR.

14. Struktura DP (předběžný obsah – názvy oddílů a kapitol):

ÚVOD

TEORETICKÁ ČÁST

- Venkovský cestovní ruch
- Druhé bydlení
  - Vymezení základních pojmů
  - Typologie druhého bydlení
  - Srovnání druhého bydlení v ČR a v Evropě
- Vývoj druhého bydlení
- Amenitní migrace
- Modelové území
  - Vymezení zkoumaného území (Soběslav, Klenovice, Roudná, Skalice)
  - Fyziogeografická charakteristika území

PRAKTICKÁ ČÁST

- Metodika

- Popis chatových osad modelového území a výsledky dotazníkového šetření

DISKUZE

ZÁVĚR

POUŽITÁ LITERATURA

PŘÍLOHY

Předběžná bibliografie k tématu:

- BARTOŠ, Michael; KUŠOVÁ, Drahomíra; TĚŠITEL, Jan. 2009. *Motivation and life style of the amenity migrants*. European Countryside. Volume 1, Issue 3, Pages 164 – 179.
- BARTOŠ, Michael et al. 2010. *Amenitní migrace do venkovských oblastí České republiky*. Kostelec nad Černými lesy: Lesnická práce, s.r.o.
- BIČÍK, Ivan et al. 2001. *Druhé bydlení v Česku*. Praha: KSGRR Př.F UK.
- BRYMAN, Alan. 2012. *Social research methods*. Oxford; New York: Oxford university press.
- DISMAN, Miroslav. 2000. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum.
- DUDÁK, Vladislav; PAVELKA, Zdenko. 2012. *Agroturistika v České republice: dovolená na venkově*. Praha: Novela Bohemica.
- DUFFKOVÁ, Jana. 2008. *Sociologie životního stylu*. Plzeň: Aleš Čeněk.
- FIALOVÁ, Dana; VÁGNER, Jiří. 2009. *Sociogeografické aspekty druhého bydlení a jejich regionální diference (na příkladu Česka)*. Geografický časopis, 61,2, 107 – 128.
- HURIKÁN, Bob. 1990. *Dějiny trampingu*. Praha: Novinář.
- KADLECOVÁ, Veronika; FIALOVÁ, Dana. 2012. *Timesharing a apartmánové byty*. Urbanismus a sídelní rozvoj - ročník XV, č. 1, 2012, s. 20 – 25.
- KUBEŠ, Jan. 2009. *Chataření a zahrádkaření v nejbližším a blízkém rekreačním zázemí Českých Budějovic*. In: KUBEŠ, Jan et al. 2009 (eds.). *Urbánní geografie Českých Budějovic a Českobudějovické aglomerace II*. Ústav vědy a výskumu Univerzity Mateje Bela v Banské Bystrici, s. 120 – 139.
- KUBEŠ, Jan. 2011. *Chatové oblasti České republiky*. Geografický časopis č. 1, s. 53 – 68.
- LIBROVÁ, Hana. 1988. *Láska ke krajině?* Brno: Blok.
- LIBROVÁ, Hana. 1994. *Pestří a zelení (Kapitoly o dobrovolné skromnosti)*. Brno: Sedláček.
- LOQUENZ, Jan; ŠIMON, Martin. 2013. *Amenitní migrace*. Geografické rozhledy, 118, č. 2, s. 26 – 27.
- RYGLOVÁ, Kateřina. 2009. *Cestovní ruch (soubor studijních materiálů)*. Ostrava: Key Publishing.
- VÁGNER, Jiří.; FIALOVÁ, Dana et al. 2004. *Regionální diference druhého bydlení v Česku*. Praha: Univerzita Karlova Praha.
- ZAPLETALOVÁ, Veronika. 2007. *Chatařství: Architektura lidských snů a možností*. Praha: ERA.

15. Předpokládaný vedoucí DP: Ing. Michael Bartoš, CSc.

16. Důvod volby tématu (dosavadní znalosti, zázemí, praxe a zájem studenta):¹

Vztah k těmto lokalitám. Kulturně a historicky zajímavé území. Předpokládaný výskyt objektů druhého bydlení.

Jinonice 22. 9. 2014

diplomant

Keněková

vedoucí DP

Bartoš

vedoucí katedry SKE

Brzda

---

¹ nepovinné